A

PROJEKT

STRATEGIA ROZWOJU GMINY REGNÓW NA LATA 2023-2030

Autor: Maciej Mikulski

Data opracowania: listopad 2022r.

Spis treści

1 Wprowadzenie ... 5
1.1 Cel opracowania ... 5
1.2 Metodologia prac oraz organizacja procesu tworzenia Strategii ... 5
2 Charakterystyka i diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Regnów ... 6
2.1 Ogólna charakterystyka Gminy Regnów ... 6
2.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne ... 6
2.1.2 Samorząd i administracja ... 8
2.1.3 Zagospodarowanie przestrzenne ... 12
2.2 Uwarunkowania społeczne ... 14
2.2.1 Demografia ... 14
2.2.2 Rynek pracy i poziom bezrobocia ... 17
2.2.3 Edukacja i kultura ... 19
2.2.4 Sport i rekreacja ... 20
2.2.5 Ochrona zdrowia ... 20
2.2.6 Pomoc społeczna ... 21
2.2.7 Bezpieczeństwo publiczne ... 24
2.2.8 Tereny zabudowane ... 25
2.3 Uwarunkowania środowiskowe ... 26
2.3.1 Rzeźba terenu ... 26
2.3.2 Wody powierzchniowe ... 26
2.3.3 Wody podziemne ... 28
2.3.4 Geologia i hydrogeologia ... 29
2.3.5 Gleby ... 30
2.3.6 Fauna, flora i obszary chronione ... 31
2.3.7 Klimat ... 32
2.3.8 Powietrze ... 33
2.3.9 Hałas ... 34
2.3.10 Krajobraz kulturowy ... 35
2.4 Uwarunkowania gospodarcze ... 36
2.4.1 Struktura podmiotów gospodarczych ... 36
2.4.2 Rolnictwo ... 38
2.4.3 Turystyka ... 39
2.5 Uwarunkowania infrastrukturalne i techniczne ... 40
2.5.1 Gospodarka wodno-ściekowa ... 40
2.5.2 Zaopatrzenie w energię, ciepło i gaz ... 40
2.5.3 Transport i komunikacja ... 41
3 Wyniki badań ankietowych ... 42
3.1 Ocena sytuacji społecznej ... 42
3.2 Ocena sytuacji gospodarczej ... 43
3.3 Ocena sytuacji infrastrukturalnej i środowiskowej ... 45
3.4 Ocena szans i priorytetów rozwojowych na terenie Gminy Regnów ... 46
3.5 Ocena zagrożeń i problemów rozwojowych na terenie Gminy Regnów ... 48
3.6 Wizja i plany rozwojowe Gminy Regnów ... 50
3.7 Podsumowanie i ocena ogólna Gminy Regnów ... 51
4 Identyfikacja głównych problemów Gminy Regnów ... 54
5 Analiza SWOT ... 55
6 Wizja i misja gminy Regnów ... 59
7 Obszary i cele strategiczne rozwoju Gminy Regnów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym ... 60
7.1 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze społecznym ... 62
7.2 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze gospodarczym ... 67
7.3 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze infrastruktura i środowisko ... 70
8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Regnów wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie ... 73
8.1 Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 ... 73

8.2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy 77
8.3 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie 82
9 Obszary strategicznej interwencji 85
9.1 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu 86
10 System wdrażania i realizacji Strategii 88
11 Monitoring i ewaluacja 89
12 Ramy finansowe i źródła finansowania 90
13 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 92

Spis tabel

Tabela 1. *Realizacja budżetu Gminy Regnów w latach 2017-2021* 10
Tabela 2. *Zestawienie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami na terenie Gminy Regnów (stan na wrzesień 2022 r.)* 13
Tabela 3. *Liczba ludności w gminie Regnów w latach 2017-2021* 14
Tabela 4. *Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Regnów w latach 2017-2021* 15
Tabela 5. *Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Regnów w latach 2017-2021 (dane GUS)* 15
Tabela 6. *Struktura wiekowa w Gminie Regnów w latach 2017-2021 (dane GUS)* 16
Tabela 7. *Pracujący według innego podziału niż PKD w Gminie Regnów w latach 2017-2021* 17
Tabela 8. *Bezrobocie na terenie Gminy Regnów i powiatu rawskiego w latach 2017-2021* 18
Tabela 9. *Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w podziale na wybrane kategorie na terenie gmin powiatu rawskiego (wrzesień 2022)* 18
Tabela 10. *Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Regnowie wg stanu na koniec 2021 r.* 19
Tabela 11. *Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2021* 23
Tabela 12. *Liczba zdarzeń i zagrożeń odnotowanych na terenie gminy Regnów w latach 2018-2021* 25
Tabela 13. *Zasoby mieszkaniowe gminy Regnów na przestrzeni lat 2017-2021* 25
Tabela 14. *Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze Gminy Regnów– na podstawie aPGW (2016) dla dorzecza Wisły* 27
Tabela 15. Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze Gminy Regnów 29
Tabela 16. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Regnów 30
Tabela 17. *Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Regnów* 31
Tabela 18. *Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za lata 2018-2021 dla kryterium ochrony zdrowia* 34
Tabela 19. *Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za lata 2018-2021 dla kryterium ochrony roślin* 34
Tabela 20. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów w latach 2017 – 2021 36
Tabela 21. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie Gminy Regnów na koniec 2021 r. 37
Tabela 22. *Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Regnów* 39
Tabela 23. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Regnów w latach 2017-2021 40
Tabela 24. Ocena jakości i warunków życia społecznego w Gminie Regnów wg badań ankietowych 42
Tabela 25. Ocena jakości i warunków życia gospodarczego w Gminie Regnów wg badań ankietowych 44
Tabela 26. Ocena jakości i warunków rozwoju infrastruktury i środowiska w Gminie Regnów wg badań ankietowych 45
Tabela 27. Zidentyfikowane problemy rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej na terenie Gminy Regnów 54
Tabela 28. *Analiza SWOT Gminy Regnów w wymiarze społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowym* 55
Tabela 29. *Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Regnów na lata 2023-2030* 61
Tabela 30. Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 1 - Poprawa jakości życia oraz wykorzystania kapitału ludzkiego i społecznego – obszar kapitał ludzki i społeczny 62
Tabela 31. Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 2 - Nowoczesna i zrównoważona gospodarka oparta na wewnętrznym potencjalne – obszar gospodarka i rynek pracy 67
Tabela 32. Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 3 - Poprawa i rozwój infrastruktury zapewniającej bezpieczeństwo, ład przestrzenny i ochronę środowiska – obszar infrastruktura i środowisko 70
Tabela 33. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych wydzielonych w granicach Gminy Regnów wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi 74
Tabela 34. Dotychczasowe oraz zakładane kierunki funkcji osadniczej poszczególnych miejscowości Gminy Regnów 79

Spis wykresów

Wykres 1 *Wydatki i dochody na 1 mieszkańca w Gminie Regnów w latach 2017-2021* 11
Wykres 2 *Kształtowanie się dochodów majątkowych i bieżących Gminy Regnów w latach 2018-2021* 12
Wykres 3 *Kształtowanie się wydatków majątkowych i bieżących Gminy Regnów w latach 2018-2021* 12
Wykres 4 *Liczba ludności w Gminie Regnów w latach 2017-2022* 14
Wykres 5 *Struktura wiekowa w Gminie Regnów w latach 2017-2021* 16
Wykres 6 *Powody ubiegania się mieszkańców Gminy Regnów o pomoc społeczną w latach 2018-2021* 22
Wykres 7 *Wydatki i ich udział na pomoc społeczną w gminie Regnów w latach 2018-2021* 23
Wykres 8 *Udział gospodarstw rolnych na terenie Gminy Regnów* 39
Wykres 9 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań społecznych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów* 43
Wykres 10 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań gospodarczych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów* 44
Wykres 11 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań infrastrukturalnych i środowiskowych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów* 46
Wykres 12 *Priorytety rozwojowe na terenie gminy Regnów w latach 2023-2030 wg badań ankietowych* 47
Wykres 13 *Wykaz miejsc, których jest mało na terenie gminy Regnów wymagających rozwoju w latach 2023-2030 wg badań ankietowych* 48
Wykres 14 *Zagrożenia i problemy rozwojowe na terenie Gminy Regnów w latach 2023-2030 wg badań ankietowych* 49
Wykres 15 *Wizja Gminy Regnów w roku 2030 wg badań ankietowych* 50
Wykres 16 *Ocena ogólna Gminy Regnów wg badań ankietowych* 52
Wykres 17 *Poziom oceny poszczególnych sformułowań definiujących Gminę Regnów* 52

Spis rysunków

Rysunek 1. *Położenie Gminy Regnów na tle podziału administracyjnego województwa łódzkiego i powiatu rawskiego* 7
Rysunek 2. *Położenie Gminy Regnów na tle nowego podziału fizycznogeograficznego [Solon i in. 2018]* 8
Rysunek 3. *Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Regnów* 9
Rysunek 4. *Obszary strategicznego rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030* 60
Rysunek 5. *Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Regnów – stan istniejący* 77
Rysunek 6. *Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Regnów – zakładany model funkcjonalno-przestrzenny gminy Regnów* 82
Rysunek 7. *Obszary Zielonej Gospodarki wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030)* 86

1 Wprowadzenie

1.1 Cel opracowania

Strategia rozwoju Gminy Regnów (dalej SRGR) jest programowaniem przyszłego działania, w oparciu o wyznaczone cele i kierunki. Strategia pozwala na uporządkowanie lokalnych działań, nadanie priorytetów oraz zaplanowanie długoterminowych zadań zmierzających do uporządkowania życia społeczno-gospodarczego gminy. Dokument ten uwzględnia potrzeby lokalnej społeczności oraz promuje współpracę pomiędzy samorządem gminnym a jednostkami oświaty, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami, mającymi wpływ na kształtowanie wizerunku i rozwoju Gminy Regnów. Odpowiednio sprecyzowane założenia oraz kierunki rozwoju ułatwiają lokalnym władzom współpracę oraz nawiązywanie kontaktów z innymi jednostkami samorządowymi i pozarządowymi.

Taka strategia to doskonałe narzędzie do stymulowania rozwoju gminy. Dzięki jej założeniom, będzie można sterować rozwojem gminy tak, by równocześnie godzić interesy polityki województwa z lokalnymi interesami samorządu gminy oraz interesami podmiotów gospodarczych i osób fizycznych. Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, który winien być spójny z pozostałymi programami obowiązującymi w Gminie Regnów oraz z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 roku oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania.

Władze samorządowe Gminy Regnów dostrzegły konieczność sformułowania strategicznych kierunków rozwoju gminy. Konieczność ta wynika z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych programów przyniesie dużo lepsze efekty, niż działania inwestycyjne, ale niespójne lub nie następujące po sobie w optymalnej kolejności. Istotne jest również to, że strategia rozwoju gminy jest szansą na stworzenie długofalowej wizji rozwoju gminy oraz koordynację i hierarchizację działań. Dokument ten pozwoli też we właściwy sposób i w odpowiedniej kolejności rozwiązywać problemy, a także przewidywać niektóre z nich, zanim się pojawią. Dzięki opracowaniu strategii jest szansa na zwiększenie wiarygodności gminy wobec partnerów zewnętrznych. Wreszcie dokument ten daje ogromne możliwości promocji gminy. Warte podkreślenia jest również to, że planowanie strategiczne umożliwi pozyskiwanie środków zewnętrznych na zadania i działania zmierzającego do poprawy sfery społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej Gminy Regnów.

Reasumując, tworzenie programu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Regnów jest procesem dynamicznym, ciągłym, a jego efekty wdrożeniowe zależą od konsekwencji w działaniu, zaangażowania społeczności lokalnej i samorządu oraz od umiejętności i otwartości we wprowadzaniu konkretnych korekt w uchwalonych przez władze lokalne planach.

1.2 Metodologia prac oraz organizacja procesu tworzenia Strategii

Metodę opracowania określić należy jako ekspercko - partnerską, ponieważ koncepcja strategii powstała jako opracowanie eksperckie przy partnerskim udziale przedstawicieli i pracowników Urzędu Gminy w Regnowie oraz samych mieszkańców Gminy Regnów (badania ankietowe). Przy opracowaniu Strategii wykorzystano publikacje Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych, wyniki raportów i analiz środowiskowych, społecznych i gospodarczych prowadzonych na terenie powiatu i województwa, opracowania programowe i planistyczne Gminy Regnów (m.in. Program Ochrony Środowiska, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Raporty o stanie gminy itp.) oraz sprawozdania jednostek organizacyjnych gminy. Ponadto istotnym źródłem informacji były dane pochodzące z poszczególnych referatów Urzędu Gminy

w Regnowie. Na potrzeby niniejszej Strategii w lipcu 2022 r. zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród lokalnej społeczności, których celem było zidentyfikowanie potrzeb, problemów, słabych i mocnych stron gminy oraz szans i zagrożeń dla jej przyszłego funkcjonowania. Ankiety zostały skonstruowane w taki sposób, aby zebrać dane w trzech obszarach priorytetowych: gospodarka, społeczeństwo oraz infrastruktura i środowisko. Informacja o ankietyzacji pojawiła się na stronie Urzędu Gminy w Regnowie, portalu społecznościowym Facebook, tablicy informacyjnej Urzędu oraz tablicach informacyjnych poszczególnych sołectw gminy. Ankietę można było wypełnić elektronicznie poprzez specjalnie przygotowany formularz on-lin lub papierowo dostarczając ją na adres Urzędu Gminy w Regnowie. Ocena rozwoju gminy okiem jej mieszkańców jest najlepszą formą i podstawą precyzowania dalszych celów krótko i długoterminowych. Zebrane w powyższy sposób dane umożliwiły diagnozę stanu społeczno-gospodarczego Gminy Regnów w zakresie uwarunkowań środowiskowych, społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych, a tym samym umożliwiły sformułowanie na ich podstawie kierunków rozwoju i celów strategicznych.

Kolejnym etapem było przeprowadzenie analizy **SWOT** (**S** Strengths – mocne strony; **W** Weaknesses – słabe strony; **O** Opportunities – szanse; **T** Threats – zagrożenia), która stała się podstawą zidentyfikowania obszarów problemowych oraz opracowania części strategicznej, czyli wskazania rozwiązań, które powinny w pozytywny sposób wpłynąć na ograniczenie tych problemów. Strategia dotyczy przedziału czasowego sześciu lat, zgodnych z okresem programowania w Unii Europejskiej.

Kolejnym etapem było przygotowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Regnów oraz założeń i ustaleń do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego terytorium/obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia on zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne oraz osiągnąć efekty tych celów. Podstawowym dokumentem, na podstawie którego wyodrębniono model funkcjonalno-przestrzenny Gminy było Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Regnów.

Po ocenie stanu istniejącego Gminy Regnów, analizie SWOT i określeniu ustaleń i rekomendacji rozwojowych względem wyznaczonego modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy przystąpiono do wyznaczenia celów strategicznych zgodnych i kompatybilnych z celami określonymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych szczebla krajowego i regionalnego. Przy wyznaczaniu celów strategicznych wzięto pod uwagę kondycję finansową gminy, założenia wieloletniego planu inwestycyjnego, dochody i wydatki gminy oraz potencjał społeczno-gospodarczy gminy i doświadczenie jednostek organizacyjnych. Starano się sprecyzować takie cele strategiczne, które ograniczą rozpoznane problemy, a tym samym będą możliwe do realizacji przy znanym potencjale społecznym, gospodarczym i ekonomicznym Gminy Regnów. Przy planowaniu działań strategicznych, kierowano się słabymi i mocnymi stronami, wyodrębniono obszary i kierunki rozwoju oraz stworzono wizję i misję gminy, która stanowić ma ogólny kierunek rozwoju Gminy Regnów.

2 Charakterystyka i diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Regnów

2.1 Ogólna charakterystyka Gminy Regnów

2.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Regnów położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego (przy granicy z województwem mazowieckim), w powiecie rawskim. Powierzchnia gminy wynosi 46 km^2, co stanowi około 7,12% powierzchni powiatu. Niewielki odcinek południowej granicy administracyjnej gminy jest

zarazem fragmentem wschodniej granicy województwa łódzkiego. Gmina Regnów graniczy z 5 innymi gminami:

- od północy z Gminą Biała Rawska (pow. rawski),
- od wschodu z Gminą Sadkowice (powiat rawski),
- od południa z Gminą Cielądz (powiat rawski),
- od strony południowo-wschodniej z Gminą Nowe Miasto n/Pilicą (pow. grójecki)
- od zachodu z Gminą Rawa Mazowiecka (pow. rawski).

Pod względem administracyjnym gminę tworzy 12 miejscowości: Annosław, Kazimierzów, Nowy Regnów, Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie, Regnów, Rylsk, Rylsk Duży, Rylsk Mały, Sławków, Sowidół, Wólka Strońska. Poniżej przedstawiono lokalizację Gminy Regnów na tle mapy podziału administracyjnego.

Rysunek 1. *Położenie Gminy Regnów na tle podziału administracyjnego województwa łódzkiego i powiatu rawskiego*

Źródło: www.gminy.pl

Według podziału fizycznogeograficznego (Solon, 2018 r.) Gmina Regnów położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3)
  - Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)
    - Subprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)
      - Makroregion: Wzniesienia Południowomazowieckie (318.8)
        - Mezoregion: Wysoczyzna Rawska (318.83)

Rysunek 2. *Położenie Gminy Regnów na tle nowego podziału fizycznogeograficznego [Solon i in. 2018]*

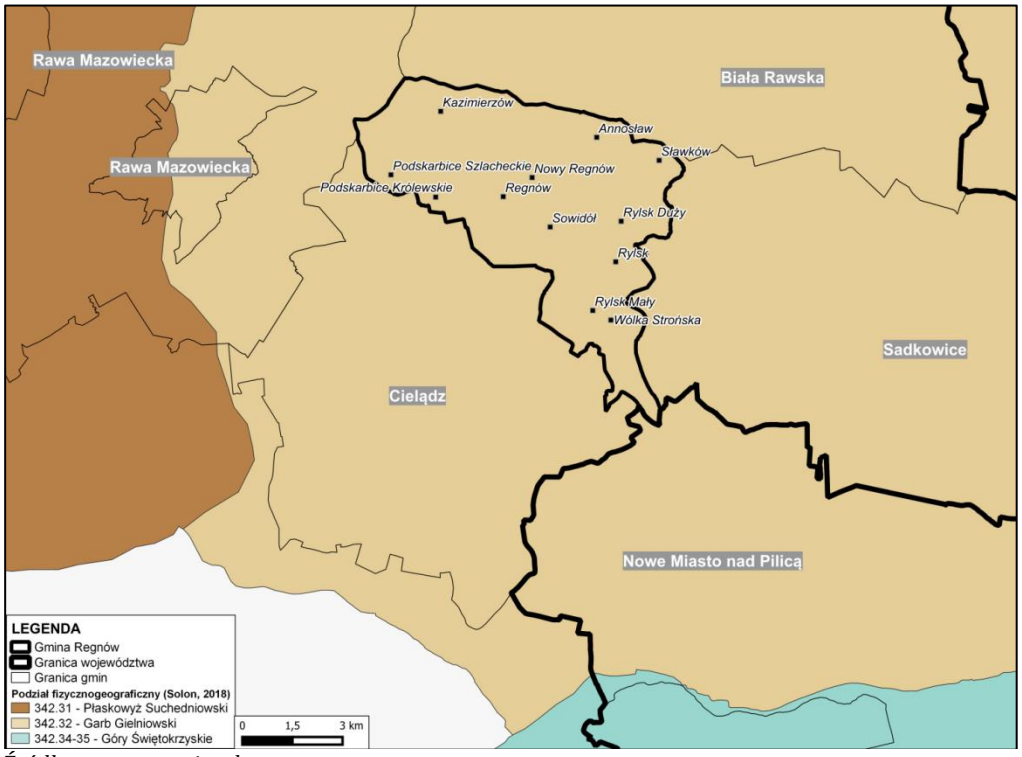

Źródło: opracowanie własne

2.1.2 Samorząd i administracja

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce. Gmina jako jednostka posiadająca osobowość prawną wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zadania gminy w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb zostały określone w art. 7 *Ustawy* o *samorządzie gminnym.*

Struktura organizacyjna

Zakres działania, strukturę organizacyjną oraz tryb pracy i zasady załatwiania spraw określa Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy w Regnowie przyjęty Zarządzeniem Nr 22/2018 Wójta Gminy Regnów z dnia 20 listopada 2018 r. r. Wójt gminy kieruje Urzędem przy pomocy Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy oraz poszczególnych referatów. Strukturę organizacyjną Urzędu Gminy w Regnowie przedstawiono na poniższym schemacie.

Rysunek 3. *Schemat organizacyjny Urzędu Gminy* ***Regnów***

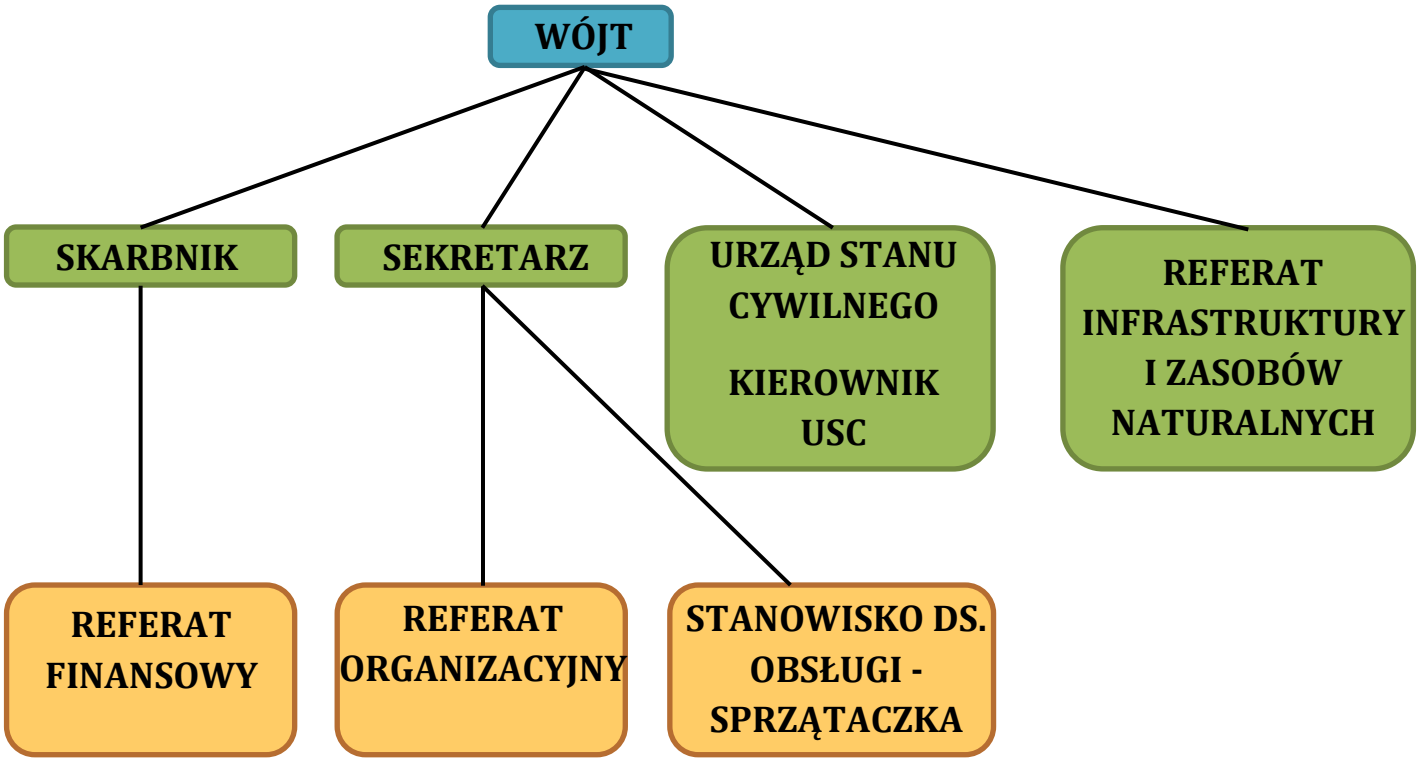

W strukturze gminy działają również następujące jednostki organizacyjne oraz instytucje kultury:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Władysława Ciasia w Regnowie,
- ✓ Gminny Dom Kultury w Rylsku,
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna w Regnowie.

Do organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Regnów należą:

- ✓ Ludowy Klub Sportowy "Sokół" Regnów,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy " Sokół" Regnów,
- ✓ Stowarzyszenie " Razem dla Regnowa".

Gmina Regnów należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania (LGD) „Kraina Rawki". Obszar LGD obejmuje terytoria 10 gmin, z czego sześć należy do powiatu rawskiego: Biała Rawska, Cielądz, Miasto Rawa Mazowiecka, Gmina Rawa Mazowiecka, Regnów oraz Sadkowice; 1 gmina Kowiesy do powiatu skierniewickiego; 2 gminy Wiskitki i Puszcza Mariańska do powiatu żyrardowskiego oraz 1 gmina Żelechlinek należąca do powiatu tomaszowskiego. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki" powstało na mocy uchwały Zebrania Założycielskiego w dniu 10 marca 2006 r. Celem Stowarzyszenia, zgodnie z obowiązującym statutem jest ***„zrównoważony rozwój obszarów wiejskich na rzecz poprawy jakości życia ich mieszkańców".***

Budżet i finanse

Polityka finansowa Gminy Regnów, realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową, uchwalaną corocznie przez Radę Gminy Regnów. Dochody i wydatki gminy na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. *Realizacja budżetu Gminy Regnów w latach 2017-2021*

Rodzaj	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
	DOCHODY					WYDATKI				
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	249 814,23	247 172,25	312 313,03	292 046,80	318 399,18	368 517,32	273 701,31	336 032,12	317 694,49	357 862,84
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	3 591,71	13 573,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	10 592,96	10 089,35	18 984,75	12 840,60	10 673,81	12 695,32	11 180,92	21 013,49	15 724,97	15 369,73
Dział 600 - Transport i łączność	0,00	8 200,00	0,00	15 100,00	214 551,36	57 627,96	226 354,86	16 977,51	105 761,75	802 847,99
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	54 735,55	59 458,88	56 284,39	232 490,85	97 504,53	203 717,70	99 381,38	30 365,79	225 347,98	37 151,40
Dział 710 - Działalność usługowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 198,00	1 199,25	6 308,66	3 250,80	4 409,22
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00	79 800,00	3 368,25	0,00	0,00	0,00	80 272,50	2 895,75	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	52 309,90	51 484,57	48 888,48	159 439,57	78 895,93	1 184 836,85	1 170 698,08	1 225 898,13	1 242 646,05	1 370 141,16
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	353,00	28 945,26	13 911,00	18 560,00	375,00	353,00	28 945,26	13 911,00	18 560,00	375,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 500,00	0,00	14 448,37	0,00	0,00	18 220,14	12 385,88	33 089,26	82 043,94	52 692,66
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00	0,00	50 408,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2 049 629,44	1 912 131,31	2 580 260,09	2 451 381,50	2 114 720,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	41 242,76	39 630,92	35 363,05	20 419,95	12 836,79
Dział 758 - Różne rozliczenia	2 464 771,76	2 404 147,78	2 579 417,55	2 831 731,50	4 753 656,00	0,00	38 463,00	0,00	0,00	0,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	113 780,54	103 677,90	100 805,19	150 528,21	196 452,58	2 305 102,92	2 336 940,15	2 672 334,87	2 643 940,10	2 881 293,08
Dział 851 - Ochrona zdrowia	27 430,82	28 210,75	29 310,62	26 785,76	44 871,16	29 149,23	33 707,18	31 941,40	30 100,63	74 850,64
Dział 852 - Pomoc społeczna	171 803,64	164 564,20	167 385,09	178 749,09	191 512,05	536 212,05	532 893,02	564 238,86	495 663,25	528 001,89
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	0,00	22 715,62	52 963,04	1 500,00	1 000,00	1 000,00	23 715,62	53 963,04
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	32 241,67	14 281,91	23 567,60	36 315,08	39 143,73	81 553,14	51 259,81	71 394,78	67 412,07	70 917,27
Dział 855 - Rodzina	2 539 325,33	2 470 784,16	2 643 216,28	2 885 747,78	2 744 117,56	2 583 680,14	2 519 260,68	2 705 544,07	3 009 841,77	2 864 481,63
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	175 247,20	187 326,29	176 628,94	194 646,04	324 261,04	283 026,18	251 251,32	238 307,27	299 400,59	527 466,09
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	117 141,05	82 091,08	0,00	140 274,90	127 637,80	383 292,29	339 268,97	202 383,95
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00	0,00	68 794,86	0,00	0,00	30 000,00	33 001,20	157 151,14	47 545,00	56 995,12
RAZEM DOCHODY /WYDATKI	**7 947 127,75**	**7 704 048,17**	**9 031 157,29**	**9 644 946,55**	**11 182 097,49**	**7 880 907,61**	**7 788 892,02**	**8 624 436,19**	**8 991 233,68**	**9 914 039,50**
NADWYŻKA /DEFICYT	**+ 66 220,14**	**- 84 843,85**	**+ 406 721,10**	**+ 653 712,87**	**+ 1 268 057,99**					

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS, 2022

Analizując wydatki i dochody na przestrzeni lat 2017-2021 należy zauważyć, że Gmina Regnów odnotowywała w obu przypadkach tendencję wzrostową, a powstająca nadwyżka w ogólnym rozrachunku była coraz wyższa. Największe dochody w analizowanych okresie gmina uzyskiwała w dziale 855 – Rodzina, z tytułu świadczeń i wsparcia grupy społecznej, którą jest rodzina. Na drugim miejscu pod względem dochodów były dochody uzyskiwane w wyniku różnych rozliczeń, a na trzecim miejscu dochody uzyskiwane z wpływów z różnego rodzajów podatków od osób fizycznych i prawnych. Z kolei w zakresie wydatków Gmina Regnów największe koszty ponosiła również w dziale 855 – Rodzina oraz w zakresie oświaty i wychowania. Duże nakłady finansowe dotyczyły również utrzymania administracji publicznej oraz zadań z zakresu transportu i łączności.

Dochody na 1 mieszkańca w 2021 roku wynosiły 6 226,11 zł i były o 1 873,9 zł wyższe niż w 2017 roku. Z kolei wydatki w 2021 roku wyniosły na 1 mieszkańca 5 520,07 zł i były wyższe o 1 204,13 zł niż w 2017 r. Na przestrzeni lat 2017-2021 odnotowywano sukcesywny wzrost zarówno wydatków jak i dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca, za wyjątkiem roku 2018, gdzie poziom wydatków był wyższy od dochodów, co spowodowało wystąpienie deficytu w ogólnym rozrachunku budżetu gminy. Dane dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 *Wydatki i dochody na 1 mieszkańca w Gminie Regnów w latach 2017-2021*

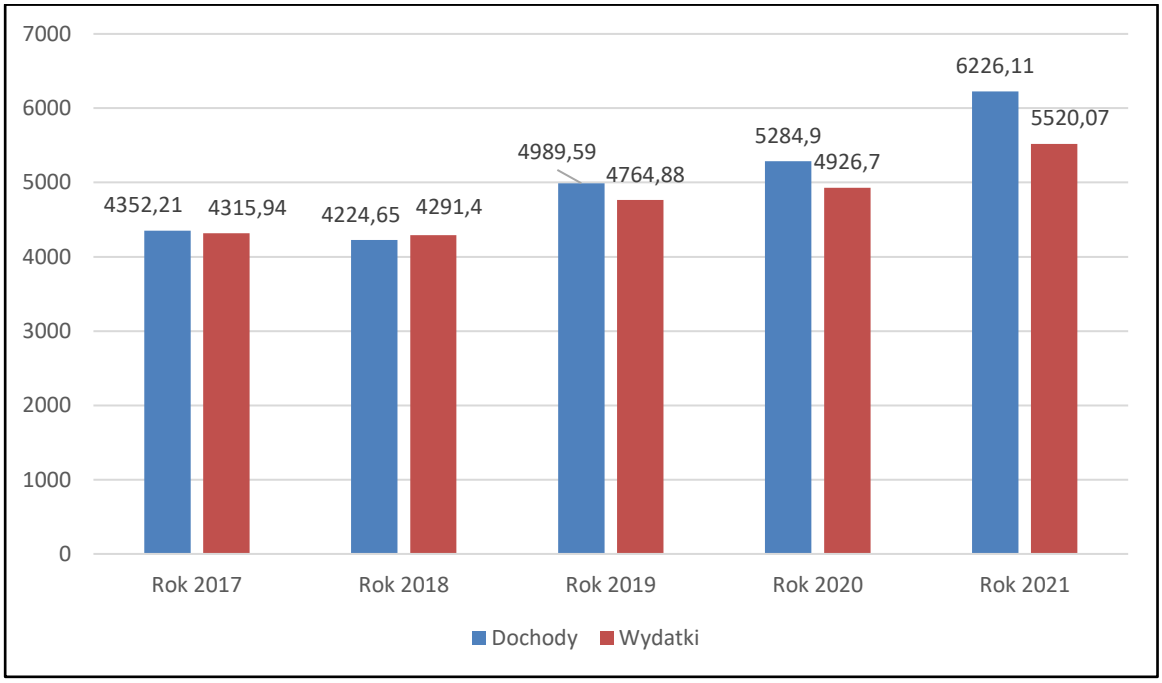

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2022

Znaczną część dochodów gminy stanowią dochody bieżące, jednak ważnym ich elementem są również dochody majątkowe. Pochodzą one w głównej mierze z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje, ale też ze sprzedaży składników majątkowych. W latach 2017-2021 udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wykazywał tendencję wzrostową, żeby w 2021r. osiągnąć najwyższą wartość na poziomie 2 063 806,36 zł. Również w przypadku dochodów bieżących odnotowywano sukcesywny wzrost.

W zakresie wydatków również na przestrzeni lat 2018-2021 odnotowywano sukcesywny wzrost wydatków majątkowych oraz wydatków bieżących. Kształtowanie się dochodów i wydatków majątkowych oraz bieżących na przestrzeni lat 2018-2021 przestawiono w poniższych tabelach.

Wykres 2 *Kształtowanie się dochodów majątkowych i bieżących Gminy Regnów w latach 2018-2021*

Rodzaj	2018	2019	2020	2021
Dochody bieżące (ogółem)	7.695.848,17	8.845.223,38	9.361.131,47	9.118.291,13
Dochody majątkowe (ogółem)	8.200,00	185.933,91	283.815,08	2.063.806,36
Dochody własne	2.237.482,49	2.893.784,44	2.875.090,46	2.671.784,85
Dotacje i środki z przeznaczeniem na cele bieżące i majątkowe ogółem	3.070.839,68	3.559.105,85	3.938.957,09	5.605.917,64
Subwencje ogółem	2.395.726,00	2.578.267,00	2.830.899,00	2.904.395,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Regnów za lata 2018-2021

Wykres 3 *Kształtowanie się wydatków majątkowych i bieżących Gminy Regnów w latach 2018-2021*

Rodzaj	2018	2019	2020	2021
Wydatki bieżące (ogółem)	210.565,33	385.586,33	499.617,21	837.471,73
Wydatki majątkowe (ogółem)	7.578.326,69	8.238.849,86	8.491.616,47	9.076.567,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Regnów za lata 2018-2021

2.1.3 Zagospodarowanie przestrzenne

W wyniku działania czynników powstały ukształtowane pasma zabudowy zagrodowej o mniejszym lub większym skupieniu oraz rozproszona zabudowa na peryferiach miejscowości. Struktura przestrzenna osadnictwa ukształtowała się na planie centralnie położonego ośrodka (Regnów) z wychodzącymi promieniście drogami na kierunkach do: Rawy Mazowieckiej (Łodzi), Sadkowic, Cielądza, Zusk (Nowe Miasto), Białej Rawskiej i Rosławowic (droga wojewódzka Nr 725). Regnów tworzy zwarty układ osadniczy oparty na centrum skupiony na osi szkoła - urząd gminy – kościół. Postępująca urbanizacja obszaru Regnowa przebiega w charakterystyczny sposób poprzez:

- zagęszczenie zabudowy wzdłuż drogi powiatowej Nr 4118E i równoległej (po północnej stronie Kanału Ossowice-Regnów) drogi powiatowej Nr 4120E,
- wydłużanie się pasm zabudowy wzdłuż dróg wylotowych z Regnowa,
- osiedlową zabudowę jednorodzinną po północnej stronie drogi powiatowej Nr 4118E do doliny Kanału Ossowice-Regnów
- utrzymanie ekologicznego korytarza doliny rz. Rylki i Kanału Ossowice-Regnów (inaczej Kanału Regnowskiego) ze stawami.

Charakterystycznymi cechami osadnictwa gminy są:

- koncentracja zabudowy ,
- ukształtowanie pasm zabudowy zagrodowej w pozostałych miejscowościach z tendencją do tworzenia pasm i skupisk kolonijnych (we wsiach: Podskarbice Szlacheckie, Annosław, Rylsk Duży i Rylsk),
- w znacznym stopniu rozproszona zabudowa zagrodowa w pozostałych miejscowościach ze słabo ukształtowanymi pasmami przy drogach powiatowych lub gminnych,
- sporadyczne występowanie zabudowy jednorodzinnej w pasmach zabudowy zagrodowej;
- występowanie zabudowy rekreacyjnej w formie budynków rekreacji indywidualnej w miejscowościach Podskarbice Szlacheckie i Annosław,
- wysoki stopień koncentracji obiektów usługowych w Regnowie,
- niewielkie obszary leśne w większości skoncentrowane w południowo- wschodniej części gminy,

- dominujące obszary otwarte terenów rolnych z uprawami sadowniczymi.

W celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy sporządza się miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwane "planami miejscowymi". Plany miejscowe porządkują przestrzeń w gminie oraz stanowią podstawę zrównoważonego i przemyślanego planowania przestrzennego. Należy zaznaczyć, iż dokumenty te stanowią akty prawa miejscowego. Poniżej w tabeli zestawiono wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na wrzesień 2022 r.

Tabela 2. *Zestawienie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami na terenie Gminy Regnów (stan na wrzesień 2022 r.)*

L.p.	Uchwała oraz nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
1.	*Uchwała nr XIV/56/96 Rady Gminy w Regnowie z dnia 18.07.1996r. (ze zmianami)* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi: Annosław, Podskarbice Szlacheckie. Regnów, Nowy Regnów, Rylsk i Rylsk Duży Gmina Regnów*
2.	*Uchwała Nr XXIV/121/97 Rady Gminy w Regnowie z dnia 30 grudnia 1997r. (ze zmianami)* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kazimierzów i Podskarbice Królewskie oraz fragmentów wsi: Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Regnów, Rylsk, i Rylsk Mały gmina Regnów*
3.	*Uchwała Nr X/51/99 Rady Gminy w Regnowie z dnia 14 października 1999r. (ze zmianami)* *W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmenty wsi Regnów Gmina Regnów*
4.	*Uchwała Nr XXV/116/2001 Rady Gminy Regnów z dnia 15 listopada 2001r* *W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kazimierzów i Podskarbice Królewskie oraz fragmentów wsi Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Regnów, Rylsk i Rylsk Mały Gmina Regnów*
5.	*Uchwała Nr XXV/117/2001 Rady Gminy Regnów z dnia 15 listopada 2001r (ze zmianami)* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Sowidół i Wólka Strońska oraz fragmentów wsi: Annosław, Regnów, Rylsk, Rylsk Duży i Sławków Gmina Regnów*
6.	*Uchwała nr XXXI/167/06 Rady Gminy Regnów z dnia 24 sierpnia 2006r.* *W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kazimierzów i Podskarbice Królewskie oraz fragmentów wsi Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Regnów, Rylsk, i Rylsk Mały Gmina Regnów na fragmencie wsi Annosław*
7.	*Uchwała Nr VIII/50/07 Rady Gminy Regnów z dnia 27 września 2007r.* *Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Regnów, Nowy Regnów, Rylsk i Rylsk Duży, Gmina Regnów - fragment obszaru wsi Regnów*
8.	*Uchwała Nr VIII/51/11 Rady Gminy Regnów z dnia 15 września 2011r* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów - fragment obszaru wsi Regnów*
9.	*Uchwała Nr XII/79/12 Rady Gminy Regnów z dnia 29 marca 2012r* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Regnów - fragmenty obszarów wsi Regnów, Nowy Regnów, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie i Rylsk*
10.	*Uchwała Nr XVII/103/2012 Rady Gminy Regnów z dnia 30 sierpnia 2012r.* *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów - fragmentów obszarów wsi: Regnów , Kazimierzów, Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Nowy Regnów i Sowidół*
11.	*Uchwała Nr VI/33/2015 Rady Gminy Regnów z dnia 22 kwietnia 2015r.* *w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Regnów, fragmenty obszarów wsi: Annosław, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie, Regnów i Sowidół*
12.	*Uchwała Nr XVII/103/2016 Rady Gminy Regnów z dnia 25 sierpnia 2016r* *w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Regnów, fragment wsi Regnów*
13.	*Uchwała Nr XII/72/19 Rady Gminy Regnów z dnia 30 grudnia 2019r.*

	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Regnów na fragmencie obrębu Sowidół
14.	*Uchwała Nr XXXIV/211/22 Rady Gminy Regnów z dnia 19 sierpnia 2022r.* *w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Regnów na fragmencie obrębu Podskarbice Szlacheckie*

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, Urząd Gminy Regnów, stan na wrzesień 2022 r.

Głównym dokumentem planistycznym obowiązującym dla całego obszaru Gminy Regnów określającym w sposób ogólny politykę przestrzenną i lokalne zasady zagospodarowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów. Dokument ten został przyjęty Uchwałą Nr VIII/50/2011 Rady Gminy Regnów z dnia 15 września 2011r.

Zgodnie z przyjętą ideą porządkowania przestrzeni i zrównoważonym rozwojem poszczególnych obszarów gminy należy zmierzać, aby cały obszar Gminy Regnów został objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Przemyślana polityka przestrzenna wpłynie pozytywnie na aspekt rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Regnów, a tym samym doprowadzi do lepszego zorganizowania i wydzielenia stref życia społecznego i gospodarczego.

2.2 Uwarunkowania społeczne

2.2.1 Demografia

Według danych GUS na koniec 2021 roku Gminę Regnów zamieszkiwało 1793 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie kształtuje się na poziomie 39 osób/km², w powiecie rawskim wskaźnik ten wynosi 74 osób/km², a w województwie mazowieckim 133 osób/km². Struktura płci w gminie rozkłada się równomiernie – 867 osób to kobiety, a 926 osób to mężczyźni. Stan ludności Gminy Regnów w latach 2017-2021 przedstawiono w tabeli oraz na wykresie poniżej.

Tabela 3. *Liczba ludności w gminie Regnów w latach 2017-2021*

Dane/rok	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność ogółem	1 821	1 821	1 818	1 819	1 793
Kobiety	878	874	875	878	867
Mężczyźni	943	947	943	941	926

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2022

Wykres 4 *Liczba ludności w Gminie Regnów w latach 2017-2022*

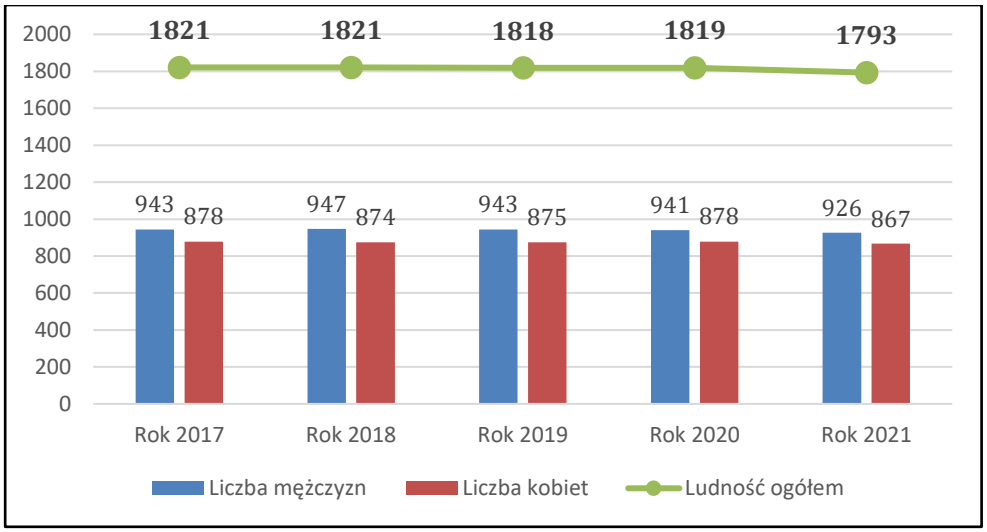

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2022

Jak wynika z powyższych danych liczba ludności w latach 2017-2021 utrzymuje się względnie na zbliżonym poziomie z niewielką tendencją spadkową (spadek o 1,5% na przestrzeni lat). W gminie znajduje się 12 sołectw o bardzo zróżnicowanej liczbie mieszkańców. Stopień koncentracji ludności w gminie jest nierównomierny. Do najludniejszych miejscowości należą: Regnów (355 mieszkańców), Annosław (255 mieszkańców), Rylsk Duży (221 mieszkańców), Rylsk (178 mieszkańców). Najmniejszymi pod względem zaludnienia miejscowościami w gminie są: Rylsk Mały (46 mieszkańców), Sowidół (68 mieszkańców), Wólka Strońska (56 mieszkańców), Podskarbice Królewskie (86 mieszkańców) i Sławków (96 mieszkańców).

Na wahania liczby ludności mają wpływ m.in. migracje wewnętrzne i zagraniczne oraz liczba urodzeń i zgonów. Na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy, odnotowywano w większości ujemny przyrost naturalny. Natomiast w roku 2021 przyrost naturalny osiągnął wartość dodatnią. Najwyższy przyrost naturalny w analizowanym okresie zaobserwowano w roku 2017 i 2021. Prognozuje się zatem, że wskaźnik przyrostu naturalnego w kolejnych latach może być ujemny, biorąc pod uwagę spadek liczby ludności w gminie Regnów na przestrzeni ostatnich lat i coraz mniejszą liczbę urodzeń, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa i możliwym odpływie ludności poza teren gminy. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Regnów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. *Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Regnów w latach 2017-2021*

Dane/rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba urodzeń	26	21	21	21	15
Liczba zgonów	20	31	32	34	27
Przyrost naturalny	***6***	***-10***	***-12***	***-13***	***12***

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2022

Na zróżnicowanie liczby ludności mają wpływ migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Migracje mają na celu zmianę miejsca pobytu np. z przyczyn ekonomicznych (praca, zarobki), społecznych czy też gospodarczych. Migracje wewnętrzne dotyczą przemieszczania się ludności w granicach danej jednostki administracyjnej (gmina, powiat, województwo) lub politycznej (państwo). Migracje zewnętrzne dotyczą przemieszczania się ludności z jednej jednostki administracyjnej lub politycznej do innej. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki migracji w Gminie Regnów w latach 2017-2021 na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Tabela 5. *Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Regnów w latach 2017-2021 (dane GUS)*

Dane/rok	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania w ruchu wewnętrznym	19	39	15	22	7
zameldowania z zagranicy	0	0	0	0	0
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	13	34	16	11	26
wymeldowania za granicę	0	0	0	0	0
saldo migracji wewnętrznych	6	5	-1	11	-19
saldo migracji zagranicznych	0	0	0	0	0
saldo migracji ogółem	6	5	-1	11	-19

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2022

Największą liczbę zameldowań a zarazem wymeldowań odnotowano w 2018r. W latach 2017-2018 liczba zameldowań rosła, zaś w latach 2019-2021 zaczęła maleć. W przypadku wymeldowań ich ilość rosła w latach 2017-2018, a w latach 2019-2020 zaczęła spadać, aby pod koniec 2021r. znowu wzrosnąć. W Gminie Regnów nie zaobserwowano na przestrzeni ostatnich lat migracji zagranicznych. Widać zatem,

że struktura migracji wewnętrznych w gminie Regnów jest nieregularna i w dużej mierze zależy od lokalnego przyrostu naturalnego i sytuacji demograficznej gminy.

O zasobach ludnościowych świadczy nie tylko liczba ludności, ale również jej struktura wiekowa. Z punktu widzenia rozwoju każdej gminy bardzo ważna jest struktura według ekonomicznych grup wieku, dzieląca ludność na tę w wieku przedprodukcyjnym (0–14 lat), produkcyjnym (kobiety w wieku 15–59 lat i mężczyźni w wieku 15–64 lat) oraz poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 lat i mężczyźni powyżej 64 lat).

Tabela 6. *Struktura wiekowa w Gminie Regnów w latach 2017-2021 (dane GUS)*

Dane/rok	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat)	287	288	290	291	287
Ludność w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lat mężczyźni)	1 174	1 177	1 172	1 178	1 159
Ludność w wieku poprodukcyjnym	360	356	356	356	356

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2017-2021)

Wykres 5 *Struktura wiekowa w Gminie Regnów w latach 2017-2021*

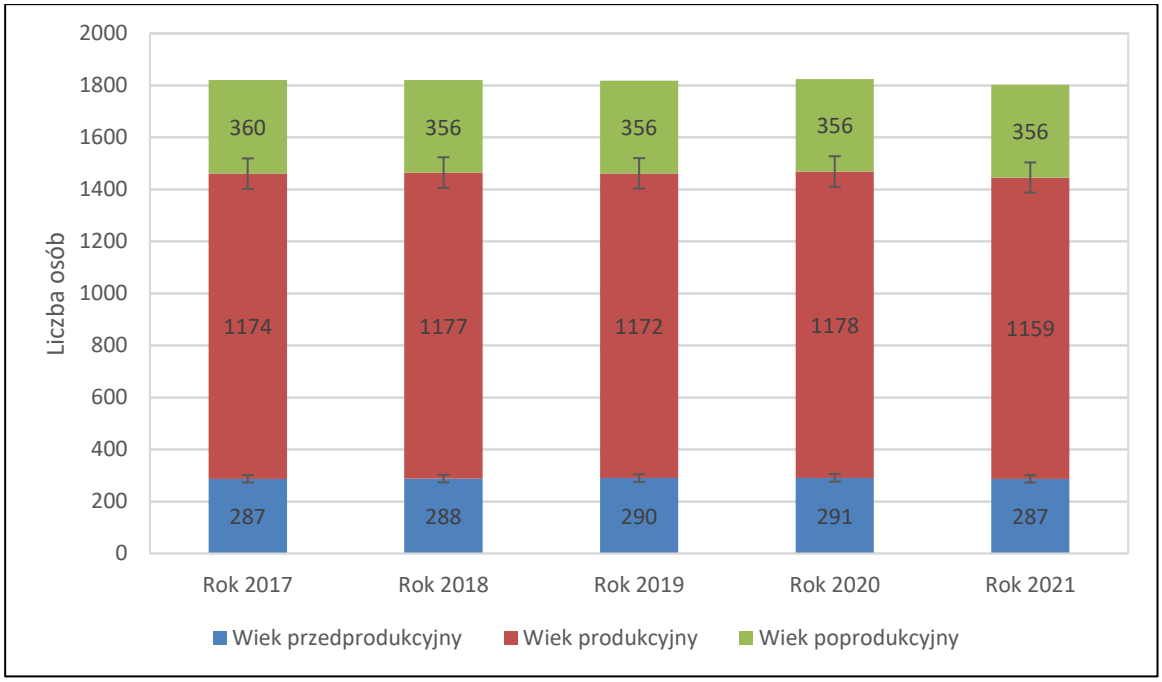

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2017-2021)

W latach 2017-2021 ludność w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym utrzymywała się względnie na tym samym poziomie, co świadczy o tym, że mało osób w tych grupach wiekowych opuszcza teren gminy. Liczba ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat ma tendencję spadkową (spadek o 1,2% w stosunku do 2017r.).

Zatrzymanie młodych, wykształconych ludzi w gminie mogłoby stać się „kołem zamachowym" rozwoju gospodarczego, jednak istnieje dość duża grupa ludzi gotowych do zmiany miejsca pracy lub zamieszkania (mobilni). Aby pozostali oni w gminie niezbędne wydaje się stworzenie tu przyjaznego dla mieszkańców miejsca osadniczego (rozwój infrastruktury, kultury, oświaty, sportu i rekreacji, opieki zdrowotnej), a także stworzenie warunków wspierających rozwój gospodarczy i likwidację bezrobocia. Niestety obecny potencjał gospodarczy gminy nie umożliwiłby zatrudnienia wszystkich absolwentów szkół.

2.2.2 Rynek pracy i poziom bezrobocia

Gmina Regnów jest gminą wiejską typowo rolniczą o bardzo małym uprzemysłowieniu, zwłaszcza w zakresie przetwórstwa rolno - spożywczego. Rynek pracy kształtowany jest tu głównie przez sektor prywatny, w którym znaczny udział ma rolnictwo. W gospodarce rolnej gminy przeważają małe i średnie gospodarstwa o niskim i średnim poziomie produkcji, która ukierunkowana jest na sprzedaż na rynku lokalnym i regionalnym. Sfera działalności i zatrudnienia inna niż rolnictwo indywidualne na terenie gminy reprezentowana jest głównie przez podmioty gospodarcze. W gminie zarejestrowanych jest 118 podmiotów gospodarczych, z czego blisko 93% stanowią podmioty sektora prywatnego. W sektorze prywatnym przeważają znacząco osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek – około 84%. Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe. Funkcjonują jedynie przedsiębiorstwa zatrudniające po (kilkanaście) kilka osób. Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą to przede wszystkim mieszkańcy Regnowa, Podskarbic Szlacheckich, Nowego Regnowa i Annosławia.

Do podmiotów zapewniających największą liczbę miejsc pracy na terenie gminy należą:

1) PPHU TRANSBET Nowy Regnów, (wydobycie i sprzedaż piasku, żwiru);
2) PHU TOMBET Regnów (betoniarnia);
3) FPHU REGNOPOL Regnów (stacja paliw);
4) FHU „RENTEX" Nowy Regnów (sklep ogrodniczy);
5) Sklep Przemysłowy RENTEX PLUS, Regnów;
6) MARINEX – przetwórnia warzyw i owoców, Annosław;
7) PRZYSMAK – producent deserów i marmolady, Annosław;
8) KARPA-FRUT – przetwórstwo owocowo-warzywne, Annosław.

Tabela 7. *Pracujący według innego podziału niż PKD w Gminie Regnów w latach 2017-2021*

Grupa	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	132	158	160	150	142
Mężczyźni	65	73	77	b.d.	64
Kobiety	67	85	83	b.d.	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS, 2022

W Gminie Regnów podobnie jak w innych rejonach kraju, w ostatnich latach zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych, co związane jest przede wszystkim z ogólnym rozwojem gospodarczym całego kraju oraz powstawaniem nowych miejsc pracy. Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy, zaobserwować można, że liczba bezrobotnych w stosunku do stanu ludności jest bardzo niska i na koniec 2021 r. stanowiła 0,5% ogółu mieszkańców. W latach 2017-2021 można powiedzieć że następował stopniowy spadek ilości osób bezrobotnych w Gminie Regnów z 24 osób do 9 osób na koniec 2021 r. Podobna tendencja utrzymywała się we wszystkich gminach powiatu rawskiego, a w całym powiecie rawskim spadek ilości osób bezrobotnych w stosunku do roku 2017 wyniósł blisko 30%, co jest zjawiskiem niewątpliwie korzystnym i potwierdzającym fakt intensywnego rozwoju gospodarczego w ostatnich latach zarówno w woj. łódzkim jak i na terenie całego kraju. Gmina Regnów jest gminą o najmniejszej liczbie osób bezrobotnych, które stanowią obecnie 1,3% ogółu osób bezrobotnych w powiecie rawskim. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę osób bezrobotnych na terenie Gminy Regnów w stosunku do pozostałych gmin powiatu rawskiego w latach 2017-2021.

Tabela 8. *Bezrobocie na terenie Gminy Regnów i powiatu rawskiego w latach 2017-2021*

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	ogółem	kobiety	**ogółem**	kobiety	**ogółem**	kobiety	**ogółem**	kobiety	**ogółem**	kobiety
Ogółem Powiat Rawski	**933**	478	**823**	421	**673**	349	**818**	418	**659**	349
Miasto Rawa Mazowiecka	**381**	185	**348**	163	**274**	139	**364**	181	**295**	151
Gmina Rawa Mazowiecka	**178**	89	**151**	87	**125**	70	**148**	72	**114**	65
Gmina Biała Rawska	**203**	106	**176**	95	**155**	76	**178**	91	**141**	71
Gmina Cielądz	**76**	50	**66**	38	**52**	34	**61**	38	**55**	36
Gmina Regnów	**24**	16	**13**	7	**13**	8	**18**	12	**9**	5
Gmina Sadkowice	**71**	32	**66**	31	**54**	22	**49**	24	**45**	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rawie Mazowieckiej, 2022

Przy ocenie rynku pracy i stopy bezrobocia kluczowym staje się struktura i kategoria osób bezrobotnych oraz tendencje zachodzących zmian. Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej publikuje comiesięczne Raporty dotyczące zarejestrowanych osób bezrobotnych w wybranych kategoriach, a ostatni raport za miesiąc wrzesień 2022 został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 9. *Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w podziale na wybrane kategorie na terenie gmin powiatu rawskiego (wrzesień 2022)*

	Powiat Rawski ogółem	Miasto Rawa Maz.	Gmina Rawa Maz.	Gmina Biała Rawska	Gmina Cielądz	Gmina Regnów	Gmina Sadkowice
Liczba bezrobotnych ogółem	**584**	**245**	**135**	**32**	**114**	**9**	**49**
kobiety	311	128	62	22	69	5	25
zamieszkali na wsi	291	0	87	32	114	9	49
z prawem do zasiłku	63	21	23	2	13	0	4
zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	15	7	4	0	3	0	1
osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły	30	7	9	4	6	3	1
bez kwalifikacji zawodowych	161	65	42	7	30	0	17
bez doświadczenia zawodowego	133	47	28	8	30	5	15
do 30 roku życia	169	54	42	16	38	6	13
długotrwale bezrobotni	293	119	74	15	56	2	27
powyżej 50 roku życia	153	61	44	6	26	2	14
osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	96	40	20	4	23	1	8
niepełnosprawni	48	25	9	3	8	0	3
napływ w miesiącu	**135**	**60**	**29**	**8**	**27**	**3**	**8**
odpływ w miesiącu	**137**	**73**	**25**	**11**	**19**	**3**	**6**
w tym podjęcia pracy	56	30	12	4	6	2	2
wyłączeni z powodu braku gotowości do podjęcia pracy	21	13	4	1	2	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rawie Mazowieckiej, 2022

W powiecie rawskim największy odsetek osób bezrobotnych stanowią kobiety (53%). Blisko 50% osób bezrobotnych w powiecie to osoby zamieszkałe na wsi. Duży odsetek osób bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych i bez doświadczenia zawodowego oraz osoby długotrwale bezrobotne. W gminie Regnów największy odsetek osób bezrobotnych stanowią osoby bez doświadczenia zawodowego do 30 roku życia.

2.2.3 Edukacja i kultura

Do zadań samorządu gminnego należy zakładanie i prowadzenie, w tym finansowanie placówek oświatowych. Na terenie Gminy Regnów znajduje się jedna placówka oświatowa tj. Szkoła Podstawowa im. Władysława Ciasia w Regnowie, w której funkcjonuje łącznie 11 oddziałów, w tym 3 przedszkolnych.

Tabela 10. *Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Regnowie wg stanu na koniec 2021 r.*

Liczba oddziałów	Liczba uczniów		w tym								
11	221		Klasy								Oddziały przedszkolne
	chłopców	dziewcząt	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	123	98	23	16	15	24	20	11	23	18	71

Źródło: Raport o stanie gminy Regnów za 2021 rok

W Szkole Podstawowej w Regnowie 44% dzieci stanowi oddziały klas IV-VIII, 32% dzieci stanowi oddziały przedszkolne, a 24% dzieci stanowi oddziały klas I-III. Pod względem rozkładu płci 56% dzieci to chłopcy, a 44% to dziewczynki. W szkole działa Samorząd Uczniowski, Liga Ochrony Przyrody, Szkolna Kasa Oszczędności, Szkolne Koło Polskiego Czerwonego Krzyża. Przy szkole funkcjonuje Uczniowski Klub Sportowy „Sokół Regnów". Jest wydawana gazetka „Jesteśmy".

Placówki oświatowe starają się zapewnić bezpieczeństwo swoim uczniom oraz najwyższy poziom kształcenia. Szkoła Podstawowa w Regnowie wyposażona jest w sprzęt komputerowy służący do nauki oraz prowadzenia zajęć multimedialnych, salę gimnastyczną, świetlice i pracownie przedmiotowe. Poza realizacją programu nauczania prowadzone są różnego rodzaju inicjatywy mające wpływ na rozwój swoich uczniów. Dzięki różnorodnym zajęciom pozalekcyjnym, wśród których są zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, korekcyjno – kompensacyjne, sportowe, koła zainteresowań, warsztaty tematyczne, uczniowie mogą nie tylko niwelować zaległości, ale także rozwijać zainteresowania i realizować własne pasje. Liczne konkursy, turnieje lub prezentacje pozwalają uczniom na udoskonalanie swoich umiejętności i rozwijanie talentów, uczą prezentowania wiedzy oraz wpływają na rozwój osobisty tj. umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz zdrowej rywalizacji pomiędzy rówieśnikami.

Na terenie Gminy Regnów nie ma placówek typu kino czy teatr. Istotną rolę kulturotwórczą pełni biblioteka szkolna, Gminna Biblioteka Publiczna w Regnowie, Gminny Dom Kultury w Rylsku oraz świetlice środowiskowe w Annosławiu i Rylsku Dużym.

W budynku Biblioteki stworzono nowoczesną placówkę z wypożyczalnią, czytelnią oraz czytelnią internetową z darmowym dostępem do internetu. W nowej bibliotece udało się podnieść komfort korzystania z działów bibliotecznych, wprowadzić innowacyjne formy działalności edukacyjno-kulturalnej i otworzyć na nowe grupy odbiorców. Częścią integralną biblioteki są pomieszczenia świetlicy środowiskowej z salą widowiskową wyposażoną w ekran i rzutnik multimedialny, nagłośnienie oraz w zaplecze socjalno-sanitarne wyposażone w sprzęt AGD (2 kuchnie gazowe, 2 lodówki, zmywarka, czajnik elektryczny) zestaw mebli kuchennych i zastawę stołową na 60 osób.
Zgodnie z danymi GUS z roku na rok przybywa czytelników w Gminnej Bibliotece Publicznej, a na przestrzeni lat 2017-2021 wzrost ten wyniósł 30%. Na przestrzeni lat wzrosła również liczba wypożyczeń

z 3 279 pozycji w 2017 r. do 5 025 pozycji w 2021 r. (wzrost o 53%).

Gminny Dom Kultury w Rylsku działa na terenie gminy od 2020 r. Nadrzędnym celem działania instytucji jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych. Przy Gminnym Domu Kultury działa Koło Gospodyń Wiejskich w Rylsku.

Dodatkowo na terenie Gminy Regnów działają Koła Gospodyń Wiejskich w Regnowie, Rylsku Dużym, Rylsku oraz w Annosławiu.

2.2.4 Sport i rekreacja

Sport, kultura fizyczna i rekreacja służyć mają rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej (oraz intelektualnej) i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Jednym z obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego jest tworzenie warunków prawno – organizacyjnych i ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W gminie działają dwa kluby sportowe, które realizują zadania publiczne z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu:

- LKS „SOKÓŁ" Regnów – sekcja seniorów piłki nożnej,
- UKS „Sokół" Regnów – sekcja młodzieżowa dziewczyn i chłopców – piłka nożna.

Bazę sportową na terenie gminy tworzą:

- Trzy boiska sportowe: jedno pełnowymiarowe, trawiaste ogólnodostępne, drugie boisko do piłki nożnej o nawierzchni z trawy syntetycznej, trzecie boisko wielofunkcyjne do siatkówki i koszykówki o nawierzchni sztucznej;
- sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Regnowie; ,
- boisko do piłki nożnej w Rylsku;
- siłownia plenerowa w Regnowie i Rylsku Dużym;
- piramida wspinaczkowa w Regnowie

Ofertę aktywnego wypoczynku, zwłaszcza dla dzieci uzupełniają ogólnodostępne place zabaw w miejscowościach Regnów (przy Szkole Podstawowej w Regnowie) oraz Rylsku, Annosławiu, Kazimierzowie, Wólce Strońskiej i Rylsku Dużym.

Niewielka gęstość zaludnienia, położenie geograficzne gminy, obecność obszarów leśnych i malowniczych cieków wodnych, przyjazne środowisko przyrodnicze odznaczające się dużym stopniem naturalności sprawiają, że jest to miejsce służące rekreacji i odpoczynkowi.

Gmina Regnów nie posiada rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Mimo, iż obszar ten odznacza się bogactwem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, to ze względu na niedostateczną infrastrukturę turystyczną (brak hoteli, miejsc noclegowych oraz rozbudowanej gastronomii) jest mało atrakcyjny dla turystów. Brakuje również infrastruktury odpowiadającej za możliwość uprawiania turystyki aktywnej (np. sieci szlaków rowerowych).

2.2.5 Ochrona zdrowia

Do zadań gminy w zakresie ochrony zdrowia publicznego, należy m.in. zabezpieczenie dostępności do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii oraz stomatologii zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki.

Na terenie Gminy Regnów opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Regnowie. Placówka świadczy usługi w zakresie: medycyny rodzinnej, pielęgniarstwa

rodzinnego, położnictwa rodzinnego, medycyny pediatrycznej, chorób wewnętrznych oraz szczepień obowiązkowych i profilaktycznych. Przy placówce działa również apteka.

Zgodnie z danymi GUS na przestrzeni lat 2017-2019 liczba porad lekarskich udzielonych w NZOZ w Regnowie stale rosła z poziomu 6481 porad w 2017r. do 7 592 porad w 2019r. Po 2019r. liczba porad sukcesywnie zaczęła spadać, a na koniec roku osiągnęła wartość 6 481 porad za rok 2021.

2.2.6 Pomoc społeczna

Na terenie Gminy Regnów zadania pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie (GOPS). GOPS Regnów jest jednostką organizacyjną Gminy Regnów, nad którą bezpośredni nadzór sprawuje Wójt Gminy Regnów, zaś działalnością Ośrodka kieruje Kierownik GOPS. Na koniec 2021 r. w GOPS Regnów zatrudnionych było 7 pracowników: kierownik (1 etat), starszy pracownik socjalny (1 etat), pracownik socjalny (1 etat), księgowy (1 etat), opiekunka domowa (2 etaty) i asystent rodziny (0,5 etatu).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie realizuje zadania własne i zlecone gminie z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawy o wspieraniu rodziny, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych przepisów prawnych, które przewidują realizację zadań przez ośrodek pomocy społecznej. Celem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest:

1) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
2) wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
3) doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie świadczy pomoc społeczną w postaci świadczeń niepieniężnych i pieniężnych. W ramach świadczeń niepieniężnych realizowane są m.in.:

1) ***usługi opiekuńcze*** - pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku lub niepełnosprawności wymagają pomocy innych osób. Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje również osobom, których rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.
2) ***odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej*** - osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.
3) ***opłacenie składki zdrowotnej*** - składki zdrowotne są opłacane od osób, które nie mają możliwości ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.
4) ***praca socjalna*** - świadczenie z pomocy społecznej w postaci pracy socjalnej jest zadaniem Gminy o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Wykres 6 *Powody ubiegania się mieszkańców Gminy Regnów o pomoc społeczną w latach 2018-2021*

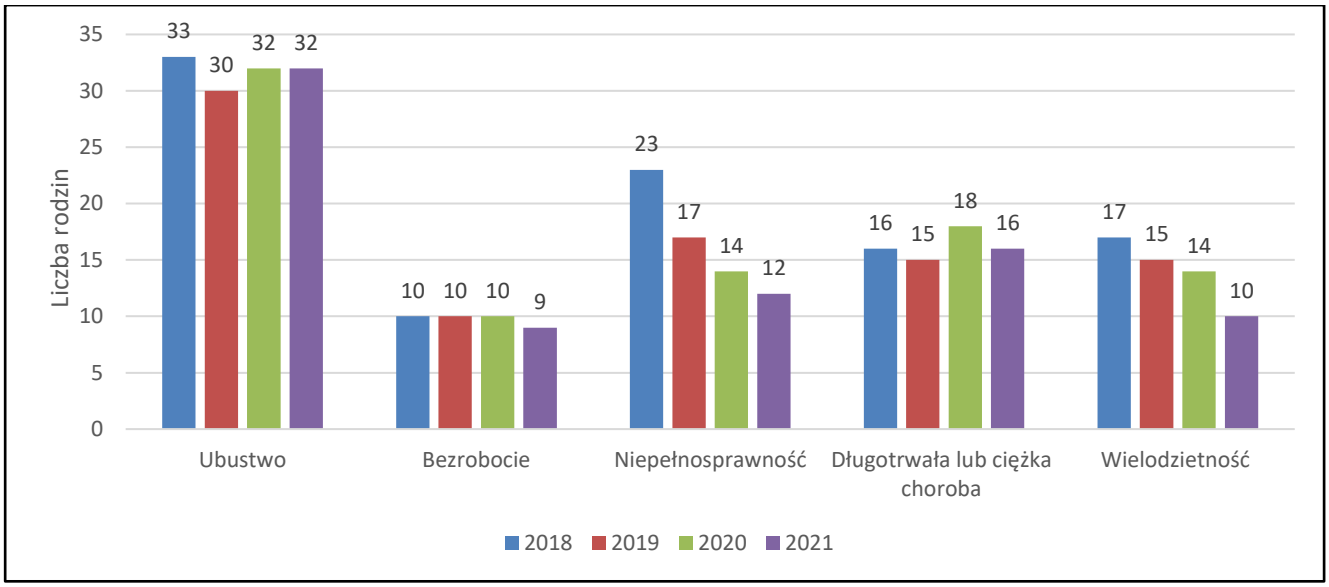

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności GOPS w Regnowie, 2018-2021

W ramach świadczeń pieniężnych realizowane są m.in.:

1) ***zasiłek stały*** **-** to świadczenie o charakterze obligatoryjnym. Zasiłek stały przyznaje się osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, których dochód jak również dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej.
2) ***zasiłek okresowy*** **-** przysługuje osobom i rodziną w szczególności z tytułu bezrobocia, długotrwałej choroby oraz niepełnosprawności. Może być przyznany również z powodu innych przyczyn. Dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, określonego w ustawie o pomocy społecznej
3) ***Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe*** **-** są świadczeniem o charakterze fakultatywnym (uznaniowym). Zasiłek celowy jest przyznawany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej np. na zakup opału, leków, żywności, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw mieszkania.
4) ***świadczenia rodzinne*** **–** z tej formy pomocy może skorzystać rodzina, której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego w wysokości 674,00 zł. W rodzinie z osobą niepełnosprawną kryterium to zostało podniesione do kwoty 764,00 zł (kwoty za rok 2021). Świadczenia rodzinne zostały podzielone na: zasiłki rodzinne wraz z dodatkami. Zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia rodzicielskie,
5) ***fundusz alimentacyjny – z*** tej formy pomocy może skorzystać osoba uprawniona do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji, do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności- bezterminowo. Dodatkowo zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.
6) ***Program 500 + - w*** ramach tego programu rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę.

7) ***Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem"*** **-** jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł. przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu bez względu na dochód, w przypadku urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 11. *Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2021*

Rok	Rodzaj świadczenia			
	Pieniężne		Niepieniężne	
	Ilość świadczeń	Ilość osób	Ilość świadczeń	Ilość osób
2018	140	29	9417	77
2019	176	19	7988	61
2020	214	26	4795	65
2021	289	37	4841	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności GOPS w Regnowie, 2018-2021

Z powyższych danych wynika, że z roku na rok rośnie w Gminie Regnów ilość udzielanych świadczeń pieniężnych, a maleje ilość świadczeń niepieniężnych. Pomimo wzrostu ilości udzielanych świadczeń pieniężnych od 2019 r. obserwuje się spadek ogólnych wydatków na pomoc społeczną w Gminie Regnów, co przedstawiono na poniższym wykresie z rozbiciem na poszczególne rodzaje pomocy.

Wykres 7 *Wydatki i ich udział na pomoc społeczną w gminie Regnów w latach 2018-2021*

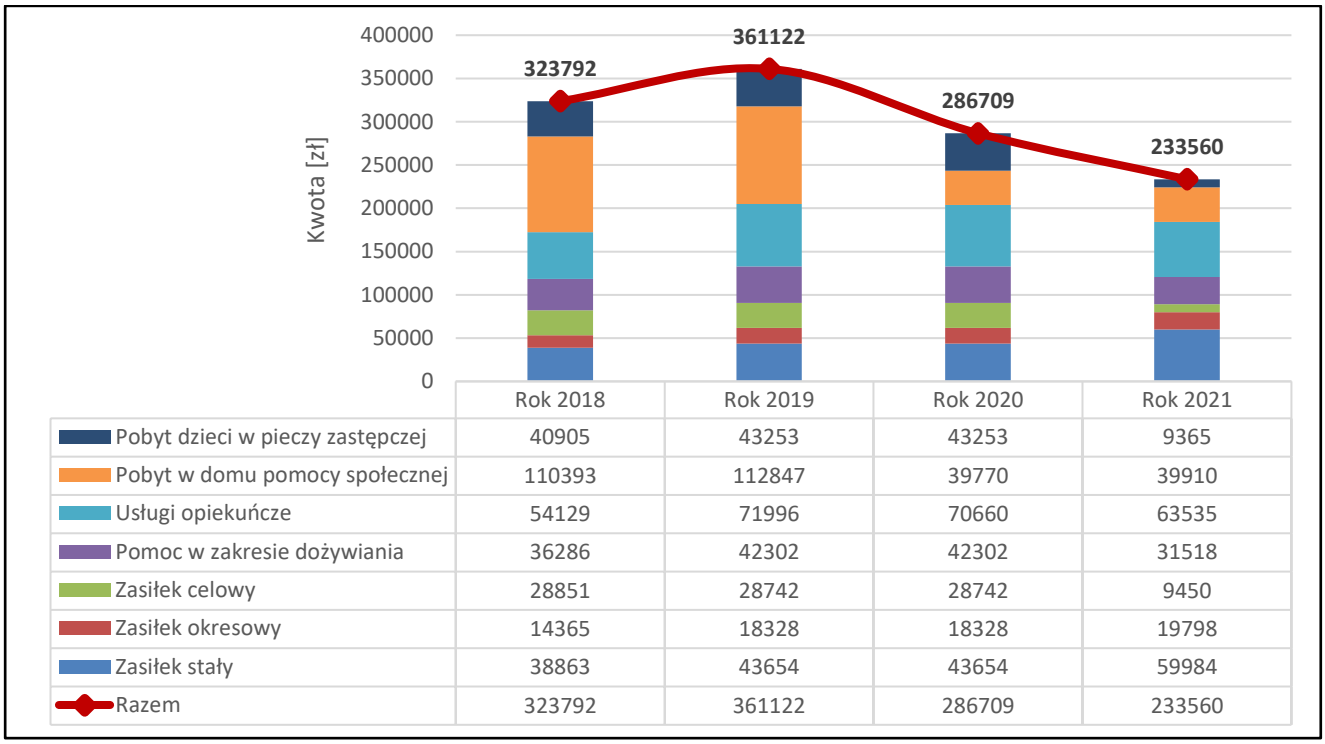

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności GOPS w Regnowie oraz Raportów o stanie gminy, 2018-2021

Na przestrzeni lat 2018-2021 największe nakłady finansowe z tytułu pomocy społecznej poczyniono na pobyt ludzi w domu pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze. Względnie na stałym poziomie utrzymywały się wydatki na dożywianie i wypłatę zasiłków okresowych. Wzrost nakładów z roku na rok odnotowano z tytułu wypłat zasiłków stałych, natomiast spadek wydatków z roku na rok dotyczył pomocy w zakresie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, pobytu w domu pomocy społecznej,

wypłaty zasiłków celowych i dożywiania. Na przestrzeni lat 2018-2021 największe wydatki na pomoc społeczną w gminie poniesiono w 2019r. i od tego roku wydatki na pomoc społeczną zaczęły stopniowo maleć, co może być związane z poprawą sytuacji finansowej najbardziej potrzebujących, znaczącym wzrostem gospodarczym w ostatnich latach oraz poprawą ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie.

2.2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

W myśl ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy m.in. zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym także zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej. Troska gminy o porządek publiczny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz niski stopień przestępczości należą do czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności danego obszaru.

Obszar Gminy Regnów należy do obszarów bezpiecznych. Na terenie Gminy notowane są jedynie drobne przestępstwa – wykroczenia, do których należą m.in. kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwym, kolizje drogowe. Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej. Na terenie Gminy Regnów wyznaczony jest Rewir Dzielnicowych KPP w Rawie Mazowieckiej.

Według analizy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w Gminie Regnów w roku 2021 stwierdzono 8 przestępstw w tym: 1 znęcanie, 1 uszkodzenia ciała, 2 wypadki drogowe oraz 3 inne przestępstwa. W zakresie wykroczeń na terenie Gminy Regnów prowadzono 6 postępowań w sprawach o wykroczenia, w tym 4 w sprawie kolizji drogowych, 1 z tytułu uszkodzenia mienia oraz 1 inne wykroczenie.

Straż Pożarna

Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego zajmują się: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej, Ochotnicza Straż Pożarna w Regnowie oraz Ochotnicze Straże Pożarne z gmin sąsiednich. Na terenie Gminy Regnów nie funkcjonuje Centrum Reagowania Kryzysowego. W sytuacji wystąpienia zagrożenia jest możliwość powołania Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego. W powiecie rawskim działa Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, które powołane jest do zbierania informacji o zagrożeniach, ich przetwarzania i reagowania na zagrożenia, co pozwala na racjonalizację wykorzystania wszystkich podmiotów działających w sferze ładu, porządku i bezpieczeństwa oraz prowadzenia akcji ratunkowych.

Zadania ochotniczych straży pożarnych wynikają z ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Ochotnicze straże pożarne realizują zadania na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, a także prowadzą na szeroką skalę działania profilaktyczne skierowane głównie do młodzieży. Podstawowymi celami i zadaniami Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) wynikającymi m.in. z ich statutów jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych zdarzeń niebezpiecznych i klęsk, a także informowanie ludności o istniejących zagrożeniach. Dodatkowo OSP gminy Regnów angażują się w propagowanie idei sportu, kultury, oświaty i rozrywki poprzez współpracę ze szkołami i liczne festyny organizowane na terenie gminy.

Na terenie Gminy Regnów działa jedna jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Regnowie, jest ona zrzeszona w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Decyzją Nr V/174 KSRG

wydaną przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 11 listopada 2020 roku OSP Regnów została włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego do dnia 31 grudnia 2025 roku. OSP Regnów dysponuje ciężkimi samochodami bojowymi marki STAR typ P 244 L oraz marki Jelcz 004.

Poniżej w tabeli przedstawiono ilość odnotowanych zdarzeń i zagrożeń na terenie gminy Regnów w latach 2018-2021.

Tabela 12. *Liczba zdarzeń i zagrożeń odnotowanych na terenie gminy Regnów w latach 2018-2021*

Rok	Zagrożenia				Zdarzenia	
	silne wiatry	opady deszczu	komunikacyjne	medyczne	pożary	miejscowe zagrożenia
2018	1	0	5	1	2	12
2019	3	0	2	1	11	16
2020	5	1	3	1	6	12
2021	3	0	3	0	7	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS, 2022

2.2.8 Tereny zabudowane

Budynki mieszkalne występują głównie w zabudowie zagrodowej i zabudowie jednorodzinnej. Największy potencjał znajduje się w Regnowie oraz Podskarbicach Szlacheckich. W pozostałych miejscowościach występuje mieszkalnictwo prawie wyłącznie w zabudowie zagrodowej z niewielką liczbą zabudowy jednorodzinnej. Występuje stała tendencja wzrostu liczby i powierzchni mieszkań. Uwagę zwraca duża powierzchnia użytkowa mieszkań w obszarze wiejskim, co wynika ze specyfiki zabudowy wiejskiej. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 89,8 m^2.

Oceniając stan techniczny budynków mieszkalnych należy stwierdzić następujące charakterystyki:

- najwięcej substancji wyeksploatowanych (substandard) znajduje się w zabudowie rozproszonej,
- następuje stopniowa wymiana budynków w złym stanie technicznym lecz jest to zjawisko powolne i utrudnione z uwagi na skomplikowane stosunki własnościowe,
- zabudowa w większości to zabudowa nowa lub zrealizowana w okresie ostatnich 40 lat.

Na przestrzeni lat 2017-2021 obserwuje się stopniowy wzrost ilości budynków mieszkalnych w gminie, a tym samym ilości mieszkań, co z punktu widzenia osadniczego jest zjawiskiem pozytywnym. Poniżej w tabeli przedstawiono charakterystyczne dane dotyczące kształtowania się zasobów mieszkaniowych w gminie Regnów w latach 2017-2021.

Tabela 13. *Zasoby mieszkaniowe gminy Regnów na przestrzeni lat 2017-2021*

Grupa	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne ogółem	573	580	597	598	601
Mieszkania	580	588	591	594	b.d.
Powierzchnia użytkowa mieszkań	51 377	52 371	52 807	53 33	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS, 2022

Na ogólną liczbę 601 budynków, zabudowa zagrodowa stanowi udział ok. 85%. Pozostała część budynków to nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa, która utraciła funkcje rolnicze. Budynki w zabudowie zagrodowej w większości są z budynkami w dobrym i średnim stanie technicznym, ale z budynkami inwentarskimi lub inwentarsko-składowymi o małej pojemności, są to budynki, których modernizacja dla potrzeb wprowadzenia nowoczesnych technik i technologii produkcji zwierzęcej jest możliwa i nie wymaga dużych inwestycji budowlanych. Znaczna liczba

budynków zagrodowych jest pozbawiona budynków inwentarskich z uwagi na wyłącznie sadowniczy kierunek gospodarstwa rolnego a w to miejsce występują przechowalnie owoców. Szacunkowo zagrody z budynkami inwentarskimi lub inwentarsko-składowym (czasem obydwoma), którego wielkości umożliwiają obsadę zwierząt powyżej 20 DJP stanowią 2% budynków.

Gmina Regnów posiada wszystkie obiekty usługowe niezbędne dla obsługi ludności gminy w zakresie odpowiadającym obecnym standardom cywilizacyjnym. Typowa jest struktura przestrzenna zainwestowania w tej dziedzinie – wykształcił się jednorodny i zwarty ośrodek usługowy o charakterze ogólno-gminnym w obrębie miejscowości Regnów, położonej centralnie, na osi drogi powiatowej Nr 4118E do której dochodzą promieniście drogi powiatowe w sześciu kierunkach (Rawa Mazowiecka, Lesiew, Biała Rawska, Sadkowice, Zuski i Cielądz). Takie położenie ośrodka usługowego jest optymalne w zakresie obsługi obszaru gminy.

2.3 Uwarunkowania środowiskowe

2.3.1 Rzeźba terenu

Krajobraz Gminy Regnów określić można jako krajobraz staroglacjalny równin peryglacjalnych i ostańców peryglacjalnych (starych moren, kemów i ozów). Jest to krajobraz typowo nizinny. Morfologicznie obszar gminy został ukształtowany przez zlodowacenie środkowopolskie. Dominuje tu morena denna, stosunkowo płaska, dodatkowo wyrównana przez procesy peryglacjalne w okresach późniejszych. Obszar Wysoczyzny Rawskiej wznosi się na wysokości 150 – 180 m n.p.m. Teren jest lekko falisty, a spadki terenu nie przekraczają 2 – 5 %, bez wyraźnego kierunku nachylenia. Najniżej położone tereny znajdują się w miejscowości Podskarbice Szlacheckie, a najwyżej położonym punktem w gminie jest wzniesienie (180,10 m n.p.m.) w pobliżu miejscowości Rylsk Mały. Opisana rzeźba terenu to równina denundacyjna, pochodzenia peryglacjalno-denudacyjnego.

2.3.2 Wody powierzchniowe

Obszar gminy Regnów położony jest w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Bzury (II rzędu), w podzlewni rzeki Rawki (III rzędu). W skład podstawowej sieci hydrograficznej gminy wchodzą cieki wodne o całkowitej długości około 22,2km, są to:

- rzeka Rylka - będąca prawym dopływem rzeki Rawki, przecina niewielką południową część terenu gminy, płynąc z północy na południe wzdłuż miejscowości Rylsk Mały o Wólka Strońska,
- Kanał Ossowice – Regnów (inaczej Kanał Regnowski) (prawobrzeżny dopływ rzeki Rylki) - płynie w części centralnej gminy, ciągnąc się ze wsi Ossowice do Regnowa,
- Dopływ spod Regnowa,
- Dopływ spod Kalenia,
- Dopływ z Lewina.

Sieć hydrograficzną uzupełniają naturalne zbiorniki wodne o niewielkiej powierzchni i pojemność (stawy w dolinach rzek, oczka wodne i starorzecza) oraz strumienie powiązane gęstą siecią rowów melioracyjnych.

Rzeka Rylka

Rzeka Rylka jest rzeką IV-go rzędu, stanowi prawobrzeżny dopływ rzeki Rawki. Źródła Rylki znajdują się na gruntach wsi Szwejki Nowe (gm. Sadkowice), na wysokości 181,70 m n.p.m. Rylka uchodzi do Rawki w Rawie Mazowieckiej. Całkowita długość rzeki wynosi 29,0 km. Średni wyrównany spadek doliny na

odcinku od źródła do ujścia wynosi 1,6 ‰, natomiast spadki poprzeczne doliny wahają się od 8 ‰ w dolnym biegu, do 15 ‰, w górnym biegu rzeki. Dolina ma szerokość od 300 do 800 m w dolnym biegu i od około 100 do 300 m w górnym jej biegu. całkowita powierzchnia zlewni wynosi 193,8 km ^{2} ; ma ona ma charakter równinny. Najwyższy punkt na dziale wodnym znajduje się w odległości 2,0 km na zachód od miejscowości Annosław (183,00 m n.p.m.). Na ogólną powierzchnię zlewni rzeki Rylki 193,8 km ^{2} tylko część jej dorzecza o powierzchni 45,64 km 2 należy do terenu gminy.

Kanał Ossowice – Regnów

Kanał Ossowice – Regnów (inaczej Kanał Regnowski) jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Rylki. Źródła kanału znajdują się na gruntach wsi Annosław, Nowy Regnów (na wysokości 175,4 m n.p.m). Kanał uchodzi do Rylki poniżej miejscowości Ossowice. Średni wyrównany spadek doliny na odcinku od źródła do ujścia wynosi 2,2 ‰, natomiast spadki poprzeczne doliny wahają się od 8‰ w dolnym biegu do 15 ‰ w górnym biegu kanału. Dolina kanału ma szerokość od 400 do 1000 m w dolnym biegu, do około 100 – 300 m w górnym jej biegu. Powierzchnia zlewni ma charakter równinny. Jej całkowita powierzchnia wynosi 45,64 km ^{2} , z czego znaczna część (o powierzchni 28,39 km ^{2}) należy do terenu gminy.

Obszar gminy Regnów położony jest w granicach dwóch jednolitych części wód powierzchniowych (JCWPrz) o kodzie PLRW200017272649 Rylka oraz PLRW200017272669 Białka. Poniżej przedstawiono charakterystykę stanu JCWPrz wraz z celami środowiskowymi zgodnie ze zaktualizowanym w 2016r. Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 14. *Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze Gminy Regnów– na podstawie aPGW (2016) dla dorzecza Wisły*

L. p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu z aPGW*	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy
	Europejski kod JCWPrz	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
	PLRW200017272649	**Rylka**	Środkowej Wisły	Warszawa	naturalna część wód	**umiarkowany**	**dobry**	**zły**	**zagrożona**	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego
Derogacje		Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod katem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych.								
	PLRW200017272669	**Białka**	Środkowej Wisły	Warszawa	naturalna część wód	**dobry**	**dobry**	**zły**	**zagrożona**	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego

L. p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu z aPGW*	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy
	Europejski kod JCWPrz	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
Derogacje	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja niska emisja. W programie działań zaplanowano działanie: weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny do wdrożenia tego działania, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.									

** aktualizacja Planu Gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2016r.)*

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły – aktualizacja 2016r.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, udostępnionych do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury w dniu 7 września 2022r., teren gminy Regnów znajduje się całkowicie poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią i nie obowiązują na nim zakazy wymienione w art. 77 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. z 2022r., poz. 2625 ze zm.), dotyczące gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyszczać wody oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. Teren gminy Regnów znajduje się również całkowicie poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q=0,02%), a także całkowicie poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia bądź awarii obwałowania.

2.3.3 Wody podziemne

Wody podziemne są najważniejszym zasobem w gospodarce wodnej gminy Regnów. Na obszarze gminy występują trzy piętra wodonośne. Z użytkowego punktu widzenia najważniejsze są tu poziomy wodonośne jurajskie i czwartorzędowe. Eksploatowane są zasoby z tego ostatniego poziomu (najczęściej z głębokości od 10 – 50 m) i ujmowane w studniach wierconych lub kopanych. Wody podziemne mają podstawowe znaczenie jako źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie gminy znajduje się jedno ujęcie, zlokalizowane w miejscowości Regnów. Wody podziemne formacji czwartorzędowych i jurajskich narażone są na bezpośrednie oddziaływanie źródeł zanieczyszczeń (dzikie wysypiska śmieci i ścieki odprowadzane do strumieni), które w przypadku braku naturalnej izolacji z gruntów spoistych (glin, iłów) lub gdy ta izolacja ma małą miąższość i nie zabezpiecza w dostatecznym stopniu przed przenikaniem zanieczyszczeń, mogą kontaktować się i skażać głębsze poziomy wodonośne.

Cały obszar gminy Regnów położony jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP-215A Subniecka Warszawska – część centralna oraz GZWP 215 Subniecka Warszawska.

Obszar Gminy Regnów położony jest w granicy jednej jednolitej części wód podziemnych o kodzie PLGW200063 (zgodnie z nowym podziałem na lata 2016-2021, PIG). Poniżej przedstawiono charakterystykę stanu JCWPd, ocenę stanu wraz z celami środowiskowymi zgodnie ze zaktualizowanym w 2016r. „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły".

Tabela 15. *Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze Gminy Regnów*

L.p.	Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)		Lokalizacja			Ocena stanu z PGW		Ocena nieosiągnięcia celów środowisko-wych	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia	Derogacje [symbol]
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW	ilość.	chem.			
1.	**PLGW200063**	63	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	**dobry**	**dobry**	niezagrożona	dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy	brak

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły – aktualizacja 2016r.

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły", stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., stan JCWPd o numerze 63 ocenia się jako dobry i niezagrożony osiągnięciem celu środowiskowego dla wód podziemnych, zgodnie z zapisami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

2.3.4 Geologia i hydrogeologia

Wysoczyzna polodowcowa zbudowana jest z miąższej serii piaszczystych utworów okresu zlodowaceń środkowopolskich - Odry i Warty, przewarstwionej nieciągłymi i zaburzonymi glacitektonicznie poziomami glin zwałowych. Terasy rzeczne Kanału Ossowice-Regnów i Rylki zbudowane są z utworów młodszych od utworów budujących wysoczyznę. Są to głównie piaski i żwiry rzeczne facji korytowej wieku eoholoceńskiego często przewarstwione mułkami aluwialnymi. Lokalnie w obrębie starorzeczy występują organiczne utwory facji rzeczno-zastoiskowej a wyjątkowo czwartorzędowe mułki zastoiskowe. Najstarsze utwory podłoża to utwory jurajskie, wapienie kimerydu należące do miąższej serii wapiennej jury górnej (malmu), na zróżnicowanej głębokości od ok. 12,5m do ponad 72m. Strop utworów jurajskich jest bardzo nieregularny a granica jury z utworami młodszymi ma charakter erozyjny. Skaliste utwory górnej jury są przykryte bezpośrednio utworami czwartorzędowymi. Dominującą rolę w budowie geologicznej terenów gminy odgrywają utwory czwartorzędowe, neoplejstoceńskie. Mają one podstawowe znaczenie dla budowy geologicznej i rzeźby powierzchni tych terenów. Osiągają miąższość w granicach 30-70m i są to głównie osady o genezie lodowcowej i wodnolodowcowej. Seria czwartorzędu składa się generalnie z dwóch kompleksów glin zwałowych, deponowanych w okresie zlodowaceń południowopolskich (starsze, niższe) oraz zlodowaceń środkowopolskich (młodsze, wyższe). Rozdziela je seria piaszczysto-żwirowa akumulowana w interglacjale wielkim. Utwory powierzchniowe terenów to głównie piaski gliniaste, gliny piaszczyste i gliny zwałowe moreny dennej stadiału Pilicy.

Pod względem hydrogeologicznym gmina Regnów przynależy do południowej części makroregionu wschodniego Niżu Polskiego i położona jest w Niecce Mazowieckiej z obniżeniem powierzchni kredy górnej oraz w obrębie Niecki Warszawskiej wypełnionej utworami kenozoicznymi mającymi charakter basenu artezyjskiego. Na terenie gminy występuje piętro wodonośne trzeciorzędowe, które jest obecnie nie eksploatowane i nie rozpoznane. Eksploatowane są zasoby z poziomu czwartorzędowego (najczęściej z głębokości od 10 – 50 m) i ujmowane w studniach wierconych lub kopanych. Poziomy wód w osadach czwartorzędowych są nieregularne, związane z dolinnymi osadami plejstocenu i holocenu. Występują też jako wody zawieszone (soczewki) w glinach zwałowych, ich zasobność jest jednak niewielka. Podstawowy poziom wodonośny odnaleźć można w osadach żwirowo – piaszczystych młodszej części zlodowacenia południowopolskiego oraz piaskach i żwirach dolnych zlodowaceń środkowopolskich, na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wody z utworów czwartorzędowych ze względu na ich jakość i zasoby stanowią istotne źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną, ujmowane są przez wszystkie studnie kopane oraz głębinowe na terenie gminy.

Przepuszczalność gruntów na obszarze całego powiatu rawskiego jest zróżnicowana, a głębokość zwierciadła wody zwiększa się w miarę oddalania od dolin rzecznych, co należy wiązać z morfologią tego terenu. W dolinach rzek oraz w obniżeniach terenowych wody gruntowe występują płytko, tj. od 1 do 3m. Na wysoczyźnie zalegają na równych głębokościach od 2 do 20 m.

Na obszarze Gminy Regnów występują dwa udokumentowane złoża kruszyw naturalnych (piasków i żwirów), których charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

***Tabela 16**. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Regnów*

L. p.	Nazwa złoża	Stan	Kopalina	Zasoby (tys. ton) wg. stanu na 31.XII.2021 r.		Wydobycie (tys. ton) geologiczne / przemysłowe		
				Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	2019	2020	2021
1.	Łaszczyn	T	piaski i żwiry	2114,67	1366,11	- / -	- / -	2 / -
2.	Łaszczyn II	Z	piaski i żwiry	360,41	0,00	- / -	- / -	- / -

Objaśnienia:
„-„ - brak wydobycia; Z - złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane/zakończone; T - złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo;
Źródło: Bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na 31.XII.2021 r..

2.3.5 Gleby

Na obszarze Gminy Regnów występują gleby wytworzone w stropie glin zwałowych oraz utworów peryglacjalnych – piasków gliniastych, pyłów i piasków pylastych. Są to gleby określone jako brunatne (właściwe i wyługowane) a także gleby przemyte (pseudo-bielicowe). W miejscach występowania piasków wodnolodowcowych występują gleby bielicowe na piaskach.

W dolinie rzeki Rylki i Kanału Ossowice-Regnów występują mady oraz gleby mułowe i torfowe, użytkowane jako łąki i pastwiska. Gmina Regnów charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami do produkcji rolnej. Udział gleb dobrej jakości obejmujących III i IV klasę bonitacyjną wynosi blisko 60% ogółu gleb użytkowanych rolniczo, natomiast gleby klas V i VI zajmują ok. 40% powierzchni użytków rolnych.

Biorąc pod uwagę wartość bonitacyjną gleb, na obszarze Gminy Regnów ich rozmieszczenie przedstawia się następująco:

- obszary z przewagą gleb IIIa, IIIb i IV – występują na większych powierzchniach we wschodniej części gminy, w rejonie wsi Annosław, Sławków, Nowy Regnów i Rylsk Duży, oraz lokalnie w innych rejonach.
- gleby słabszych klas bonitacyjnych dominują w rejonie wsi Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie i Kazimierzów.
- gleby najsłabszych klas bonitacyjnych występują w północno-zachodniej części gminy.

Kompleksy glebowo-rolnicze na obszarze Gminy Regnów: pszenny dobry, żytni bardzo dobry i żytni dobry, występuje również kompleks żytni słaby. Gmina Regnów zajmuje powierzchnię 44,61 km^2. Wedle danych za rok 2021 blisko 90 % powierzchni Gminy Regnów stanowią użytki rolne, z czego 72,2% powierzchni zajmują grunty orne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują niewielką powierzchnię i stanowią zaledwie 7% ogólnej powierzchni gminy. Nadmienić należy, iż grunty zabudowane i zurbanizowane obejmują zaledwie 1,6 % powierzchni gminy. Gmina ma charakter typowo wiejski z dominacją upraw rolniczych i sadowniczych.

Tabela 17. *Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Regnów*

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogólna	4461,45
Użytki rolne, w tym:	4016,66
grunty orne	2899,85
sady	757,22
łąki trwałe	135,36
pastwiska trwałe	94,61
grunty rolne zabudowane	113,84
grunty pod stawami	7,57
rowy	8,21
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	316,37
lasy	316,05
grunty zadrzewione i zakrzewione	0,32
Grunty zabudowane i zurbanizowane	73,05
tereny mieszkaniowe	8,92
tereny przemysłowe	9,90
tereny komunikacyjne – drogi (	54,23
Grunty pod wodami	6,00
Nieużytki	6,40
Grunty przeznaczone podbudowę dróg publicznych lub linii kolejowych	42,97

Źródło: Dane Urzędu Gminy Regnów, stan na 31.12.2021

2.3.6 Fauna, flora i obszary chronione

Na terenie Gminy Regnów lasy zajmują ogółem obszar o powierzchni 316,05 ha. Wskaźnik lesistości dla gminy jest niski i wynosi 7,1 %. Pod względem własności 80,5% stanowią lasy prywatne. Lasy Państwowe są reprezentowane przez zwarty kompleks lasów w Rylsku Małym, wchodzący w skład dużego kompleksu leśnego w Zuskach gm. Cielądz oraz mniejszego w Annosławiu.

Pozostałe użytki leśne tworzą mozaikę użytków śródpolnych o bardzo nieregularnej linii polno-leśnej. Przeważają lasy sosnowe o siedlisku boru suchego lub świeżego i drzewostanie w wieku zróżnicowanym od 20 do 60 lat. Poniższe zestawienie określa wielkość użytków leśnych w poszczególnych miejscowościach.

W strefie przybrzeżnej cieków występują zadrzewienia olszowe, które miejscami przechodzą w większe skupiska leśne (lasu łęgowego). Doliny rzek użytkowane są niemal w całości rolniczo; naturalne lub raczej półnaturalne zbiorowiska roślinności spotkać można jedynie w wąskiej strefie przybrzeżnej. Rzadkie gatunki związane ze środowiskiem wodnym występują w dolinie rzeki Rylki, w szczególności w starorzeczach oraz w obrębie dolinnych olsów i łęgów. Fauna kręgowców reprezentowana jest głównie przez awifaunę (ptaki), szczególnie związane ze środowiskiem wodnym, zbiornikami wodnymi oraz zadrzewieniami dolin i lasami łęgowymi (perkozy, różne gatunki kaczek, np.: krzyżówka, głowienka, czernica, łyski, błotniak stawowy oraz łabędzie nieme, bociany białe i czarne). Ichtiofauna (ryby) rzeki Rylki i Kanału Ossowice-Regnów charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem, jednak postępujące w szybkim tempie zarybianie rzeki gatunkami obcymi powoduje zanik rodzimej fauny. Z kręgowców dużych w obszarach leśnych spotkać można daniela, sarnę, jenota i wydry oraz re- introdukowanego bobra, który w obszar doliny rzeki Rylki dostał się z rzeki Rawki.

Gatunkiem panującym w dolinie rzeki Rylki i na niektórych odcinkach Kanału Ossowice-Regnów jest olcha czarna (Alnus glutinosa) często występuje wierzba krucha (Salix fragilis), wierzba iwa (Salix caprea), bez czarny (Sambukus nigra), pokrzywa zwyczajna (Urtica dioica), wietlica samicza (Athyrium filix-femina), kuklik pospolity (Geum urbanum), gajowiec żółty (Galebdolon luteum), przytulia błotna (Galium

palustre). Posiłkując się stanem występowania zwierząt jakie zostały zaobserwowane w dolinie rzeki Białki (dolina o podobnych warunkach jak dolina rzeki Rylki) można przyjąć, że w dolinie rzeki Rylki oraz na zadrzewionych i zakrzaczonych łęgach w dolinie Kanału Ossowice-Regnów mogą występować następujące gatunki fauny: Błotniak stawowy Circus aeruginosus, Bocian biały Ciconia ciconia, Brodziec samotny Tringa ochr opus, Czajka Vanellus vanellus, Czapla siwa Ardea cinerea ,Drozd śpiewak Turdus philomelos, Dziwonia Carpodacus erythrinus, Dzwoniec Carduelis chloris, Gąsiorek Lanius collurio, Gołąb grzywacz Columba palumbus , Grubodziób Coccothraustes coccothraustes, Jaskółka dymówka Hirundo rustica, Jaskółka oknówka Delichon Urtica, Jaskółka brzegówka Riparia riparia, Jastrząb gołębiarz Accipiter gentilis, Kapturka Sylvia atricapilla, Kląskawka Saxicola Torquata, Kokoszka wodna Gallinula chlorophus, Kos Turdus merula, Kowalik Sitta europaea, Kulczyk Serinus serinus, Kwiczoł Turdus pilaris, Łabędź niemy Cygnus olor, Mewa śmieszka Larus ridibundus, Myszołów Buteo buteo, Pełzacz ogrodowy Certhia brachydactyla, Perkoz dwuczuby Podiceps cristatus, Perkozek Podiceps rufficollis, Piecuszek Phylloscopus trochilus, Pierwiosnek Phylloscopus collybita, Pliszka siwa Motacilla alba, Pliszka Ŝółta Motacilla flava, Pokląskwa Saxicola rubetra, Potrzeszcz Emberiza kalandra, Pustułka Falco tinnunculus, Rokitniczka Acrocephalus schoenbaenus, Rybitwa czarna Chlidonias Niger, Rybitwa zwyczajna Sterna hi rundo, Sikora bogatka Parus major 1, Sikora modra Parus caeruleus 1, Skowronek polny Alauda arvensis, Słowik szary Luscinia luscinia, Sroka Pica pica, Sójka Garrulus glandarius, Szczygieł Carduelis carduelis, Szpak Sturnus vulgaris, Trzciniak Acrocephalus arundinaceus, Trznadel Emberiza citrinella 1, Wilga Oriolus oriolus, Zięba Fringilla coelebs, Żuraw Grus grus, Żaby zielone Rana esculenta complex, Jaszczurka zwinka Lacerta agi lis, Wiewiórka Sciurus vulgaris, bobra europejskiego (Castor fiber), Wydrę (Lutra Lutra), Kozę (Cobitis sp), Piskorza (Misgurnus fossilis), Różankę (Rhodeus serceus amarus).

Nagromadzenia roślinności o dużych wartościach przyrodniczych (także kulturowych i historycznych) występują w parkach podworskich w Rylsku i Rylsku Dużym. Szczególnie cennym jest drzewostan w parku w Rylsku z których sześć zaliczone zostało do pomników przyrody.

Walory obszarów rolnych i zabudowanych gminy pod względem faunistycznym z racji istniejącego zagospodarowania są niewielkie. Na terenach rolnych brak jest fauny stale bytującej lub występuje sporadycznie. W zabudowie występują zbiorowiska typowe dla towarzyszących siedliskom ludzkim, zwierzęta domowe oraz dziko żyjące, z saków występują tu głównie gryzonie synantropijne i związane z polami uprawnymi: mysz domowa (Mus musulus), szczur wędrowny (Rattus norvegicus), nornik zwyczajny (Microtus arvalis), mysz polna (Apodemus agrarius), zając szarak (Lepus europaeus).

Na terenie Gminy Regnów zgodnie z rejestrem form ochrony przyrody prowadzonym przez GDOŚ w Warszawie oraz informacją z Urzędu Gminy jedynymi formami ochrony przyrody są pomniki przyrody, do których należą:

- 4 szt. Wiązu szypułkowego *(Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa)* – lokalizacja Park zabytkowy w Rylsku Małym
- 2 szt. Lipy drobnolistnej *(Tilia cordata)* - lokalizacja Park zabytkowy w Rylsku Małym

2.3.7 Klimat

Według podziału Polski na regiony klimatyczne według W. Okołowicza i D. Martyn Gmina Regnów położona jest w regionie mazowiecko - podlaskim. Klimat tego regionu znajduje się pod wpływem kontynentalnym, charakteryzuje się znacznymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, późną i stosunkowo krótką wiosną oraz wczesnym i dość długim latem. Zimy są tu łagodne z krótkotrwałymi okresami mrozów i częstymi odwilżami.

W regionie dominują wiatry z sektora zachodniego (16,8 %), południowo-wschodniego (11,8%) oraz południowo-zachodniego (11,1%). Są to jednocześnie wiatry najsilniejsze, ponieważ ich prędkość średnia ważona wynosi ok. 4,2 m/s. Najrzadziej występują wiatry północno-wschodnie (3,7%) i północne (4,7 %). Są to wiatry słabsze, których prędkość średnia ważona wynosi odpowiednio 3,1 m/s i 3,4 m/s.
W obszarach dolinnych niekorzystne z punktu widzenia środowiska zamieszkania, są warunki wilgotnościowe, większe jest prawdopodobieństwo występowania przymrozków przygruntowych i inwersji temperatury, również częstsze są przypadki zalegania chłodnego i wilgotnego powietrza oraz mgieł. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najchłodniejszym styczeń.

Podstawowe parametry opisujące warunki klimatyczne przyjmują przeciętne wartości:

- średnia roczna temperatura powietrza – 7,7° C,
- średnia temperatura powietrza w miesiącu styczniu – 2,8° C,
- średnia temperatura powietrza w miesiącu lipcu +18° C,
- czas trwania pogody zimowej 92 dni,
- czas trwania pogody letniej 97 dni,
- liczba dni z szatą śnieżną 75 dni,
- suma opadów atmosferycznych: 520 mm,
- ilość dni słonecznych, pogodnych w roku: 55 dni, pochmurnych: 118 dni,
- najbardziej intensywne opady występują w miesiącach VI-VIII.

Za niekorzystne należy uznawać następujące czynniki klimatyczne:

- niedobór opadów atmosferycznych z wysoką częstotliwością występowania ciągów bezopadowych (okresów posusznych),
- wysoka wartość rocznej sumy parowania terenowego, co jest również przyczyną okresowych deficytów wody w glebie.

Do korzystnych czynników klimatycznych zalicza się:

- warunki solarne wyróżniające się wysokim usłonecznieniem (z roczną sumą całkowitego promieniowania słonecznego - 86,3 kcal/cm^2),
- stosunkowo dużą ilością dni pogodnych.

2.3.8 Powietrze

Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska [1] ocena jakości powietrza dokonywana jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Roczna ocena jakości powietrza składa się z oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach oraz klasyfikacji stref. Ocena poziomu substancji w powietrzu dokonywana jest w oparciu o Rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu [13]. Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów tj. ustanowionych ze względu na ochroną zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi nie posiada na terenie Gminy Regnów punktów monitoringu jakości powietrza. Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Zgodnie z klasyfikacją stref obszar Gminy Regnów znajduje się w strefie łódzkiej. Wyniki klasyfikacji strefy ze względu na poziomy zanieczyszczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. *Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za lata 2018-2021 dla kryterium ochrony zdrowia*

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń												
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O_3
Kryterium ochrona zdrowia												
Rok 2018	A	A	A	A	**C**	**C**	A	A	A	A	**C**	**C**
Rok 2019	A	A	A	A	**C**	A[2]	A	A	A	A	**C**	A[1]
Rok 2020	A	A	A	A	**C**	**C1**[3]	A	A	A	A	**C**	A[1]
Rok 2021	A	A	A	A	**C**	**C1**[4]	A	A	A	A	**C**	**C1**[4]

[1] - dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

[2] - Dla pyłu PM2.5 – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę C1

[3] - Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

[4] - Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza: strefa łódzka uzyskała klasę C, strefa Aglomeracja Łódzka klasę A

Objaśnienia:

- *klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych*
- *klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.*

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2018-2021, RWMŚ w Łodzi, GIOŚ

Tabela 19. *Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za lata 2018-2021 dla kryterium ochrony roślin*

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń			
	SO_2	NO_X	O_3[3]
Kryterium ochrona roślin			
Rok 2018	A	A	A
Rok 2019	A	A	**C**[1]
Rok 2020	A	A	A[1]
Rok 2021	A	A	A[1]

[1] - dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa łódzka uzyskała klasę D2

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2018-2021, RWMŚ w Łodzi, GIOŚ

Objaśnienia:

- *klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych*
- *klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.*

W strefie łódzkiej dla kryterium ochrony zdrowia w latach 2018-2021 odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych następujących substancji tj. PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu i ozonu. W przypadku pyłu zawieszonego PM10, wynikowa klasa **C** jest efektem przekroczenia poziomu dopuszczalnego normy dobowej i średniorocznej. Przy benzo(a)pirenie o wynikowej klasie **C** decyduje przekroczony poziom docelowy.

2.3.9 Hałas

Źródłem hałasu na terenie Gminy Regnów jest przede wszystkim transport drogowy. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą: natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym, struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych), średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny, płynność ruchu oraz rodzaj i stan nawierzchni.

Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie Gminy Regnów utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak pozwolenia, programy ochrony środowiska, w tym programy ochrony przed hałasem. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.
Na drogach na terenie gminy nie były prowadzone badania natężenia hałasu. Można przypuszczać, że wzdłuż dróg powiatowych, poziom hałasu może chwilowo przekraczać dopuszczalne normy. Dopuszczalny poziom hałasu komunikacyjnego w porze dziennej dla terenów zabudowanych nie powinien przekraczać 65dB, natomiast w porze nocnej 56dB. Zakłady i obiekty usługowe coraz częściej stosują zabezpieczenia przeciw emisji ponadnormatywnego hałasu.

2.3.10 Krajobraz kulturowy

Na obszarze Gminy Regnów wyróżniają się:
1) obiekty zabytkowe z ich bezpośrednim otoczeniem,
2) miejsca na styku form terenu stanowiące o odbiorze krajobrazu w tym:
   a) granica pomiędzy łąkami w dolinie Rylki i Kanału Ossowice-Regnów a terenami rolnymi wymagająca ekspozycji i utrzymania bez zadrzewień,
   b) granice pomiędzy otwartymi kompleksami terenów rolnych a pasmową zabudową kształtowaną na obrzeżach dolin rzecznych,
3) miejsca historyczne obejmujące:
   a) zespoły zabudowy dworsko-parkowej z pozostałościami zabudowy folwarcznej,
   b) zabudowę sakralną oraz cmentarze,
4) stanowiska archeologiczne
5) zagospodarowanie terenu a w tym:
   a) układ zabudowy zagrodowej ukształtowanej wzdłuż dróg wymagający ograniczenia możliwości tworzenia zabudowy rozproszonej - śródpolnej,
   b) kompleksy leśne skoncentrowane w Rylsku Małym i Annosławiu.

Na terenie gminy ochroną prawną zostały objęte następujące dobra kultury:
1) wpisane do rejestru zabytków:
   a) w Regnowie - kościół p.w. Nawiedzenia NMP (decyzja Nr 265/197 z dnia 27.12.1967r.)
   b) w Regnowie - cmentarz przykościelny (decyzja Nr 940 z dnia 19.11.1993r.) nieczynny,
   c) w Regnowie - cmentarz rzymsko-katolicki (decyzja Nr 899 z dnia 22.12.1993r.);
   d) w Rylsku Dużym - dwór (decyzja Nr 552 z dnia 25.03.1981r.),
   e) w Rylsku Dużym - obora (decyzja Nr 553 z dnia 19.05.1982r.)
   f) w Rylsku Dużym - park (decyzja Nr 579 z dnia 19.05.1982r.),
   g) w Rylsku Małym- dwór (decyzja Nr 619 z dnia 28.07.1983r.);

2) wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków:
   a) w Annosławiu – cmentarz ewangelicki,
   b) w Sowidole - cmentarz rzymsko-katolicki (nowy),
   c) w Rylsku – zespół gorzelni wraz z budynkiem murowanym tzw. Sala aparaturowa i budynkiem magazynu spirytusowego
   d) w Rylsku - park przydworski;
   e) w Rylsku – budynek murowany biura gorzelni
   f) w Rylsku - kapliczka przydrożna z lat 1910-1912,
   g) w Rylsku Dużym – założenie dworskie

Zabytki obejmują wyłącznie zabudowę dworsko parkową z pozostałościami zabudowy folwarcznej. Podstawowymi elementami wymagającymi ochrony są:

- drzewostan parku niejednokrotnie wpisany do rejestru pomników przyrody,
- główne osie kompozycyjne parku i dworu,
- układ przestrzenny parku i architektura dworu.

Obiekty są w różnym stanie technicznym. Od bardzo dobrego (kapliczki) do ruin (gorzelnia w Rylsku). Obiekty te wskazane są do ochrony lub odtworzenia w celu zachowania walorów krajobrazowych a w szczególności formy i skali zabudowy wiejskiej. W wielu przypadkach ochrona związana będzie z całkowitym odtworzeniem obiektów i zagospodarowaniem w ich otoczeniu. Nie występują zagrożenia obszarów i obiektów zabytkowych. Odrębnym problemem jest zachowanie warunków ekspozycji obiektów zabytkowych w szczególności kościoła w Regnowie oraz drzewostanów parkowych w Rylsku Dużym i Rylsku. Na obszarze gminy występują w kilku miejscach stanowiska archeologiczne.

2.4 Uwarunkowania gospodarcze

2.4.1 Struktura podmiotów gospodarczych

Obszar Gminy Regnów jest regionem typowo rolniczym, którego główną funkcją zewnętrzną jest i będzie gospodarka rolna, ukierunkowana na uprawy rolne i sadownictwo. Funkcją wewnętrzną gminy jest przede wszystkim obsługa ludności i rolnictwa.

W Gminie Regnów (wg danych BDL GUS, stan na koniec 2021 r.) zarejestrowanych było 118 podmiotów gospodarki narodowej. W przeważającej większości podmioty te reprezentowały sektor prywatny – 93,2 %. Na przestrzeni 5 lat, tj. od roku 2017 do roku 2021, liczba podmiotów w sektorze publicznym wzrosła o 20%. Wzrost liczby podmiotów odnotowano również w sektorze prywatnym – aż o 29,4%. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie wzrosła ogółem o 31,1% w porównaniu do roku 2017. Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli poniżej, największy udział wśród ogółu podmiotów gospodarczych według poszczególnych sektorów własnościowych, stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2021 r. podmioty te stanowiły niemalże 78,8 % podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Regnów. Fakt ten świadczy o tym, iż w Gminie Regnów utrzymuje się tendencja prowadzenia mikroprzedsiębiorstw w formie jednoosobowych działalności gospodarczych. Rozwój mikro- i małej przedsiębiorczości należy uznać za zjawisko korzystne, z uwagi na wysoką konkurencyjność, szybkość reagowania na potrzeby rynku oraz nowe dynamiczne miejsca pracy.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową strukturę podmiotów gospodarczych w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2017 – 2021.

Tabela 20. *Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów w latach 2017 – 2021*

	Rok	2017	2018	2019	2020	2021
RODZAJE PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ	**sektor publiczny - ogółem**	5	5	5	6	6
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	3	3	3	3	3
	sektor prywatny - ogółem	85	93	98	109	110
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	71	78	82	92	93
	sektor prywatny - spółki handlowe	3	4	4	3	3
	sektor prywatny - spółdzielnie	1	0	0	0	0
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	4	4	4	4	4
	SUMA OGÓŁEM	90	98	104	117	118

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS, 2017-2021)

Poniżej w tabeli przedstawiono zgrupowanie podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Regnów według sekcji PKD 2007 wedle danych za 2021 r. Z zaprezentowanych danych wynika, iż znaczny odsetek przedsiębiorców działał w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, napraw pojazdów samochodowych i motocykli (sekcja G), tj. 26,2 % ogółu podmiotów, jak również sekcji budownictwa (F – 16,1%). Również duży odsetek przedsiębiorstw dotyczył sekcji związanej z przetwórstwem przemysłowym (12,7%), a także transportem i gospodarką magazynową (6,7%).

Tabela 21. *Rodzaje działalności gospodarczych na terenie Gminy Regnów na koniec 2021 r.*

Nazwa sekcji wg PKD	**Ogółem [liczba podmiotów]**
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	7
B. Górnictwo i wydobywanie	1
C. Przetwórstwo przemysłowe	15
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F. Budownictwo	19
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	31
H. Transport, gospodarka magazynowa	8
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2
J. Informacja i komunikacja	4
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3
P. Edukacja	4
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
S. Pozostała działalność usługowa T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7
Ogółem:	**118**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS, 2021 r.)

Do podmiotów zapewniających największą liczbę miejsc pracy na terenie gminy należą:

1) PPHU TRANSBET Nowy Regnów, (wydobycie i sprzedaż piasku, żwiru);
2) PHU TOMBET Regnów (betoniarnia);
3) FPHU REGNOPOL Regnów (stacja paliw);
4) FHU „RENTEX" Nowy Regnów (sklep ogrodniczy);
5) Sklep Przemysłowy RENTEX PLUS, Regnów;
6) MARINEX – przetwórnia warzyw i owoców, Annosław;
7) PRZYSMAK – producent deserów i marmolady, Annosław;
8) KARPA-FRUT – przetwórstwo owocowo-warzywne, Annosław.

Gmina Regnów ma typowo rolniczy charakter – podstawą działalności gospodarczej jej mieszkańców jest prowadzenie indywidualnych gospodarstw rolnych. Bazą produkcji rolniczej jest 3320,03 ha użytków rolnych, które łącznie zajmują ponad 71% z całkowitej powierzchni gminy. Głównym kierunkiem gospodarki rolnej jest produkcja mieszana (roślinna i zwierzęca). Przeciętna powierzchnia

użytków rolnych wynosi 7,5 ha, z czego blisko 41% ma powierzchnię do 5 ha. Na terenie gminy w 2010 r. (dane Powszechnego Spisu Rolnego) funkcjonowało 440 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą.

Rynek ograniczony jest w większości do przetwórstwa rolno-spożywczego z dominacją upraw rolnych i sadownictwa. W takiej sytuacji ważnym jest odpowiednia organizacja przestrzeni inwestycyjnej w gminie, która przyciągnie potencjalnych inwestorów. Tworzenie stref ekonomicznych lub stref aktywności gospodarczej w powiązaniu z dobrą ofertą inwestycyjną jest niezwykle ważnym aspektem prawidłowego rozwoju gospodarczego gminy. Gmina Regnów powinna stworzyć przyjazne warunki dla inwestorów w postaci:

- ✓ wprowadzenia ulg podatkowych
- ✓ wyznaczenia specjalnych stref inwestycyjnych
- ✓ rozbudowy i poprawy infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej w granicach kompleksów inwestycyjnych
- ✓ stworzenia oferty lokalnego rynku pracy
- ✓ możliwości uzyskania pomocy w załatwieniu spraw formalno-prawnych w gminie
- ✓ kampanii reklamowej uwarunkowań gminy Regnów (prasa, telewizja)

Oferta inwestycyjna Gminy Regnów powinna być ukierunkowana na skup oraz przetwórstwo upraw rolnych i sadowniczych. Stworzenie w tym regionie bazy dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego jest ważnym zadaniem dla władz gminnych. Obecnie Gmina Regnów nie posiada wyodrębnionych stref aktywności gospodarczej czy też stref ekonomicznych. Gmina nie posiada żadnych ulg podatkowych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Brak jest również rozwiniętego systemu wsparcia dla inwestorów.

2.4.2 Rolnictwo

Gmina Regnów ma charakter typowo rolniczy ukierunkowany na rozwój upraw rolnych i sadownictwa. Zgodnie z danymi struktury użytkowania gruntów na terenie gminy przeważają użytki rolne, które zajmują ok. 90% powierzchni gminy. Grunty leśne stanowią 7,1% powierzchni gminy, a grunty zabudowane i zurbanizowane ok. 1,6% powierzchni gminy.

Duże znaczenie dla produkcji rolnej ma jakość gleb. Na terenie gminy występują gleby wytworzone w stropie glin zwałowych oraz utworów peryglacjalnych – piasków gliniastych, pyłów oraz piasków pylastych. Gleby te określane są jako brunatne (właściwe i wyługowane) a także jako gleby przemyte (pseudobielicowe). W miejscach występowania piasków wodnolodowcowych występują gleby bielicowe na piaskach. W dolinach rzek Rylki i Kanału Ossowice-Regnów występują mady oraz gleby mułowe i torfowe, użytkowane jako łąki i pastwiska.

Na stan gleb wpływ mają m.in. procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin) a także świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Na terenie gminy występują stosunkowo korzystne warunki do produkcji rolnej. Gleby dobrej jakości (III i IV klasa bonitacyjna) stanowią około 58% ogółu gleb użytkowanych rolniczo, natomiast gleby słabszych klas bonitacyjnych (V i VI) zajmują około 42% użytków rolnych.

Ogółem na terenie Gminy Regnów funkcjonuje 446 gospodarstw rolnych (Powszechny Spis Rolny 2020). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy wynosi ok. 8,35 ha.

Tabela 22. *Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Regnów*

Gospodarstwa rolne	Liczba	Powierzchnia [ha]
Ogółem:	446	3723,52
do 1 ha włącznie	4	5,10
1 - 5 ha	177	620,09
5 - 10 ha	145	1141,47
10 -15 ha	72	924,94
15 ha i więcej	48	1031,92

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych – Powszechny Spis Rolny 2020, GUS

Wykres 8 *Udział gospodarstw rolnych na terenie Gminy Regnów*

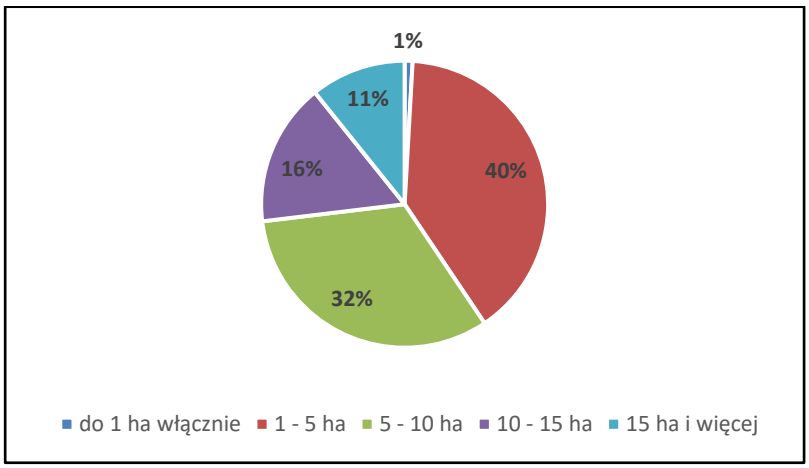

Na terenie Gminy Regnów dominują gospodarstwa od 1 – 5 ha (40%). Taka struktura wskazuje, że gospodarstwa są rozdrobnione co nie koniecznie dobrze wpływa na efektywność ekonomiczną i produkcyjną. Niemniej jednak biorąc pod uwagę powierzchnię Gminy Regnów i otaczające ją rynki zbytu, taka struktura wydaje się jak najbardziej miarodajna.

W strukturze zasiewów dominują zboża: żyto, owies, jęczmień oraz mieszanki zbożowe jare. W strukturze zwierząt gospodarskich dominuje: drób i trzoda chlewna.

Niewątpliwie korzystnym przejawem rozwoju gospodarczego w sferze upraw rolnych byłoby zakładanie lokalnych grup producenckich, co stwarza większe możliwości zbytu towaru oraz jego promocji na rynku krajowym i zagranicznym. Alternatywnym źródłem dochodu dla rolników może być agroturystyka i związane z nią rolnictwo ekologiczne. W chwili obecnej na terenie Gminy Regnów brak jest gospodarstw agroturystycznych, co wpływa niekorzystnie na rozwój lokalnej turystyki i promocje gminy w regionie.

2.4.3 Turystyka

Niewielka gęstość zaludnienia, położenie geograficzne gminy, obecność obszarów leśnych i malowniczych cieków wodnych, przyjazne środowisko przyrodnicze odznaczające się dużym stopniem naturalności sprawiają, że jest to miejsce służące rekreacji i odpoczynkowi.

Gmina Regnów nie posiada rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Mimo, iż obszar ten odznacza się bogactwem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, to ze względu na niedostateczną infrastrukturę turystyczną (brak hoteli, miejsc noclegowych oraz rozbudowanej gastronomii) jest mało atrakcyjny dla turystów. Brakuje również infrastruktury odpowiadającej za możliwość uprawiania turystyki aktywnej (np. sieci szlaków rowerowych).

2.5 Uwarunkowania infrastrukturalne i techniczne

2.5.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Infrastruktura wodociągowa

Gminny system zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną bazuje na dwóch ujęciach podziemnych wody. Obszar Gminy Regnów wyposażony jest w wodociąg publiczny, który zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Regnów, Nowy Regnów, Annosław, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie, Sowidół, Rylsk, Rylsk Duży, Rylsk Mały, Sławków, Wólka Strońska. Łączna długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 57,7 km (stan na koniec 2021r.). Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 493 szt.

Tabela 23. *Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Regnów w latach 2017-2021*

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	57,7	57,7	57,7	57,7	57,7
Ilość przyłączy[szt.]	482	492	492	492	493
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	-	-	-	-	-
Woda dostarczana gosp. domowym [m^3]	77,028	95,578	96,685	84,218	79,512
Zwodociągowanie [%]	93	93	93	93	93

Źródło: Dane przekazane przez Urząd Gminy Regnów

Na przestrzeni lat dochodziło do stałego rozwoju sieci infrastruktury wodociągowej o czym świadczy ilość wykonywanych przyłączy oraz długość czynnej sieci rozdzielczej. Biorąc pod uwagę poprzednie lata oraz nową perspektywę wydatkowania środków Unii Europejskiej na lata 2021-2027 prognozuje się, że stopień zwodociągowania gminy będzie sukcesywnie wzrastał i w 2030r. osiągnie poziom 100%.

Infrastruktura kanalizacyjna

Gmina Regnów nie posiada sieci kanalizacji sanitarnej. Większość gospodarstw domowych odprowadza ścieki do przydomowych zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Regnowie i prowadzonym rejestrem na terenie gminy występuje 309zbiorników bezodpływowych i 170 przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.5.2 Zaopatrzenie w energię, ciepło i gaz

Gmina Regnów posiada opracowany na lata 2010-2025 „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Regnów". W opracowaniu tym znajdują się szczegółowe dane dotyczące infrastruktury elektroenergetycznej, ciepłowniczej i gazowej.

Energia cieplna

Na obszarze Gminy nie istnieje scentralizowany system produkcji, przesyłu i dystrybucji ciepła zaopatrujący gospodarstwa domowe i instytucje. Brak jest zakładów produkujących ciepło oraz jednostek zajmujących się dystrybucją ciepła. Występuje natomiast kilka rozproszonych kotłowni lokalnych zasilających w ciepło niewielką liczbę obiektów.

Źródłem energii do ogrzewania pomieszczeń w zabudowie jednorodzinnej I zagrodowej są wbudowane systemy grzewcze w postaci instalacji centralnego ogrzewania oraz palenisk piecowych.

Piecowy system ogrzewania oparty jest głównie na paliwach stałych. Obok węgla i koksu spala się również drewno, odpady drzewne.

W pozostałej zabudowie funkcjonuje ogrzewanie indywidualne w systemie centralnego ogrzewania z podobną strukturą paliwową pokrycia potrzeb cieplnych. Instalacje grzewcze zabudowy mieszkaniowej zasilają tylko obiekty, w których są zainstalowane, są to więc źródła ciepła o niewielkich mocach (rzędu kilku/kilkunastu kilowatów).

Energia elektryczna

Przez teren gminy przebiegają dwie linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, są to linie 110 kV biegnące na kierunku „Rawa Mazowiecka-Żurawia" i „Żurawia-Roszkowa Wola". Linie wysokiego napięcia nie mają bezpośredniego powiązania z systemem elektroenergetycznym zasilającym odbiorców Gminy Regnów. Na terenie gminy nie występują sieci elektroenergetyczne o napięciu 220 kV i 400 kV.

Gmina Regnów zasilana jest w energię elektryczną za pośrednictwem magistralnych linii średniego napięcia (15 kV): Żurawia-Annosław, Żurawia-Rylsk i Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto, które są wyprowadzone ze stacji 110/15 kV „Żurawia" zlokalizowanej w miejscowości Porady Górne-Gmina Biała Rawska, oraz ze stacji „Rawa Mazowiecka".

Linie średniego napięcia zasilają około 35 stacji transformatorowych (15/04 kV). Urządzenia i sieci posiadają rezerwę możliwości dostarczenia energii odbiorcom, a zaopatrzenie w energię elektryczną nie stanowi problemu „progowego" dla rozwoju gminy. Na terenie Gminy Regnów dominuje sieć napowietrzna nieizolowana oraz stacje słupowe.

Sieć gazowa

Gmina Regnów leży w zasięgu terytorialnym działania Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Warszawie Zakład w Łodzi, RDG w Skierniewicach, jednak jest to obszar niezgazyfikowany - brak przyłączy, a tym samym odbiorców gazu ziemnego. Gospodarstwa domowe do celów komunalnych korzystają z gazu propan-butan.

2.5.3 Transport i komunikacja

System komunikacyjny Gminy Regnów tworzą drogi powiatowe, gminne oraz lokalne. Łączna długość dróg powiatowych na obszarze gminy wynosi 43,3 km, natomiast długość dróg gminnych 58,6 km. Podstawowy układ komunikacyjny uzupełniają drogi gruntowe o długości około 92 km. Głównym szlakiem komunikacyjnym w gminie jest droga powiatowa nr 4118E Pukinin – Sadkowice. We wschodniej części gminy w osi północ-południe przebiega magistralna dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 4 Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie. Dodatkowo w północnej części gminy z zachodu na wschód w rejonie m. Kazimierzów, Annosław i Nowy Regnów przebiega cześć odcinka zabytkowej wąskotorowej linii kolejowej relacji Rogów – Rawa Mazowiecka – Biała Rawska. Linia ma charakter linii turystycznej i krajoznawczej.

3 Wyniki badań ankietowych

W związku z prowadzeniem prac nad tworzeniem Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 przeprowadzono ankietyzację wśród mieszkańców gminy i innych osób zainteresowanych współtworzeniem Strategii w formie kwestionariusza on-line jak i kwestionariusza w wersji papierowej. Badaniu podlegały trzy podstawowe obszary aktywności: sfera społeczna, sfera gospodarcza oraz sfera infrastrukturalna. Dodatkowo ankietyzacja objęła analizę szans i priorytetów rozwojowych Gminy Regnów, analizę zagrożeń i problemów rozwojowych oraz ocenę ogólną gminy i wizje jej dalszego rozwoju. W wyniku ankietyzacji zebrano 74 ankiety. Wśród ankietowanych przeważały kobiety (74%). Struktura wiekowa była bardzo zróżnicowana i przedstawiała się następująco: ankietowani w wieku do 18 lat (1,4%), w wieku 18-25 lat (17,6%), w wieku 26-35 lat (23%), w wieku 36-45 lat (20,3%), wieku 46-55 lat (17,6%), w wieku 55-65 lat (14,9%) oraz w wieku powyżej 66 lat (5,4%). Taki rozkład wiekowy ankietowanych świadczy, że praktycznie każda grupa wiekowa, z różnymi potrzebami i wymaganiami została przebadana w pełnym zakresie. Blisko 80% respondentów posiada średnie lub wyższe wykształcenie. Pod względem statusu zawodowego 50% ankietowanych jest zatrudniona jako pracownik, 21,6% jest rolnikami, a 10,8% to emeryci/renciści. Spośród ankietowanych blisko 92% mieszka na stałe w Gminie Regnów.

Przedstawione w ankietach opinie są ważnym źródłem informacji na temat konkretnych potrzeb w gminie. Zebrane w formie ankiet informacje, za pomocą odpowiednio dobranych narzędzi analitycznych zostały przetworzone w matrycę analityczną. Na podstawie, której możliwa była ocena aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, potencjału rozwojowego gminy, mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń związanych dla rozwoju oraz wskazanie celów i priorytetów istotnych dla rozwoju Gminy Regnów.

3.1 Ocena sytuacji społecznej

Pierwsze pytanie jakie otrzymali mieszkańcy gminy dotyczyło oceny sytuacji społecznej na terenie Gminy Regnów. W 5 stopniowej skali (bardzo złe – 1, złe – 2, średnie – 3, dobre – 4 i bardzo dobre – 5), respondenci odpowiedzieli jakie ich zdaniem są aktualne warunki i jakość życia w gminie pod względem rozwoju społecznego. Najmniej respondentów definiuje aktualne warunki i jakość życia społecznego jako bardzo złe lub złe. Najwięcej respondentów określiła jednak warunki sfery społecznej jako średnie lub dobre, co przy takim rozrachunku jest niezwykle istotnym zjawiskiem, które warunkuje że większość ankietowanych ocenia dobrze rozwój społeczny w Gminie Regnów, a poziom ich zadowolenia w tej sferze jest powyżej średniej. Poniższa tabela stanowi podsumowanie udzielonych odpowiedzi przez mieszkańców Gminy Regnów w zakresie jakości i warunków życia społecznego.

Tabela 24. *Ocena jakości i warunków życia społecznego w Gminie Regnów wg badań ankietowych*

JAKOŚĆ I WARUNKI ŻYCIA SPOŁECZNEGO	OCENA UDZIAŁ RESPONDENTÓW [%]				
	BARDZO ZŁE	ZŁE	ŚREDNIE	DOBRE	BARDZO DOBRE
Pomoc społeczna – dostępność i jakość usług	5,5	5,5	43,8	37,0	8,2
Opieka zdrowotna – dostępność i jakość usług	6,8	12,3	39,7	35,6	5,5
Dostęp do infrastruktury i usług edukacyjnych - przedszkola	4,1	1,4	21,9	54,8	17,8
Dostęp do infrastruktury i usług edukacyjnych - szkoły podstawowe	2,7	4,1	19,2	52,1	21,9
Dostęp do obiektów kulturalno - rozrywkowych (dom kultury, biblioteka, świetlica wiejska, itp.)	5,5	4,1	23,3	42,5	24,7
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno–rozrywkowych odbywających się na terenie gminy	12,3	15,1	39,7	26,0	6,8
Dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	6,8	9,6	35,6	41,1	6,8

Bezpieczeństwo na terenie gminy (przestępczość, patologie, wandalizm, itp.) Jakość rządzenia oraz funkcjonowanie administracji publicznej w gminie	1,4	13,7	26,0	45,2	13,7
Jakość rządzenia oraz funkcjonowanie administracji publicznej w gminie	8,2	9,6	26,0	42,5	13,7
	Największy udział respondentów				
	Najmniejszy udział respondentów				

Mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie dostępu do infrastruktury i usług edukacyjnych (średnia ocena wyniosła 3,81-3,86) oraz dostępu do obiektów kulturalno-rozrywkowych (średnia ocena wyniosła 3,77). Najgorzej sferę społeczną mieszkańcy oceniają w zakresie jakości i różnorodności wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (średnia ocena wyniosła 3,00) oraz dostępności i jakości usług opieki zdrowia (średnia ocena wyniosła 3,21).

Wykres 9 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań społecznych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów*

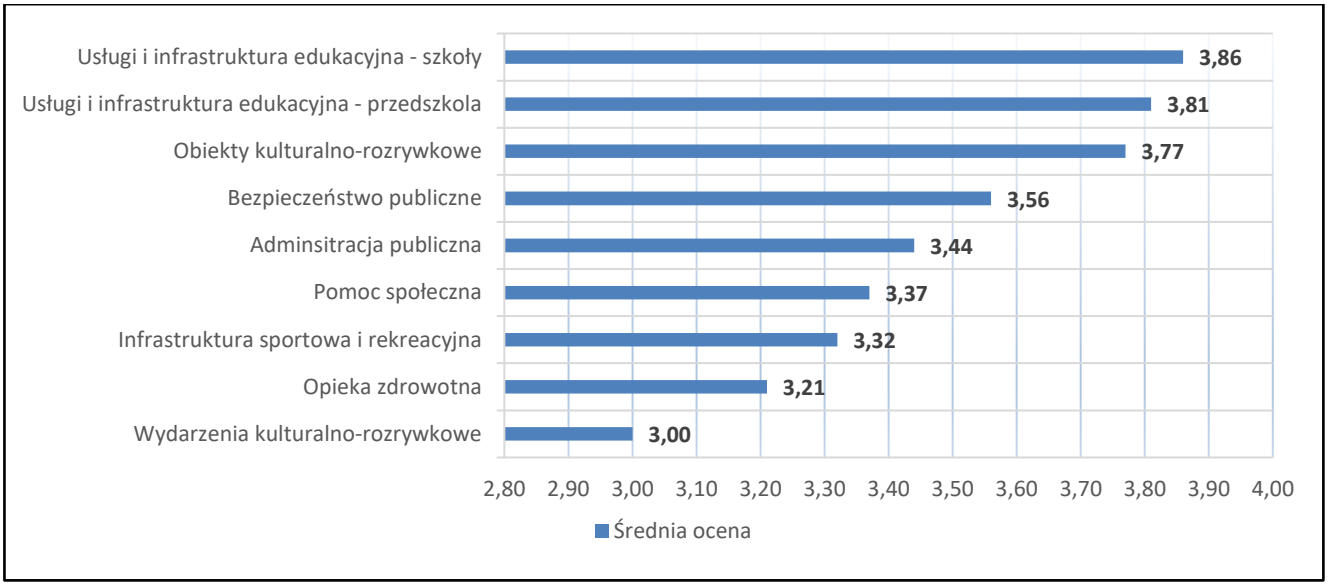

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

3.2 Ocena sytuacji gospodarczej

Drugie pytanie jakie otrzymali mieszkańcy gminy dotyczyło oceny sytuacji gospodarczej na terenie Gminy Regnów. W 5 stopniowej skali (bardzo złe – 1, złe – 2, średnie – 3, dobre – 4 i bardzo dobre – 5), respondenci odpowiedzieli jakie ich zdaniem są aktualne warunki i jakość życia pod względem rozwoju gospodarczego. Najmniej respondentów definiuje aktualne warunki i jakość życia gospodarczego jako bardzo dobre. Najwięcej respondentów określiło jednak warunki sfery gospodarczej jako średnie, co przy takim rozrachunku powoduje, że życie gospodarcze Gminy Regnów nie należy do najgorszych, a warunki rozwoju przedsiębiorczości są oceniane na dobrym poziomie. Poniższa tabela stanowi podsumowanie udzielonych odpowiedzi przez mieszkańców Gminy Regnów w zakresie jakości i warunków życia gospodarczego.

Tabela 25. *Ocena jakości i warunków życia gospodarczego w Gminie Regnów wg badań ankietowych*

JAKOŚĆ I WARUNKI ŻYCIA GOSPODARCZEGO	OCENA UDZIAŁ RESPONDENTÓW [%]				
	BARDZO ZŁE	ZŁE	ŚREDNIE	DOBRE	BARDZO DOBRE
Ogólna atrakcyjność inwestycyjna gminy	5,5	12,3	37,0	42,5	2,7
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	6,8	12,3	42,5	34,2	4,1
Rynek pracy (możliwość zatrudnienia)	8,2	30,1	43,8	16,4	1,4
Warunki do prowadzenia działalności rolniczej (wsparcie ze strony instytucji publicznych, udogodnienia i ulgi, dostęp do informacji, itp.)	6,8	15,1	50,7	26,0	1,4
Rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej	6,8	12,3	52,1	23,3	5,5
Lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy dla mieszkańców gminy (w gminie/powiecie)	9,6	26,0	49,3	12,3	2,7
Potencjał turystyczny gminy (atrakcyjność geograficzna, przyrodnicza i historyczna, zabytki, obszary chronione, itp.)	6,8	19,2	39,7	32,9	1,4
Dostęp do usług i atrakcji turystycznych	11,0	23,3	45,2	19,2	1,4
Dostęp do bazy gastronomicznej i bazy hotelowej	13,7	27,4	39,7	15,1	4,1
Dostęp do instytucji, placówek usługowych	8,2	15,1	43,8	32,9	0

	Największy udział respondentów
	Najmniejszy udział respondentów

Mieszkańcy najlepiej oceniają sferę gospodarczą w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej (średnia ocena wyniosła 3,25) i rozwoju przedsiębiorczości (średnia ocena wyniosła 3,16). Najgorzej sferę gospodarczą mieszkańcy oceniają w zakresie bazy gastronomicznej i hotelarskiej (średnia ocena wyniosła 2,68) oraz pod względem lokalnego rynku pracy (średnia ocena wyniosła 2,73).

Wykres 10 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań gospodarczych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów*

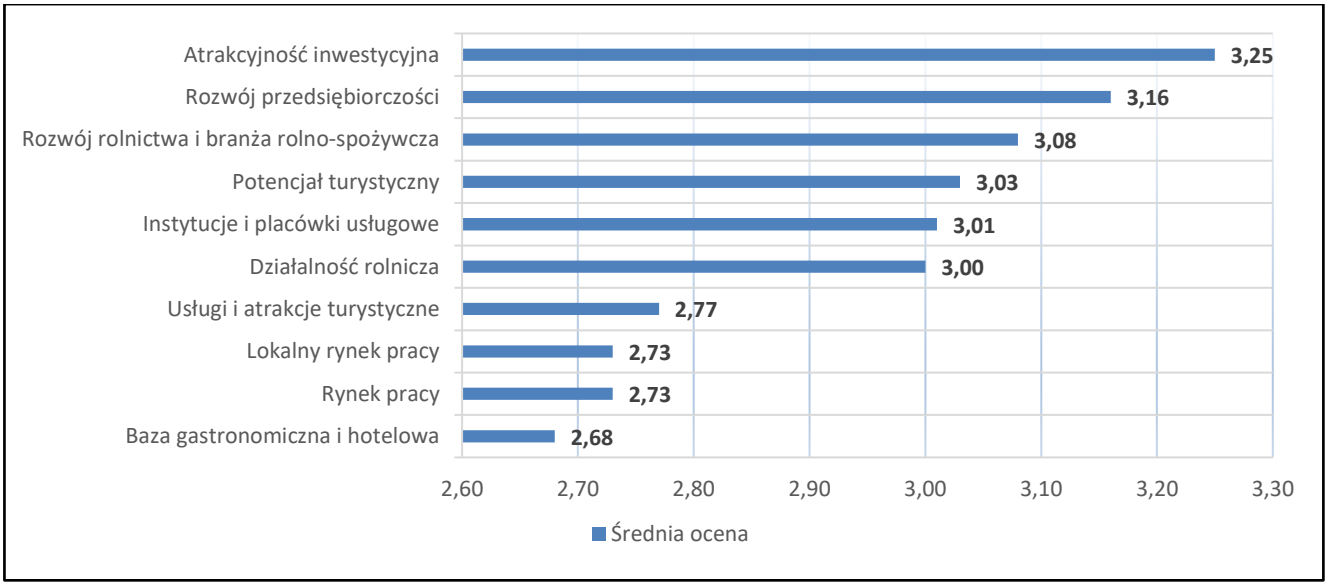

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

3.3 Ocena sytuacji infrastrukturalnej i środowiskowej

Trzecie pytanie jakie otrzymali mieszkańcy gminy dotyczyło oceny sytuacji infrastrukturalnej i środowiskowej na terenie Gminy Regnów. W 5 stopniowej skali (bardzo złe – 1, złe – 2, średnie – 3, dobre – 4 i bardzo dobre – 5), respondenci odpowiedzieli jakie ich zdaniem są aktualne warunki i jakość życia pod względem dostępu do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Pod względem istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej najmniej respondentów definiuje aktualne warunki infrastrukturalne jako bardzo dobre, natomiast pod względem oceny stanu środowiska najmniej respondentów definiuje aktualne warunki jako bardzo złe. Oznacza to że mieszkańcy Gminy Regnów odczuwają większy komfort i zadowolenie z obecnego stanu środowiska i uwarunkowań przyrodniczych niż z istniejących rozwiązań i działania infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Najwięcej respondentów określiło jednak warunki sfery infrastrukturalnej i środowiskowej jako średnie i dobre, z większym naciskiem na dobre od strony środowiskowej. Na uwagę zasługuje fakt, że pod względem infrastrukturalnym duża część badanych osób odczuwa niezadowolenie ze stanu infrastruktury rowerowej, dostępności transportu zbiorowego i dostępności systemu kanalizacyjnego (w zasadzie braku rozwiązań zbiorowego systemu odprowadzania ścieków). Poniższa tabela stanowi podsumowanie udzielonych odpowiedzi przez mieszkańców Gminy Regnów w zakresie jakości i warunków istniejących rozwiązań infrastruktury technicznej, komunikacyjnej stanu środowiska.

Tabela 26. *Ocena jakości i warunków rozwoju infrastruktury i środowiska w Gminie Regnów wg badań ankietowych*

JAKOŚĆ I WARUNKI ŻYCIA GOSPODARCZEGO	OCENA UDZIAŁ RESPONDENTÓW [%]				
	BARDZO ZŁE	ZŁE	ŚREDNIE	DOBRE	BARDZO DOBRE
Dostępność terenów zielonych (parki, skwery, itp.)	6,8	20,5	43,8	27,4	1,4
Stan dróg na terenie gminy (jakość infrastruktury i bezpieczeństwo na drogach)	6,8	27,4	32,9	28,8	4,1
Ilość i stan chodników na terenie gminy	11,0	17,8	34,2	32,9	4,1
Ilość i stan infrastruktury rowerowej (ścieżki rowerowe, parkingi, oznakowanie, itp.)	20,5	28,8	38,4	12,3	0
Jakość i dostępność transportu zbiorowego (autobusowego)	19,2	23,3	38,4	17,8	1,4
Dostępność i jakość systemu wodociągowego	8,2	16,4	27,4	42,5	5,5
Dostępność i jakość systemu kanalizacji sanitarnej	21,9	21,9	27,4	24,7	4,1
System zbiórki odpadów komunalnych	4,1	8,2	27,4	47,9	12,3
Dostęp do internetu	11,0	17,8	20,5	37,0	13,7
Sieć oświetlenia ulicznego	8,2	9,6	34,2	39,7	8,2
Stan środowiska – czystość powietrza	5,5	1,4	26,0	56,2	11,0
Stan środowiska – czystość wód powierzchniowych: jezior i rzek	6,8	15,1	26,0	45,2	6,8
Stan środowiska – hałas	6,8	2,7	27,4	50,7	12,3
Stan środowiska – gleby i powierzchnia ziemi	4,1	0	32,9	57,5	5,5
Stan środowiska – zasoby przyrodnicze i uwarunkowania krajobrazowe	2,7	4,1	28,8	52,1	12,3
	Największy udział respondentów				
	Najmniejszy udział respondentów				

Mieszkańcy najlepiej oceniają sferę infrastrukturalną i środowiskową w zakresie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych (średnia ocena wyniosła 3,67) i czystości powietrza (średnia ocena wyniosła 3,66) oraz stanu gleb i powierzchni ziemi (średnia ocena wyniosła 3,60). Najgorzej sferę infrastrukturalną i środowiskową mieszkańcy oceniają w zakresie dostępności infrastruktury rowerowej

(średnia ocena wyniosła 2,42), transportu zbiorowego (średnia ocena wyniosła 2,59) oraz infrastruktury kanalizacyjnej, a w zasadzie jej braku jeśli chodzi o zbiorowe odprowadzanie ścieków (średnia ocena wyniosła 2,67).

Wykres 11 *Poziom oceny rozwoju poszczególnych uwarunkowań infrastrukturalnych i środowiskowych według ankietowanych na terenie Gminy Regnów*

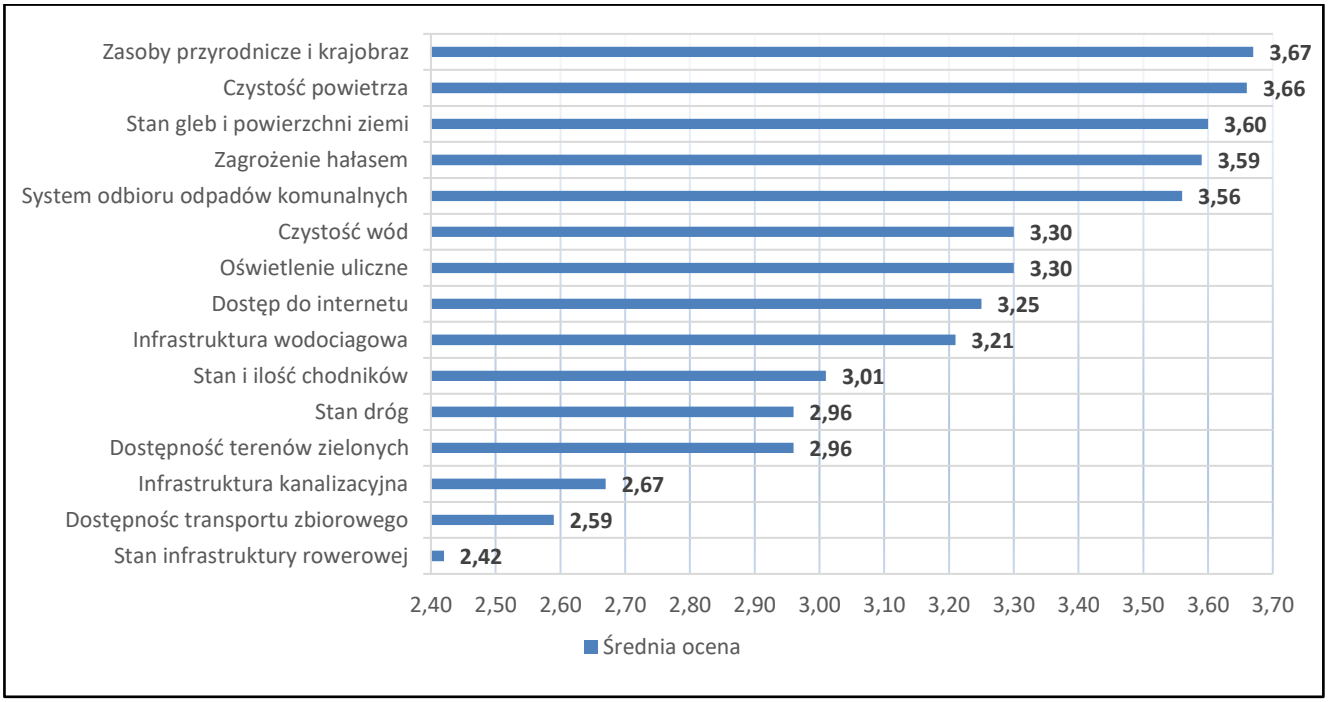

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

3.4 Ocena szans i priorytetów rozwojowych na terenie Gminy Regnów

Czwarte pytanie ankietowe dotyczyło wskazania maksymalnie 5 priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2023-2030 oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju. Piąte pytanie dotyczyło wskazania maksymalnie 3 miejsc, których jest mało na terenie gminy i wymagałyby poprawy, rozbudowy lub budowy.

Spośród możliwych priorytetów rozwojowych największa część respondentów (53,4%) wskazała budowę i modernizację dróg wraz z budową ścieżek pieszo-rowerowych, poprawę dostępu do opieki zdrowotnej (41,1% badanych), sprowadzenie do gminy dużego inwestora z branży rolno-spożywczej (37% badanych), poprawę estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (32,9% badanych) oraz gazyfikację gminy (31,5% badanych). Najmniejsze potrzeby rozwojowe zdaniem ankietowanych związane są z poprawą bezpieczeństwa publicznego (5,5% badanych), zwiększaniu bioróżnorodności i zmniejszaniu zanieczyszczeń do środowiska (8,2% badanych), poprawą dostępu do świadczeń opieki społecznej (11% badanych), rozwojem transportu zbiorowego na terenie gminy (13,7% badanych) oraz rozwojem szerokopasmowego internetu (13,7% badanych). Reasumując najważniejszymi priorytetami rozwojowymi Gminy Regnów na najbliższe lata zdaniem ankietowanych mieszkańców jest rozwój gospodarczy w zakresie poprawy i wzmocnienia branży rolno-spożywczej, poprawa infrastruktury komunikacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem ścieżek rowerowych oraz polepszenia warunków opieki zdrowotnej i miejsc wypoczynku/rekreacji (tereny publiczne).

Wykres 12 *Priorytety rozwojowe na terenie gminy Regnów w latach 2023-2030 wg badań ankietowych*

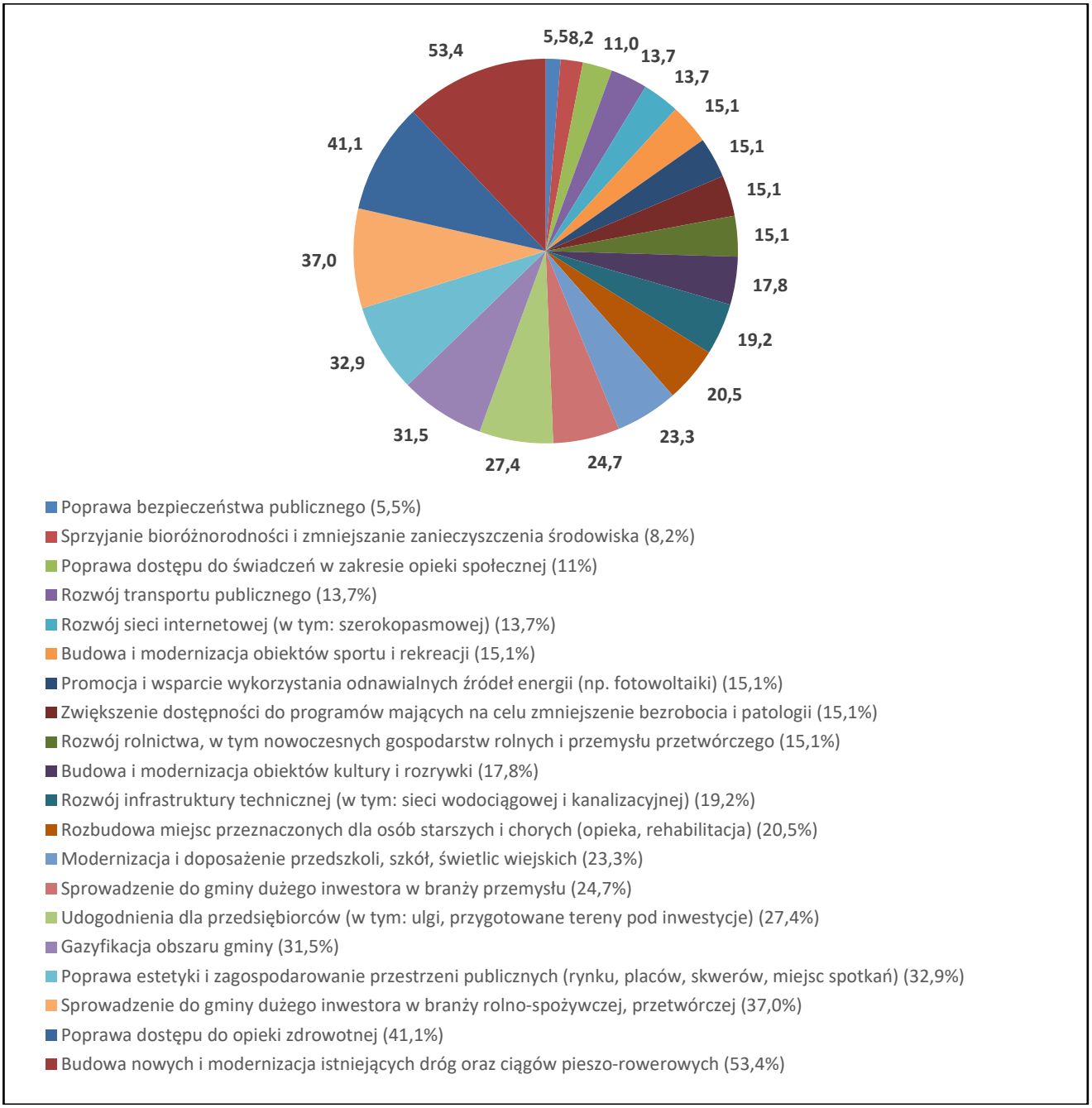

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Spośród miejsc, których brakuje na terenie gminy lub wymagają poprawy największa część respondentów wskazała ścieżki rowerowe (43,8% badanych), miejsca rozrywki dla młodzieży (42,5% badanych) oraz wyróżniających gminę atrakcji turystycznych (42,5% badanych). Najmniejsze potrzeby związane z budową nowych miejsc respondenci wykazali w przypadku nowych bibliotek (0% badanych), świetlic wiejskich (1,4%) oraz miejsc noclegowych i okołoturystycznych (12,3% badanych). Reasumując, wynika, że mieszkańcom Gminy Regnów brakuje miejsc spędzania wolnego czasu, a które związane są z uprawianiem turystyki i rozrywki. Społeczeństwo lokalne nie widzi uzasadnionych potrzeb do rozbudowy infrastruktury kulturalnej jak np. biblioteki czy świetlice wiejskie.

Wykres 13 *Wykaz miejsc, których jest mało na terenie gminy Regnów wymagających rozwoju w latach 2023-2030 wg badań ankietowych*

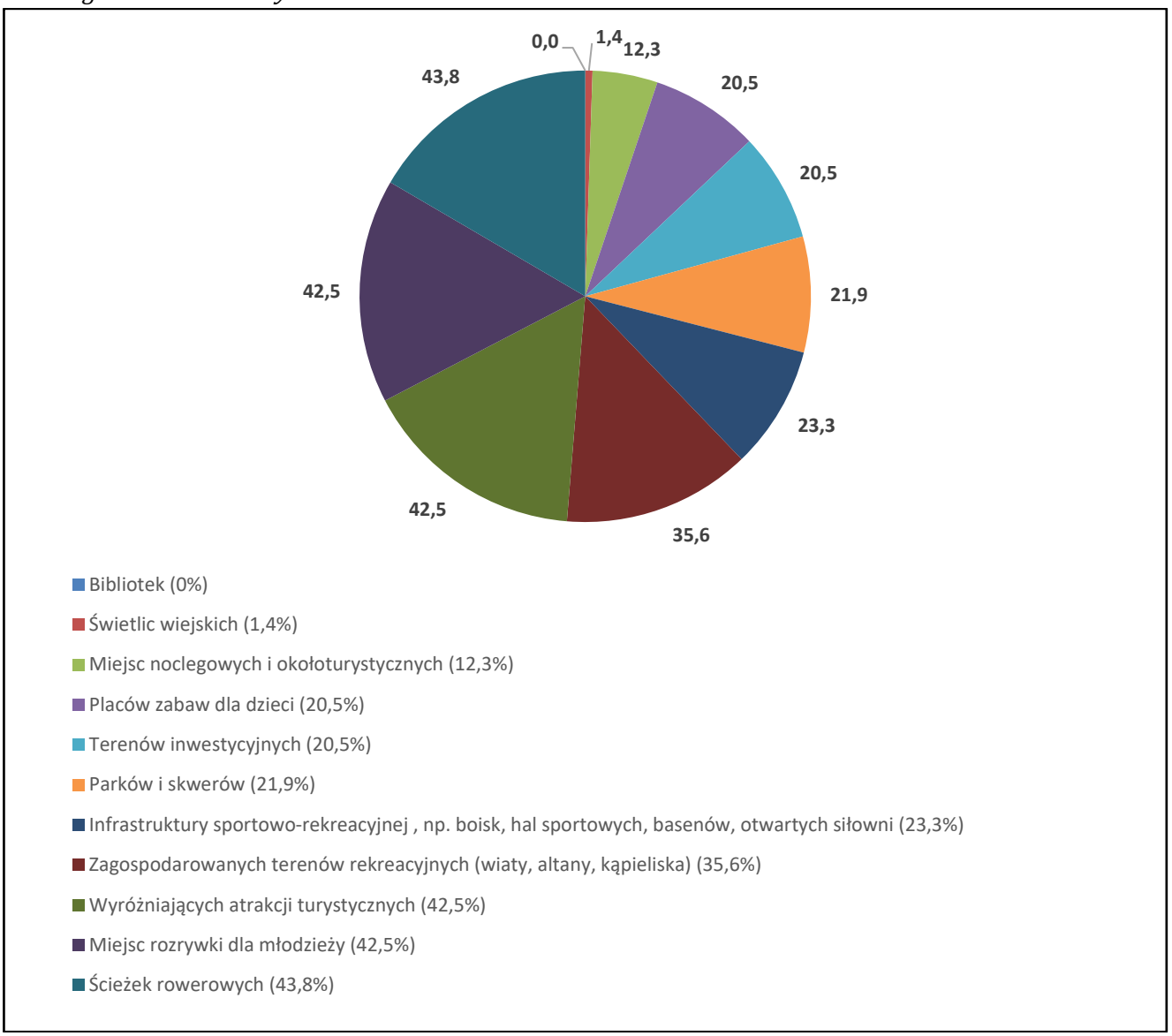

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

3.5 Ocena zagrożeń i problemów rozwojowych na terenie Gminy Regnów

Szóste pytanie ankietowe dotyczyło wskazania maksymalnie 5 zagrożeń i problemów mających największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2023-2030.

Spośród największych zagrożeń i problemów najwięcej respondentów wskazało brak atrakcyjnych miejsc pracy (61,6% badanych), odpływ ludności w wieku produkcyjnym (46,6% badanych), alkoholizm (42,5% badanych), bieda (42,5% badanych) oraz wzrost liczny osób starszych (41,1% badanych). Zjawiska takie jak przestępczość, narkomania, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie i zanieczyszczenie środowiska zdaniem respondentów nie stanowią dużego problemu i zagrożenia na terenie Gminy Regnów. Reasumując mieszkańcy wskazują na pogarszające się w ostatnich latach tendencje spadku ludności jakie odnotowuje się w Gminie Regnów, a co za tym idzie starzeniem się społeczeństwa i odpływem osób w wieku produkcyjnym. Widać zatem, że zdaniem większości respondentów Gmina Regnów nie jest ciekawym miejscem do podjęcia pracy, brak jest tutaj dobrze rozwiniętego rynku pracy, co przekłada się niekoniecznie dobrze na nastroje społeczne i może powodować coraz większe ubożenie

społeczeństwa i tendencje do uzależnień. Ponadto niektórzy respondenci wskazali na problemy związane z bezdomnymi zwierzętami oraz brakiem zbiorowego systemu oczyszczania ścieków.

Wykres 14 *Zagrożenia i problemy rozwojowe na terenie Gminy Regnów w latach 2023-2030 wg badań ankietowych*

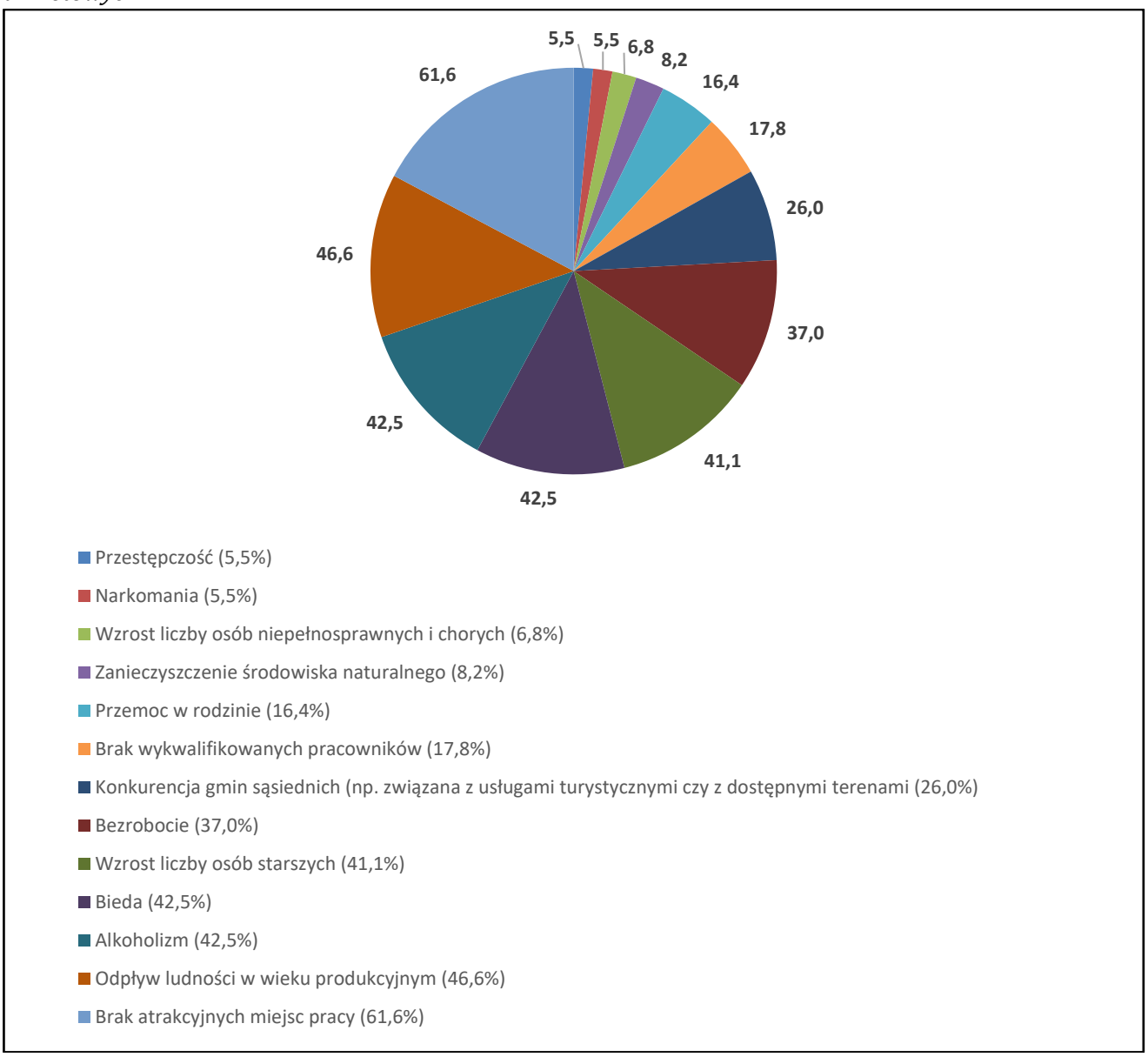

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

3.6 Wizja i plany rozwojowe Gminy Regnów

Siódme pytanie dotyczyło wizji gminy w perspektywie najbliższych 10 lat. W tym celu poproszono ankietowanych o zaznaczenie jednego najtrafniejszego sformułowania z jakim chcieliby aby utożsamiano Gminę Regnów w 2030 r. Poniżej na wykresie przedstawiono rozkład poszczególnych odpowiedzi w zakresie kształtowania rozwoju w założonej perspektywie lat 2023-2030.

Wykres 15 *Wizja Gminy Regnów w roku 2030 wg badań ankietowych*

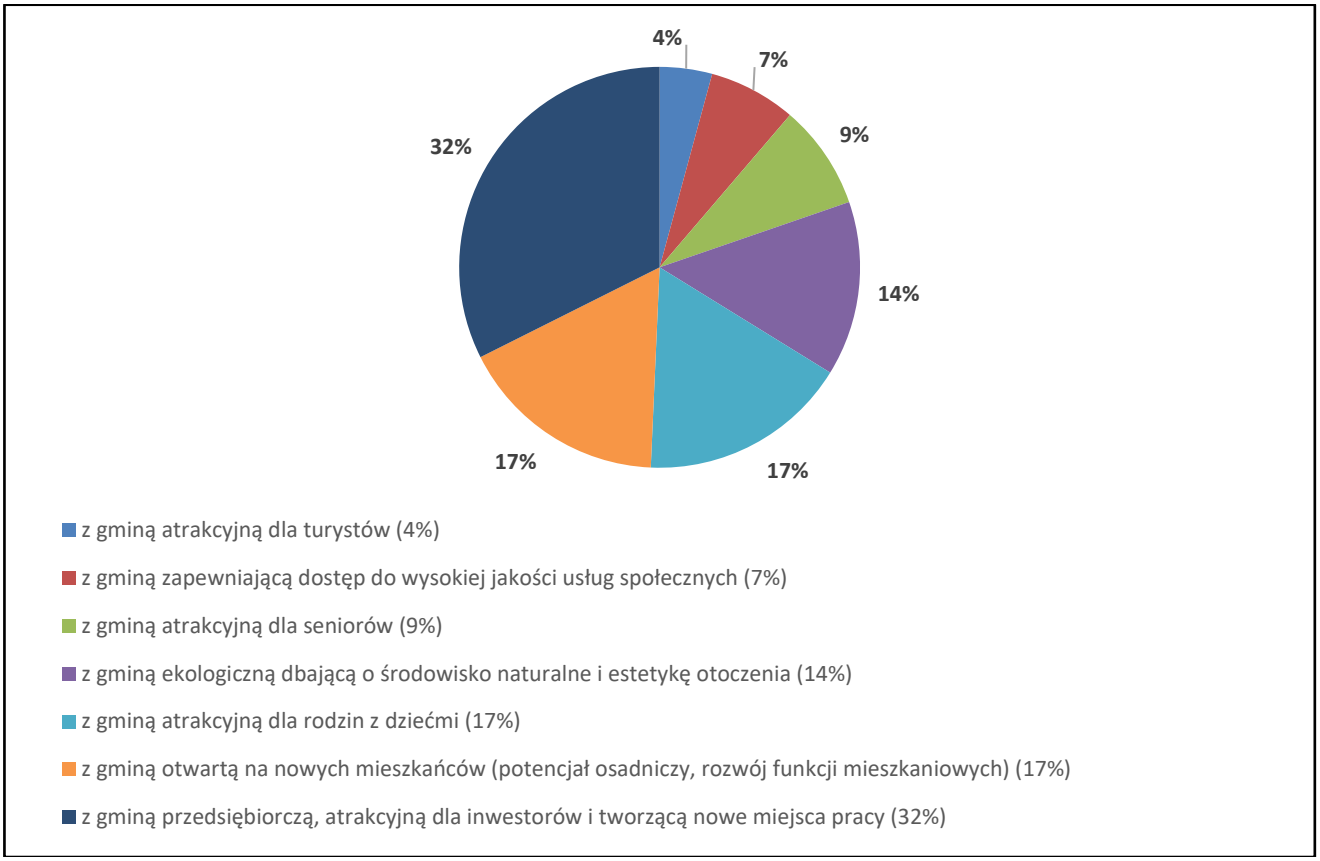

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Z przedstawionej wizji mieszkańców Gminy Regnów wynika, że największa część respondentów (32%) widzi Gminę Regnów w 2030r. jako gminę przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy. Drugim ważnym założeniem wizji rozwoju gminy jest otwartość dla mieszkańców gminy (rozwój usług społecznych, inicjatyw, funkcji mieszkaniowych) oraz ukierunkowanie Gminy Regnów jako atrakcyjnej dla rodzin z dziećmi, co potwierdziło 34% ankietowanych.

Patrząc na wskazane przez mieszkańców zagadnienia wizji Gminy Regnów w 2030 r. widać, że na terenie gminy ważnym i kluczowym elementem jest polepszenie rynku pracy, zwiększenie oferty inwestycyjnej, przyciągnięcie do gminy kluczowego przedsiębiorcy/ów z branży rolno-spożywczej oraz zapewnienie właściwych warunków do rozwoju społecznego w tym mieszkaniowego, aby zapobiec nadmiernemu odpływowi ludności z terenu gminy. Wskazane wizje pokrywają się i są odpowiedzią na wskazane problemy i zagrożenia sfery społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej, które zostały poruszone podczas dokonywania diagnozy stanu Gminy Regnów.

Wizja rozwoju gminy jest intencją i wizualizacją pożądanego stanu do którego w perspektywie najbliższych lat społeczeństwo lokalne Gminy Regnów będzie dążyć. Pomimo wskazania przez mieszkańców preferowanego kierunku na najbliższe lata i uwidocznienia wizji rozwoju ze strony potrzeb społecznych, w ankiecie poproszono również mieszkańców o wskazanie najważniejszych zadań i działań

inwestycyjnych które powinny zostać zrealizowane w perspektywie najbliższych 10 lat, a których realizacja poprawiłaby warunki i jakość życia na terenie gminy. Respondenci udzielali odpowiedzi w trybie otwartym, a zadaniami i działaniami inwestycyjnymi priorytetowymi na najbliższe lata powinny być przede wszystkim:

- rozwój lokalnego rynku pracy (rozwój przedsiębiorczości, nowe miejsca pracy, wyznaczenie terenów inwestycyjnych)
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- rozwój nowoczesnego rolnictwa
- budowa/rozbudowa/modernizacja dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych
- zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w Regnowie
- modernizacja infrastruktury wodociągowej
- budowa infrastruktury kanalizacyjnej
- gazyfikacja gminy
- rozwój usług gastronomicznych
- rozwój usług transportu zbiorowego
- rozwój infrastruktury i oferty w zakresie opieki zdrowotnej
- rozwój oświetlenia ulicznego
- rozwój świadczeń i usług dla seniorów
- rozwój oferty życia kulturalnego

3.7 Podsumowanie i ocena ogólna Gminy Regnów

Ostatnim pytaniem ankietowym było przedstawienie ogólnych sformułowań na temat Gminy Regnów wraz z odpowiednią oceną wg 5 stopniowej skali dla każdego ze sformułowań (ocena bardzo niska – 1, niska – 2, przeciętna – 3, wysoka – 4 i bardzo wysoka – 5). Respondenci dokonywali oceny w skali 1-5 następujących sformułowań:

Gmina Regnów to gmina:

- Atrakcyjna jako miejsce zamieszkania
- Atrakcyjna jako miejsce do pracy
- Atrakcyjna jako miejsce do wypoczynku
- Atrakcyjniejsza niż sąsiednie gminy
- Położona w atrakcyjnym miejscu regionu
- w której można czuć się bezpiecznie
- z którą jestem silnie związany/a

Wysoką i bardzo wysoką ocenę uzyskały sformułowania wyrażające Gminę Regnów jako gminę, z którą mieszkańcy są silnie związani (59,7% badanych), gminę, w której można czuć się bezpiecznie (61,6%) oraz gminę położoną w atrakcyjnym miejscu regionu (54,8% badanych). Po wynikach badań ankietowych widać, że mieszkańcy utożsamiają Gminę Regnów jako miejsce spokojne do zamieszkania, położone w atrakcyjnym obszarze oraz miejsce, w którym jest możliwość odpoczynku i w którym można czuć się bezpiecznie. Pod względem społecznym takie przekonanie jest bardzo wartościowe i świadczy o silnej więzi lokalnej społeczności z terenem Gminy Regnów.

Wykres 16 *Ocena ogólna Gminy Regnów wg badań ankietowych*

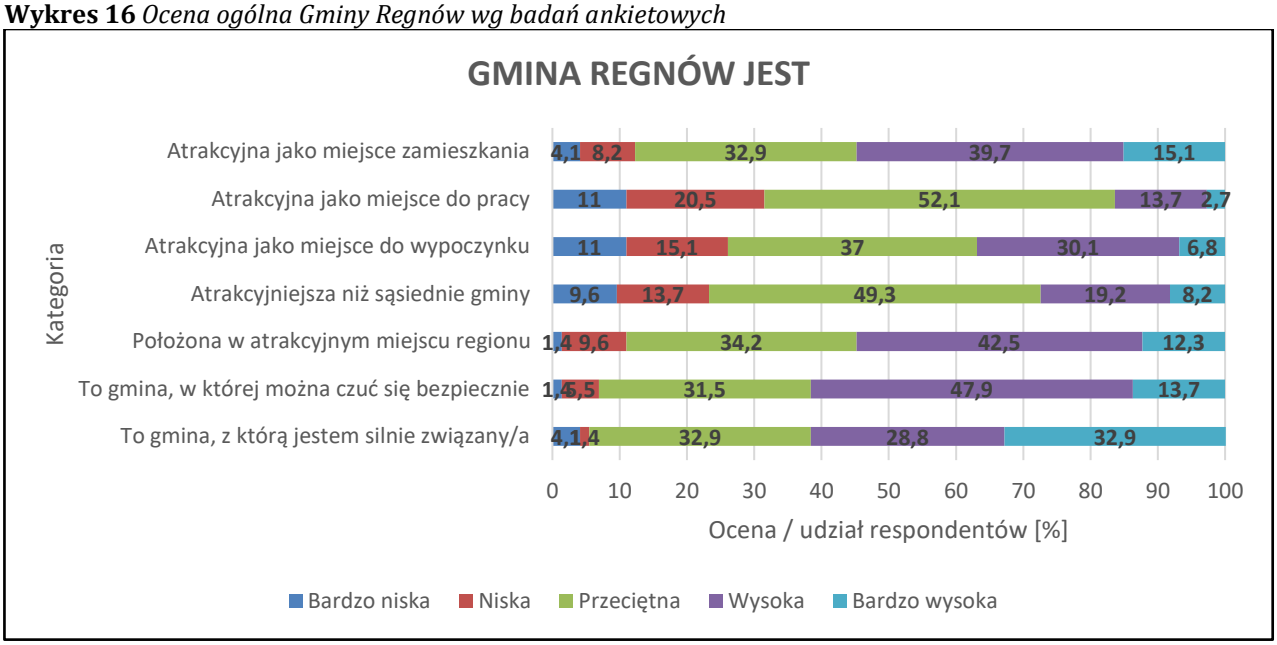

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 17 *Poziom oceny poszczególnych sformułowań definiujących Gminę Regnów*

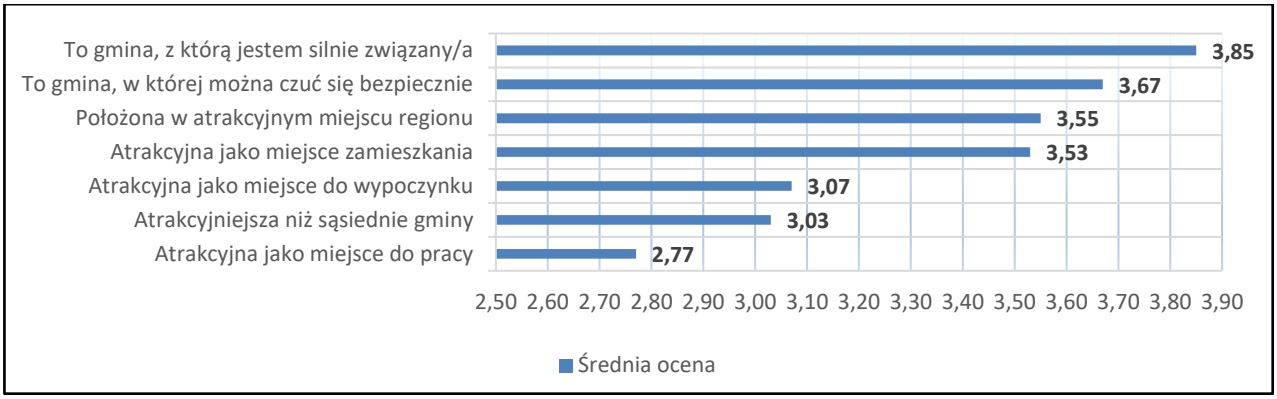

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Mieszkańcy Gminy Regnów kojarzą głównie gminę jako miejsce, z którym są silnie związani (średnia ocena wyniosła 3,85), gminę w której czują się bezpiecznie (średnia ocena wyniosła 3,67%) oraz gminę położoną w atrakcyjnym miejscu regionu (średnia ocena 3,55%). Na podstawie średnich ocen można stwierdzić, że gmina Regnów w powyższym zakresie uzyskała wysokie oceny mieszkańców, co pod względem rozwoju społecznego jest kluczowym elementem dającym swobodę do kontynuowania osadnictwa na tym terenie. Najniższą średnią ocenę uzyskało sformułowanie świadczące o atrakcyjności gminy jako miejsce pracy (średnia ocena 2,77%), co wskazuje, że w tym aspekcie mieszkańcy widzą problem, który wymaga poprawy.

Jedne z pytań ankietowych dotyczyło ogólnego zadowolenia społecznego poprzez wskazanie maksymalnie 3 elementów, z których Gmina Regnów i jej mieszkańcy mogą być dumni. Respondenci udzielali odpowiedzi w trybie otwartym, a elementami, które dają powód do dumy na terenie Gminy Regnów są głównie:

- zbiornik retencyjny w Regnowie;
- poprawiający się stan dróg;
- rozwój terenów sportowo-rekreacyjnych,
- rozwój placówek kultury (świetlic, bibliotek, domów kultury)
- integracja społeczna (mała społeczność lokalna);

- położenie geograficzne i lokalne predyspozycje rozwojowe;
- dobre wykorzystanie funduszy zewnętrznych i realizacja przedsięwzięć kluczowych dla gminy w ostatnich latach;
- dostęp do infrastruktury edukacyjnej (szkoły, przedszkola) i opieki zdrowotnej (ośrodek zdrowia, apteka);
- bezpieczeństwo i porządek publiczny;
- rozwój infrastruktury sportowej;
- jakość powietrza;
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- krajobraz;
- dostępność podstawowych usług i instytucji (bank, kościół, ośrodek zdrowia, sklepy)
- wysoki stopień zwodociągowania gminy.

Podsumowując, wśród czynników, które według sondażowego badania wśród mieszkańców pozytywnie oddziałują na jakość życia w gminie, można wymienić głównie:

- krajobraz i przyroda,
- atrakcyjne położenie geograficzne,
- dobra jakość infrastruktury i usług edukacyjnych na poziomie szkolnym (szkoła podstawowa) i przedszkolnym
- dobrze rozwinięty system pomocy społecznej z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- działalność instytucji kultury, możliwości podejmowania działań artystycznych,
- niski wskaźnik przestępczości,

Wśród czynników, które według sondażowego badania wśród mieszkańców mogą negatywnie oddziaływać na jakość życia w gminie, można wymienić głównie.:

- jakość dróg oraz dostępność ścieżek pieszo-rowerowych oraz chodników;
- niska dostępność transportu zbiorowego;
- niska dostępność bezpłatnych programów profilaktycznych;
- słabo ocenianą działalność ośrodka zdrowia oraz niski dostęp do lekarzy specjalistów;
- słabą dostępność oraz atrakcyjność miejsc pracy;
- niewystarczającą liczbę miejsc rekreacji.

W związku z powyższym rekomenduje się podjęcie przez władze samorządowe stosownych działań na rzecz głównie:

- podnoszenia dostępności i jakości transportu zbiorowego;
- rozwoju infrastruktury rowerowej;
- rozwijania szerokiej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, w tym również tworzenie przyjaznych, atrakcyjnych przestrzeni publicznych, dostosowanych do różnych grup i potrzeb mieszkańców;
- podnoszenia jakości i dostępności opieki zdrowotnej, w tym profilaktyki;
- poprawy warunków życia najstarszych członków lokalnej społeczności (opieka i aktywizacja);
- poprawy atrakcyjności lokalnego rynku pracy i wsparcia osób bezrobotnych;
- ciągłego doskonalenia systemu komunikacji na linii władza lokalna – społeczność lokalna,
- aktywizowania mieszkańców i włączania ich w procesy decydowania o rozwoju gminy,
- przyciągnięcia inwestorów i przedsiębiorców kluczowych z branży rolno-spożywczej,
- przygotowania/wyodrębnienia terenów pod inwestycje
- poprawy estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych.

4 Identyfikacja głównych problemów Gminy Regnów

Analiza problemów to drugi, po analizie stanu istniejącego etap budowania strategii rozwoju Gminy Regnów. Etap ten ma na celu identyfikacje problemów w sferze gospodarczej, społecznej oraz infrastruktury i środowiska na podstawie analizy stanu istniejącego oraz opinii mieszkańców pozyskanych w ramach konsultacji społecznych.

Tabela 27. *Zidentyfikowane problemy rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej na terenie Gminy Regnów*

Obszar	Problemy
Społeczny	• niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi do lat trzech – brak żłobka na terenie gminy, • niewystarczający zakres specjalistycznych usług medycznych, • niski poziom zaangażowania mieszkańców gminy w sprawach obywatelskich • rozpad więzi społecznych, brak integracji społecznej i lokalnego ducha obywatelskiego • odpływ ludzi w wieku produkcyjnym, • niekorzystne zmiany demograficzne, wynikające z niskiego przyrostu naturalnego, niekorzystnej struktury wiekowej (wg. ekonomicznych grup wieku) oraz ujemnego salda migracji, • brak miejsc pracy dla osób wykształconych, • niedostateczne zagospodarowania terenów rekreacyjnych, • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
Gospodarczy	• niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, • mała liczba zakładów pracy na terenie gminy, • wśród gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa do 5 ha • brak rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, • średni stan infrastruktury drogowej, • niewystarczające środki własne na inwestycje infrastrukturalne i odnawialne źródła energii, • słabo rozwinięty przemysł przetwórczy, • brak terenów inwestycyjnych oraz słabe zainteresowanie terenami ze strony inwestorów zewnętrznych, • niezadowalający poziom uzbrojenia działek pod zabudowę inwestorską, • brak przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarze jednostki wpływający na rezygnacje inwestorów z wyboru gminy
Infrastrukturalny i przestrzenny	• braki w infrastrukturze technicznej, turystycznej i rekreacyjnej, • brak ścieżek rowerowych oraz niewystarczająca długość ciągów pieszych na terenie gminy, • brak bezpośredniego dostępu do transportu kolejowego (brak przystanku/stacji), • ograniczone środki w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu rozbudowy infrastruktury technicznej i drogowej, • brak zbiorowego systemu odprowadzania ścieków i rozproszona zabudowa, • niedostateczny, nieodpowiadający potrzebom rozwój transportu publicznego (zbiorowego) w zakresie komunikacji między sąsiednimi gminami i powiatami • wygrodzenie Centralnej Magistrali Kolejowej realizacji Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie z możliwym pozbawieniem możliwości komunikacyjnych (w tym dojazdu do pól) mieszkańców gminy Regnów oraz terenów sąsiednich.
Środowiskowy	• niski stopień inwestycji w odnawialne źródła energii, za wyjątkiem gospodarstw indywidualnych • degradacja środowiska na obszarach rolnych, • przeważające kompleksy gleb o niskich klasach bonitacyjnych, • brak zbiorowego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków

5 Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Silne i słabe strony traktuje się jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki. Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.
Mocne strony czyli atuty (czynniki wewnętrzne pozytywne) Gminy należy rozumieć jako jego walory, które w sposób pozytywny wyróżniają go w otoczeniu i w konfrontacji z konkurencją. Słabe strony (czynniki wewnętrzne negatywne) to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.
Szanse (czynniki zewnętrzne pozytywne) to zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabią zagrożenia. Zagrożenia (czynniki zewnętrzne negatywne) – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery rozwoju jednostki, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. O ile możliwość kreowania mocnych stron i niwelowania jest w zasięgu naszych możliwości – możemy podejmować określone decyzje, o tyle zarówno na szanse jak i zagrożenia nie mamy wpływu występują one w otoczeniu i na ich występowanie mają wpływ inne podmioty. Możemy je jednak wykorzystywać i dostosowywać się.

Tabela 28. *Analiza SWOT Gminy Regnów w wymiarze społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowym*

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SFERA SPOŁECZNA	
• dobrze rozwinięta baza szkolna i przedszkolna (ilość palcówek, kadra nauczycielska) • bogata oferta edukacyjna oraz organizacja licznych projektów, konkursów i akcji tematycznych przez jednostki oświatowe • obecność obiektów sportowo-rekreacyjnych • korzystna struktura ludności wg grup wieku – duży odsetek ludzi młodych • poprawiająca się sytuacja społeczna i życiowa mieszkańców • dobrze rozwinięty system ochrony przeciwpożarowej (Ochotnicze Straże Pożarne, przynależność do OSP w Regnowie do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego) • sprawnie działające organizacje pozarządowe w obszarze sportu oraz kultury • dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej • działalność klubów sportowych • przynależność gminy do Lokalnej Grupy Działania „Kraina Rawki” • wystarczająca ilość obiektów kulturowych (domy kultury, bibliotek, świetlic) • ogólnodostępne place zabaw dla dzieci	• niskie dochody mieszkańców a co za tym idzie niski standard życia • brak integracji społecznej i chęci współdziałania dla rozwoju gminy oraz brak integracji władzy samorządowej ze społeczeństwem, • brak specjalistycznej kadry medycznej i lekarskiej • słabo rozwinięta oferta turystyczna gminy (słaba baza gastronomiczna i noclegowa • słabo rozwinięta infrastruktura piesza, rowerowa (szlaki, ścieżki edukacyjne) • brak informacji turystycznej oraz promocji i reklamy regionu • zmniejszająca się liczba ludności (wyludnianie wsi), • migracje osób młodych i wykształconych w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia • starzenie się społeczeństwa • wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego • niska aktywność osób dorosłych w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego • działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Regnowie

SFERA GOSPODARCZA	
• niewielka odległość od Warszawy i Łodzi oraz bliskie sąsiedztwo większych miast tj, Rawa Mazowiecka, Białobrzegi, Tomaszów Mazowiecki • przewaga terenów o korzystnych warunkach glebowych i klimatycznych do rozwijania produkcji rolnej (długi okres wegetacyjny, wysokie klasy bonitacyjne gleb) • warunki dla produkcji zdrowej i ekologicznej żywności • przeważający udział mikro- i małych przedsiębiorstw, większa konkurencyjność, szybkość reagowania na potrzeby rynku • potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych • dobrze rozwinięte gospodarstwa sadownicze • przeważająca liczba osób w wieku produkcyjnym • niski odsetek osób bezrobotnych • wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych • potencjał siły roboczej do zagospodarowania • doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje	• brak inwestorów tworzących nowe miejsca pracy • niewystarczające środki finansowe (własne) na inwestycje w Odnawialne Źródła Energi (OZE) • brak miejscowej instytucji przygotowującej mieszkańców – potencjalnych inwestorów do pozyskiwania funduszy UE • brak dużych podmiotów gospodarczych (generujących znaczące wpływy do budżetu gminy) • słabo rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych słaby rozwój przemysłu przetwórczego oraz brak rynku zbytu dla płodów rolnych • słabe zainteresowanie terenami ze strony inwestorów zewnętrznych oraz słaba promocja gospodarcza gminy • brak wydzielonych terenów inwestycyjnych, specjalnych stref ekonomicznych oraz stref rozwoju gospodarczego gminy • niska aktywizacja miejsc pracy • rozdrobnienie gospodarstw rolnych które są mało dochodowe i mało istotne dla gospodarki • słabe wykorzystanie potencjału rolnictwa • mała liczba osób pracujących na terenie gminy – mała liczba zakładów pracy • zbyt mała promocja gminy a zwłaszcza jej walorów turystyczno-rekreacyjnych.
SFERA INFRASTRUKTURALNA I ŚRODOWISKOWA	
• stały wzrost wskaźnika zwodociągowania gminy • atrakcyjne tereny sprzyjające turystyce i rekreacji oraz dobry stan środowiska przyrodniczego • bogate walory krajobrazowe, • poprawiający się stan nawierzchni dróg gminnych, • realizacja polityki usuwania azbestu • realizacja polityki wymiany nieefektywnych źródeł ciepła na źródła bardziej ekologiczne, w tym instalacje odnawialnych źródeł energii • brak uciążliwego przemysłu • funkcjonowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów • nieskażone środowisko: gleby, woda, lasy • korzystne położenie względem ośrodków miejskich generujących impulsy rozwojowe (blisko położone aglomeracje Łodzi i Warszawy jako chłonne rynki zbytu, rynki zatrudnienia, ośrodki wiedzy i nowych technologii) • dobry stan techniczny infrastruktury drogowej w gminie	• brak zbiorowego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych • ograniczone środki w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu rozbudowy infrastruktury technicznej i drogowej • brak bezpośredniego dostępu do transportu kolejowego • niedostateczny, nieodpowiadający potrzebom rozwój transportu publicznego (zbiorowego) w zakresie komunikacji między sąsiednimi gminami i powiatami • brak przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarze jednostki wpływający na rezygnacje inwestorów z wyboru gminy • niewystarczająca infrastruktura turystyczna • brak sieci gazowej na terenie gminy • wzrost liczby odpadów komunalnych • mała lesistość gminy • niedobory w zakresie infrastruktury okołodrogowej • słaby dostęp do Internetu (przestarzałe łącza)

SZANSE	ZAGROŻENIA
SFERA SPOŁECZNA	
• pozyskiwanie środków finansowych na rozwój aktywności kulturalnej mieszkańców (programy rządowe i unijne) • potencjał do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, weekendowej • promowanie postaw ekologicznych i organizacja kampanii edukacyjnych • społeczeństwo świadome i otwarte na technologie służące pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych • korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy – najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym, • rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych • zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej • poprawa warunków życia mieszkańców • dostępność do pomocy osób doświadczających przemocy w rodzinie, problemów uzależnień • wzrost integracji międzypokoleniowej • systemy wsparcia dla lokalnych inicjatyw społecznych	• spadająca liczba osób w wieku produkcyjnych i wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – starzejące się społeczeństwo • pogłębiający się problem ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji • spadek możliwości pozyskiwania finansowych środków zewnętrznych, spowodowany zmianami prawnymi, przekładającymi się na większe niż dotychczas zaangażowanie finansowe JST • emigracja ludzi jako skutek poszukiwania pracy oraz ogólnej poprawy standardu życia • demoralizacja społeczeństwa wynikająca z braku pracy i perspektyw życia • niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych • brak zaangażowania różnych grup społecznych w życie gminy • brak tradycji korzystania z istniejących walorów gminy oraz dbania o jej estetykę • niski poziom świadomości ekologicznej i potrzeb dbania o środowisko przyrodnicze i tereny służące rekreacji i wypoczynkowi • zagrożenie izolacją i wykluczeniem społecznym osób starszych • zwiększające się kwoty wydatkowane na świadczenia społeczne • niskie dochody ludności kształtujące popyt wewnętrzny
SFERA GOSPODARCZA	
• wykorzystanie potencjału wynikającego z lokalizacji względem ważnych szlaków komunikacyjnych i dużych miast • rozwój rolnictwa ekologicznego – zapotrzebowanie na zdrową żywność • rozwój spółek handlowych w sferze sprzedaży i dystrybucji upraw rolnych i sadowniczych • rozwój organizacji zrzeszających rolników oraz zakładanie lokalnych grup producenckich • powstanie ośrodka upraw i sadownictwa • modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa • odpowiednia organizacja przestrzeni inwestycyjnej poprzez: - wprowadzanie ulg podatkowych - powołanie punktu konsultacyjnego dla inwestorów - stworzenie oferty inwestycyjna ukierunkowanej na skup i przetwórstwo owoców i warzyw - stworzenie oferty lokalnego rynku pracy - kampanię reklamową w oparciu o wyznaczoną w strategii WIZJĘ i MISJĘ Gminy Regnów	• brak realizacji założonych celów strategicznych których założeniem jest ustalenie kierunku rozwoju dla gminy • konkurencja dla lokalnych rolników i sadowników ze strony regionalnych i zagranicznych producentów żywności o tym samym profilu produkcji rolno-sadowniczej • niska opłacalność produkcji rolnej, pogarszająca się sytuacja ekonomiczna małych gospodarstw rolnych oraz brak stabilnego rynku zbytu • niestabilna sytuacja w zakresie eksportu polskich owoców za granicę (embargo) • brak znaczących inwestycji w sektorze rolno-spożywczym i sadownictwie prowadzących do zwiększenia konkurencyjności i produkcji • słaby rozwój gospodarczy będący wynikiem braku inwestycji w promocję regionu • słabe zainteresowanie ze strony inwestorów zewnętrznych

• rozwój odnawialnych źródeł energii • rozwój współpracy sektorowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej oraz pozyskanie inwestora strategicznego • dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa, przedsiębiorczości w nowej perspektywie lat 2021-2027 • dalszy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy • efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki • wzrastający poziom udziału dochodów majątkowych gminy w dochodach budżetowych ogółem	• niestabilna polityka państwa wobec obszarów rolnictwa i obszarów wiejskich • nasilenie barier ograniczających aktywność zawodową osób ze szczególnymi potrzebami
SFERA INFRASTRUKTURALNA I ŚRODOWISKOWA	
• poprawa stanu i dostępności komunikacyjnej poprzez system wsparcia nowego okresu programowania na lata 2021-2027 • współpraca z samorządem powiatu w zakresie poprawy stanu technicznego dróg i chodników • Pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym nowa perspektywa finansowa UE na lata 2021-2027, na realizację zadań infrastruktury technicznej • rozwój i modernizacja infrastruktury wodociągowej oraz budowa systemu zbiorowego odprowadzania ścieków, tam gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w sytuacji braku możliwości technicznych lub ekonomicznych przyłączenia do sieci • atrakcyjne tereny turystyczno – rekreacyjne służące rozwojowi agroturystyki np. weekendowej • rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę ścieżek rowerowych, edukacyjnych i spacerowych oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych i ich promocja • Budowa sieci gazowej na terenie gminy • wprowadzenie lokalnych przepisów w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej, uwzględnianie w dokumentach planistycznych terenów pod OZE • rekultywacja terenów poeksploatacyjnych • zalesienie gruntów nieprzydatnych rolniczo • dbałość o środowisko przyrodnicze (edukacja ekologiczna) oraz promocja jego walorów • rewitalizacja obiektów zabytkowych • rozwój infrastruktury mieszkaniowej, • aktywna postawa gminy w procesie gospodarki niskoemisyjnej	• brak obszarowych form ochrony przyrody zagrożeniem dla terenów przyrodniczo-cennych i ochrony bioróżnorodności • niewystraczająca ilość środków budżetu gminy na zadania infrastrukturalne (sieci wodociągowo-kanalizacyjne, drogowe) służące ochronie środowiska • brak gminnych terenów pod inwestycje, uzbrojonych, „czekających" na potencjalnych inwestorów • niewykorzystanie zasobów środowiska w zakresie pozyskania energii odnawialnej • wzrost ilości zanieczyszczeń związanych z rozwojem społeczno – gospodarczym • niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych, • brak działań gminy w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, a także infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • rosnące stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi • wzrost kosztów energii i paliw

6 Wizja i misja gminy Regnów

Wizja rozwoju gminy to pożądany obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej. Wizja to stan docelowy, do którego przez najbliższe lata będzie dążyć cała wspólnota samorządowa tj. władze lokalne oraz ich partnerzy, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans, pojawiających się w otoczeniu. Stan docelowy określony zapisami wizji przewiduje stworzenie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego, przejawiającego się funkcjonowaniem Gminy Regnów w charakterze wyróżniającej się jednostki we wschodniej części województwa łódzkiego. Zrealizowanie założeń wizji rozwoju przełoży się na wzrost poziomu atrakcyjności gminy pod względem jakości życia, osiedlania się nowych mieszkańców, oraz lokowania działalności gospodarczych. Sytuacja taka bezpośrednio wpłynie na poprawę wskaźników demograficznych, które stanowią podstawową determinantę długookresowej polityki społecznej jednostki.

WIZJA GMINY REGNÓW

Gmina Regnów w 2030r. gminą przyjazną dla inwestora, bezpieczną dla mieszkańców i atrakcyjną turystycznie z bogatą ofertą kulturalną i sportowo-rekreacyjną. Mieszkańcy Gminy Regnów korzystają z dobrej jakości usług edukacyjnych, kulturalnych, zdrowotnych, które stanowią zachętę do rozwoju nowego osadnictwa. Gmina stopniowo buduje ofertę turystyczno-rekreacyjną, wykorzystując walory przyrodnicze i kulturowe. Gmina Regnów jest gminą o wysoko wyspecjalizowanym rolnictwie i sadownictwie, rozpoznawalną w regionie i kraju, w której uprawia się produkty rolno-spożywcze najwyższej jakości. Gmina Regnów zaznacza się jako gmina otwarta dla inwestora, w której panują dogodne warunki do zakładania działalności zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska przyrodniczego.

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Gmina Regnów powinna być miejscem, które każdy mieszkaniec mógłby z dumą nazwać swą małą ojczyzną. Miejscem, w którym panuje ład i porządek, bezpieczeństwo, tolerancja i wzajemne zrozumienie odmiennych przekonań, poglądów, norm i systemów wartości innych ludzi. Miejscem, w którym mieszkańcy otaczają troską ludzi będących w potrzebie i są otwarci na współpracę z innymi społecznościami krajowymi i zagranicznymi. Gminą, w której każde działanie będzie działaniem partnerskim, gdyż tylko w ten sposób możemy osiągnąć założone wspólne cele.

MISJA GMINY REGNÓW

Misją Gminy Regnów jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców oraz zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju wyspecjalizowanego sadownictwa, rolnictwa, przedsiębiorczości oraz turystyki. Gmina powinna dążyć do rozwoju przemysłu przetwórczego i sieci handlowo-usługowej, jako rynku zbytu dla lokalnych produktów rolnych. Misją gminy jest stworzenie dogodnych warunków infrastrukturalnych i ekonomicznych dla inwestorów. Gmina nadal będzie dążyć do poprawy stanu infrastruktury technicznej oraz zwiększenia atrakcyjności jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku, z zachowaniem i ochroną dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

7 Obszary i cele strategiczne rozwoju Gminy Regnów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Regnów, wyniki przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliły na wyznaczenie trzech obszarów strategicznych, które w znaczący sposób wpływają na jej przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, infrastrukturalny i środowiskowy.

Rysunek 4. *Obszary strategicznego rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030*

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. W ramach celów operacyjnych wyznaczono kierunki działań mające wpływ na prawidłowy rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Regnów. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę działań w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Regnów w perspektywie długofalowej.

Tabela 29. *Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Regnów na lata 2023-2030*

CELE STRATEGICZNE		
1. Poprawa jakości życia oraz wykorzystania kapitału ludzkiego i społecznego	2. Nowoczesna i zrównoważona gospodarka oparta na wewnętrznym potencjalne	3. Poprawa i rozwój infrastruktury zapewniającej bezpieczeństwo, ład przestrzenny i ochronę środowiska
CELE OPERACYJNE		
1.1 Poprawa jakości opieki i kształcenia dzieci i młodzieży	2.1 Wspieranie i promocja rozwoju przedsiębiorczości	3.1 Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej
1.2 Budowanie lokalnej więzi tożsamości społecznej wraz z rozwojem oferty kulturalnej i oferty aktywnego wypoczynku mieszkańców	2.2 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	3.2 Poprawa stanu infrastruktury technicznej
1.3 Poprawa bezpieczeństwa w zakresie społecznym i zdrowotnym	2.3 Wspieranie działań prowadzących do poprawy i wydajności produkcji rolnej	3.3 Poprawa jakości środowiska i adaptacja do zmian klimatu wraz z utrzymaniem ładu przestrzennego
1.4 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	2.4 Poszerzenie oferty turystycznej	
1.5 Rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		
1.6 Zwiększenie atrakcyjności gminy w celu zatrzymania odpływu osób młodych		

Źródło: opracowanie własne

7.1 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze społecznym

Tabela 30. *Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 1 - Poprawa jakości życia oraz wykorzystania kapitału ludzkiego i społecznego – obszar kapitał ludzki i społeczny*

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
OBSZAR KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY			
1.1 Poprawa jakości opieki i kształcenia dzieci i młodzieży	✓ poprawa infrastruktury dydaktyczno – sportowej ✓ rozwój form opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat na terenie Gminy Regnów ✓ wzrost dostępności i jakości usług opieki przedszkolnej ✓ dysponowanie atrakcyjną ofertą dodatkowych zajęć szkolnych pozalekcyjnych ✓ wsparcie dla nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji, ✓ systematyczna modernizacja budynków dydaktycznych ✓ organizacja warsztatów, kursów i cykli szkoleń z dostosowaniem programów do oczekiwań rynku ✓ tworzenie oferty edukacyjnej odpowiadającej na zapotrzebowanie rynku pracy ✓ rozwijanie form edukacji międzypokoleniowej ✓ organizacja wymian krajowych i międzynarodowych w szkołach w ramach różnorodnych programów ✓ organizacja spotkań i konferencji w zakresie wysoko wyspecjalizowanego rolnictwa i sadownictwa ✓ rozwój i doposażenie jednostek oświatowych ✓ stworzenie dostępu do szerokopasmowego internetu we wszystkich miejscowościach gminy ✓ zorganizowanie współpracy między jednostkami oświaty a placówkami specjalistycznymi wyższego szczebla	✓ poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci ✓ zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój ✓ wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce ✓ poprawa dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat ✓ poprawa jakości kształcenia poprzez podnoszenie kwalifikacji nauczycieli ✓ przyciągniecie nowych mieszkańców dzięki zapewnieniu ścieżki rozwoju dziecka	✓ liczba wybudowanych /zmodernizowanych pomieszczeń dydaktycznych i sportowych (szt.), ✓ liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych (szt.), ✓ średnie wyniki nauczania w szkołach (%), ✓ liczba miejsc wychowania przedszkolnego (szt.), ✓ liczba miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, ✓ liczba i rodzaj wsparcia dla uczniów za wyniki w nauce (szt.), ✓ liczba nauczycieli, którzy podjęli proce dokształcania lub doskonalenia zawodowego (os.) ✓ liczba nowych form edukacji międzypokoleniowej (szt.) ✓ liczba nowych miejsc spotkań dla młodzieży (szt.)
1.2 Budowanie lokalnej więzi tożsamości społecznej wraz	✓ Promocja lokalnych tradycji i produktów ✓ organizacja imprez sprzyjających integracji osób z różnych grup wiekowych,	✓ rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi ✓ odnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji	✓ liczba zmodernizowanych i/lub wyposażonych obiektów

z rozwojem oferty kulturalnej i oferty aktywnego wypoczynku mieszkańców	✓ zaangażowanie lokalnej społeczności do działań mających wspólny cel jakim jest dbanie o wizerunek gminy ✓ wspieranie działalności organizacji społecznych, ✓ wspieranie działalności liderów lokalnych oraz grup aktywności społecznej, ✓ wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej oraz organizacji społecznych, ✓ wsparcie działalności organizacji pozarządowych (np. przez udostępnienie własnych zasobów lokalowych), ✓ tworzenie miejsc integracji i spotkań lokalnej społeczności ✓ działania w zakresie wsparcia młodych rodzin ✓ przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób ze szczególnymi potrzebami ✓ kontynuacja dobrych praktyk w zakresie współpracy z organizacjami pożytku publicznego i wspieranie ich działalności ✓ upowszechnienie i promocja wolontariatu ✓ wspieranie inicjatyw agroturystycznych ✓ rewitalizacja przestrzeni publicznej z udziałem lokalnej społeczności ✓ stworzenie warunków do rozwoju kultury weekendowej i jej popularyzacja ✓ zawiązywanie partnerstw oraz lokalnych grup społecznych ✓ wspieranie działalności organizacji społecznych ✓ utworzenie stref rekreacji dla mieszkańców Gminy Regnów, z elementami edukacji przyrodniczej (place zabaw (w tym zielone place zabaw), siłownie, boiska wielofunkcyjne) ✓ rozbudowa szklaków pieszych, rowerowych, nordic-walking z elementami edukacji kulturowo - przyrodniczej, wykorzystujących potencjał przyrodniczy	✓ zachęcanie do wspierana się mieszkańców i troski o drugiego człowieka ✓ powstawanie nowych miejsc integracji oraz miejsc spotkań ✓ rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców ✓ budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego ✓ popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy ✓ poprawa oferty turystycznej Gminy ✓ współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami w celu rozszerzenia oferty turystycznej ✓ zwiększenie poziomu aktywnego spędzania czasu wolnego przez mieszkańców ✓ poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców Gminy Turobin o charakterze sportowo-rekreacyjnym	wykorzystywanych na cele kulturalne (szt.), ✓ liczba wydarzeń kulturalnych zorganizowanych przez Gminę (szt./rok), ✓ ilość uczestników wydarzeń kulturalnych (os.) ✓ liczba podejmowanych inicjatyw zwiększających poczucie tożsamości lokalnej (szt.), ✓ liczba wybudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej (szt.), ✓ długość wybudowanych / oznakowanych szklaków rekreacyjnych (km)

1.3 Poprawa bezpieczeństwa w zakresie społecznym i zdrowotnym	✓ inicjowanie i wspieranie wdrażania nowoczesnych rozwiązań w obszarze bezpieczeństwa ruchu drogowego ✓ działania informacyjno-edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa publicznego (ostrzeżenia przed włamywaczami, kieszonkowcami itp.). ✓ udzielanie wsparcia dla OSP i ich promocja w ramach imprez kulturalnych ✓ wsparcie dla rozszerzenia działań prewencyjnych jednostek bezpieczeństwa ✓ realizacja programów w zakresie bezpieczeństwa dzieci na drogach i w szkołach ✓ monitoring miejsc publicznych służący bezpieczeństwu oraz zmniejszenia ilości aktów wandalizmu ✓ budowa i modernizacja ośrodka zdrowia (rozbudowa obiektów, rozwój specjalistycznych usług medycznych oraz zwiększenie dostępu do specjalistycznej kadry lekarskiej i medycznej) ✓ rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych ✓ rozwój usług opiekuńczych, skierowanych w szczególności do osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami ✓ rozwój systemu świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, w tym walki z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią, przemocą ✓ wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym ✓ zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Regnów, w tym realizacja programów profilaktyki zdrowotnej	✓ polepszenie bezpieczeństwa na drogach publicznych ✓ podniesienie poziomu działania i wyposażenia jednostek ratowniczych ✓ zwiększenie prewencji i polepszenia bezpieczeństwa społecznego ✓ rozwój i polepszenie oferty medycznej dostosowanej do potrzeb społeczeństwa ✓ rozwój oferty usług skierowanych do seniorów, dostosowanej do ich potrzeb ✓ zintegrowanie społeczeństwa, zachęcanie do wzajemnego wspierania się ✓ zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach ✓ zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie, kondycję fizyczną i konieczność profilaktyki zdrowotnej ✓ zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej ✓ dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej Gminy Regnów ✓ poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy Regnów poprzez zwiększenie dostępu do diagnostyki i badań chorób cywilizacyjnych ✓ skrócenie czasu oczekiwania na wizytę w Ośrodku Zdrowia ✓ zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego ze spalanych odpadów komunalnych oraz wyeliminowanie niewłaściwej jakości paliw,	✓ liczba nowych usług społecznych (szt.) ✓ liczba mieszkańców korzystających z programów profilaktyki zdrowotnej (os.), ✓ liczba mieszkańców objętych ✓ wsparciem w formie aktywizacji ✓ społecznej i zawodowej (os.), ✓ liczba dostępnych usług specjalistycznych / poradnictwa (szt.) ✓ liczba wypadków na drogach (szt.) ✓ liczba zdarzeń wymagających udziału służb ratowniczych (szt.) ✓ spadek wskaźników zanieczyszczeń powietrza PM 2,5, PM 10, NO_x, CO_2 , SO_2
1.4 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	✓ promowanie alternatywnych źródeł energii ✓ organizacja systemów wsparcia merytorycznego i finansowego dla rozwoju odnawialnych źródeł energii np. pożyczki, dotacje itp.	✓ zwiększenie świadomości ekologicznej ✓ poprawa stanu i jakości środowiska ✓ zwiększenie dostępności mieszkańców do materiałów i publikacji przyrodniczych	✓ liczba wydarzeń/akcji edukacyjnych (szt.) ✓ liczba i rodzaj instalacji OZE (szt.)

	✓ angażowanie mieszkańców gminy w procedurze ocen oddziaływania na środowisko ✓ zachęcanie mieszkańców do wyrażania opinii podczas konsultacji społecznych w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ✓ upowszechnianie Raportów z realizacji Programów Ochrony Środowiska oraz innych Polityk, w których zapisane są cele mające wpływać pozytywnie na środowisko Gminy Regnów ✓ prowadzenie szkoleń, warsztatów i cykli spotkań o tematyce związanej z ochroną i poprawą stanu środowiska ✓ wdrażanie programów i systemów wsparcia dotyczących ochrony środowiska na szczeblu lokalnym ✓ upowszechnianie wiedzy o stanie środowiska poprzez publikacje materiałów i opracowań przyrodniczych	✓ aktywne wdrożenie mieszkańca w tryb oceny oddziaływania na środowisko ✓ zwiększenie udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii	✓ liczba wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (szt.) ✓ liczba publikacji związanych z ochrona środowiska (szt.)
1.5 Rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	✓ wsparcie i aktywizacja dla osób starszych i niezaradnych życiowo, ✓ pomoc osobom niepełnosprawnym, ✓ kreowanie właściwych postaw wobec osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ stworzenie warunków do rozwoju kształcenia ustawicznego mieszkańców, ✓ kreowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom w różnym wieku, ✓ organizowanie wsparcia na rzecz osób z problemami uzależnień, ✓ kontynuacja programów wspierających rodziny wielodzietne, ✓ wspieranie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem, ✓ doskonalenie systemu pomocy społecznej ✓ monitorowanie zapotrzebowania lokalnego rynku pracy i preferowanych kierunków kształcenia zawodowego, ✓ wspieranie organizacji kursów zawodowych oraz innych form kształcenia ustawicznego,	✓ obniżenie poziomu bezrobocia, ✓ aktywizacja zawodowa kobiet i zwiększenie ilość miejsc dla dzieci w żłobku, ✓ zwiększenie liczby osób objętych programem przeciwdziałania uzależnieniom, ✓ zmniejszenie przypadków przemocy i zachowań patologicznych, ✓ realizacja polityki krajowej nastawionej na wsparcie rodzin i osób starszych oraz niesamodzielnych, ✓ przeciwdziałanie bezdomności, w tym zmniejszenie liczby osób zagrożonych bezdomnością między innymi ze względu na brak możliwości opłat za lokale stanowiące zasoby mieszkaniowe Gminy	✓ ilość udzielonego wsparcia dla osób starszych, niezaradnych życiowo (os.), ✓ ilość udzielonego wsparcia dla osób z problemami uzależnienia (os.), ✓ ilość udzielonego wsparcia dla osób wykluczonych społecznie w tym o złej sytuacji finansowej (os.), ✓ ilość programów wdrażanych w ramach rozwiązywania problemów społecznych (szt.), ✓ ilość zorganizowanych kursów, warsztatów i staży we współpracy z PUP w Rawie Mazowieckiej (szt.),

	✓ wsparcie dla organizacji kursów językowych, ✓ współpraca z PUP w zakresie organizacji staży, prac użytecznych społecznie, prac interwencyjnych, ✓ system zachęt i ulg dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy ✓ wspieranie przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą ✓ wspieranie działań z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, ✓ organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		✓ ilość udzielonego wsparcia dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy (os.),
1.6 Zwiększenie atrakcyjności gminy w celu zatrzymania odpływu osób młodych	✓ zachęcanie inwestorów do lokowania kapitału na terenie Gminy, ✓ wsparcie doradztwa w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na założenie własnej działalności, ✓ promowanie samozatrudnienia, ✓ stworzenie systemu zachęt i ulg dla potencjalnych inwestorów tworzących miejsca pracy, ✓ kampanie informacyjne na temat planów rozwojowych gminy oraz promocja treści dokumentów strategicznych, ✓ monitorowanie zapotrzebowania lokalnego rynku pracy i preferowanych kierunków kształcenia zawodowego, ✓ kreowanie przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom w różnym wieku.	✓ spadek migracji ludzi młodych z terenu Gminy, ✓ powstawanie nowych miejsc pracy i rozwojowych przedsiębiorstw, ✓ zwiększona ilość kampanii i informacji o stanie rozwoju gminy oraz jego wpływu na życie mieszkańców, ✓ poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku.	✓ liczba osób bezrobotnych (os.), ✓ saldo migracji (os.), ✓ liczba nowych przedsiębiorstw (szt.), ✓ liczba informacji publikowanych na profilu społecznościowym gminy (szt.), ✓ kwota udzielonych ulg dla przedsiębiorców (zł).

7.2 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze gospodarczym

Tabela 31. *Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 2 - Nowoczesna i zrównoważona gospodarka oparta na wewnętrznym potencjalne – obszar gospodarka i rynek pracy*

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
OBSZAR GOSPODARKA I RYNEK PRACY			
2.1 Wspieranie i promocja rozwoju przedsiębiorczości	✓ doradztwo z zakresu zakładania własnej działalności oraz w zakresie możliwości uzyskania dotacji na otwarcie i rozwój działalności gospodarczej ✓ poszukiwanie i pozyskiwanie funduszy na rozwój mikro i makro przedsiębiorstw (Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowy Urząd Pracy, Programy Operacyjne Urzędu Marszałkowskiego – m.in. RPO). ✓ podnoszenie kwalifikacji zawodowych i doradztwo zawodowe mieszkańców, umożliwiające łączenie pracy zawodowej z aktywnością w rolnictwie ✓ powstanie gminnego punktu doradztwa gospodarczego ✓ ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców ✓ wspieranie lokalnych przedsiębiorców w adaptacji do zmian społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz z przezwyciężaniu kryzysu gospodarczego ✓ wsparcie okołorolniczych działalności gospodarczych i promocja nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa ✓ kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej ✓ szkolenia dla rolników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa ✓ promowanie stosowania ekologicznych technik w produkcji rolnej ✓ wsparcie i promocja tworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz produkujących zdrową żywność	✓ zwiększenie liczby przedsiębiorców działających na terenie gminy ✓ rozwój działalności okołorolniczej, spadek bezrobocia wśród mieszkańców gminy ✓ zwiększenie konkurencyjności gminy w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy ✓ zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy ✓ promocja lokalnych producentów i ich wyrobów ✓ zmniejszenie bezrobocia ✓ rozwój działalności podmiotów gospodarczych pomimo zachodzących zmian w gospodarce oraz w okresach kryzysu gospodarczego ✓ zwiększanie kapitału inwestycyjnego ✓ przejście na nowoczesne i ekologiczne rolnictwo, mające wpływ na poprawę jakość środowiska naturalnego i rozwinięta działalność przedsiębiorstw związanych z rolnictwem ✓ zwiększenie zainteresowania Gminą i wzrost jej rozpoznawalności, a w konsekwencji napływ nowych mieszkańców, odwiedzających oraz przedsiębiorców ✓ wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej produktów lokalnych	✓ liczba mieszkańców Gminy, u których kwalifikacje zawodowe uległy poprawie (os.), ✓ liczba działań ukierunkowanych na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości (szt.), ✓ liczba podjętych działań edukacyjnych w zakresie małego przetwórstwa, rzemiosła i drobnej wytwórczości (szt.) ✓ liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w Gminie (szt.), ✓ liczba ofert inwestycyjnych na terenie Gminy (szt.), ✓ liczba pojętych inicjatyw w zakresie kształtowania pozytywnego wizerunku Gminy (szt.), ✓ liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.).

	✓ podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób w wieku produkcyjnych poprzez system specjalistycznych szkoleń, staży, praktyk i doradztwa zawodowego ✓ prowadzenie kampanii edukacyjnej związanej z promocją drobnej wytwórczości, rzemiosła i małego przetwórstwa ✓ kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą i wypoczywać ✓ promocja produktów lokalnych i wykorzystanie gminnych gadżetów ✓ promocja lokalnych atrakcji turystycznych, zabytków, miejsc rekreacji		
2.2 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	✓ promocja i reklama oferty inwestycyjnej gminy ✓ przygotowanie terenów pod inwestycje – scalanie, podziały, uzbrojenie ✓ promowanie i tworzenie stref aktywności gospodarczej w tym m.in. we współpracy z podmiotami komercyjnymi ✓ rozwój uzbrojonych obszarów inwestycyjnych ✓ tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy, w tym zachęty dla inwestorów w postaci ulg i zwolnień z podatków ✓ utworzenie punktu informacyjnego dla inwestorów ✓ rozwój placówek handlowo-usługowych ✓ opracowanie programu promocji gminy (foldery z terenami inwestycyjnymi, charakterystyka uzbrojenia terenu, charakterystyka preferencji itp.)	✓ zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, ✓ promocja istniejących terenów inwestycyjnych wśród inwestorów (z terenu Gminy oraz z zewnątrz), ✓ zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na terenie Gminy, ✓ zwiększenie liczby nowych inwestycji (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie Gminy, ✓ zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy, ✓ rozwój kompetencji osób odpowiedzialnych za kreowanie polityki gospodarczej, inwestycyjnej i pozyskiwanie inwestorów, ✓ zwiększenie kwoty pozyskanych środków finansowych z przeznaczeniem na inwestycje	✓ powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych (ha), ✓ kwota udzielonych ulg i zwolnień (zł), ✓ liczba przedsiębiorstw korzystających z ulg i zwolnień (szt.), ✓ liczba akcji promujących rolnictwo ekologiczne (szt.) ✓ liczba podjętych inicjatyw w zakresie wsparcia okołorolniczych działalności gospodarczych (szt.).
2.3 Wspieranie działań prowadzących do poprawy i wydajności produkcji rolnej	✓ upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych ✓ promowanie nowych technik w produkcji rolniczej i upraw ekologicznych ✓ edukacja ekologiczna w zakresie stosowania pestycydów i herbicydów ✓ sukcesywne zalesianie gruntów	✓ poprawa jakości rolnictwa na terenie gminy ✓ promowanie rolnictwa ekologicznego ✓ wzrost jakości produktów rolnych i spożywczych ✓ wzrost urodzajności ✓ polepszenie technik wykonywania upraw ✓ tworzenie lepszych rynków zbytu dla produktów rolnych	✓ liczba lokalnych grup producenckich (szt.) ✓ liczba szkoleń dla rolników (szt.) ✓ liczba zmodernizowanych gospodarstw rolnych (szt.)

	✓ organizowanie spotkań i specjalistycznych szkoleń dla rolników ✓ organizacja cyklicznych spotkań i targów o tematyce rolniczej ✓ rozwój przechowalnictwa, skupu i przetwórstwa owoców ✓ znalezienie nowych rynków zbytu na produkty rolne ✓ intensyfikacja nowych kierunków upraw (owoce, zioła, warzywa) ✓ doskonalenie technik upraw sadowniczych ✓ aktywna promocja grup producenckich wśród mieszkańców ✓ pomoc w tworzeniu rolniczych zrzeszeń gospodarczych, np. grup producenckich ✓ informowanie mieszkańców gminy o możliwościach założenia grup producenckich oraz uzyskania dofinansowania na ten cel ✓ wspieranie grup producenckich ✓ wsparcie dla modernizacji produkcji rolnej		✓ wielkość płodów rolnych (szt.)
2.4 Poszerzenie oferty turystycznej	✓ systematyczna aktualizacja informacji na temat gminy na stronie internetowej Urzędu Gminy ✓ zwiększanie zaangażowania władz lokalnych na temat marketingu terytorialnego ✓ wyznaczenie nowych szlaków turystycznych ✓ promocja miejsc atrakcyjnych turystycznie na branżowych portalach ✓ wsparcie edukacyjne i doradcze w zakresie tworzenia gospodarstw: edukacyjnych, przygodowych, wiosek tematycznych, ośrodków kultury ✓ rozwój miejsc wypoczynku, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich ✓ budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych i pieszych wraz z ich oznakowaniem ✓ rozwój bazy gastronomicznej i agroturystycznej na terenie gminy	✓ powstanie ścieżek turystycznych ✓ zwiększająca się liczba osób aktywnie spędzająca czas wolny, ✓ organizacja współzawodnictwa na świeżym powietrzu, ✓ rozwój bazy i infrastruktury turystycznej i zwiększająca się liczba odwiedzających Gminę ✓ zwiększenie liczby atrakcji i możliwości spędzania czasu dla mieszkańców Gminy ✓ poprawa jakości ogólnodostępnej bazy sportowo-rekreacyjnej	✓ ilość stworzonych ścieżek dydaktycznych (szt.), ✓ liczba nowopowstałych punktów turystyczno-rekreacyjnych (szt.), ✓ liczba opisanych atrakcji turystycznych na stronie internetowej Gminy (szt.), ✓ liczba przeprowadzonych działań promocyjnych (szt.). ✓ liczba nowopowstałych obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy (szt.).

7.3 Cele strategiczne i kierunki działań w obszarze infrastruktura i środowisko

Tabela 32. *Cele operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach celu strategicznego 3 - Poprawa i rozwój infrastruktury zapewniającej bezpieczeństwo, ład przestrzenny i ochronę środowiska – obszar infrastruktura i środowisko*

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
OBSZAR INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO			
3.1 Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej	✓ modernizacja, remont oraz poprawa stanu dróg gminnych ✓ współpraca z zarządcami dróg powiatowych w celu poprawy stanu technicznego dróg na terenie gminy ✓ poprawa stanu infrastruktury okołodrogowej (m.in. chodników, parkingów wiejskich i leśnych, znaków drogowych, sygnalizacji świetlnej, przystanków autobusowych) ✓ aplikowanie o dostępne dla jednostek samorządowych środki finansowe wspomagające rozwój infrastruktury komunikacyjnej ✓ systematyczna rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej (w tym likwidacja sieci azbestowo-cementowych) oraz stacji uzdatnia wody ✓ rozwój transportu zbiorowego i uruchomienie dodatkowych połączeń międzygminnych, powiatowych i wojewódzkich ✓ modernizacja oświetlenia ulicznego ✓ tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych, z modernizacją oświetlenia przejść ✓ rozbudowa ciągów pieszych ✓ budowa nowych szlaków komunikacyjnych w związku z planowanym wygrodzeniem Centralnej Magistralii Kolejowej relacji Grodzisk Mazowiecki-Zawiercie na linii kolejowej nr 4 ✓ włączenie wąskotorowej linii kolejowej relacji Rogów – Rawa Mazowiecka – Biała Rawska w obsługę obszarów wykluczonych komunikacyjnie	✓ poprawa poziomu bezpieczeństwa drogowego na terenie Gminy Regnów, dzięki dobremu stanowi dróg oraz rozwiniętej infrastrukturze towarzyszącej ✓ rozwój ścieżek rowerowe umożliwiający sprawne i bezpieczne przemieszczanie się jej użytkownikom pomiędzy gminnymi miejscowościami oraz zachęcający do zmiany środka lokomocji się na rower/hulajnogę itp. ✓ zwiększenie dostępności transportowej gminy ✓ sprawne, bezpieczne i ekonomiczne przemieszczanie się osób i towarów, ✓ rozwój transportu zbiorowego jako mniej emisyjnego w porównaniu do transportu indywidualnego	✓ długość wyremontowanych dróg (km), ✓ długość wybudowanych chodników (km), ✓ liczba zamontowanych punktów oświetlenia (szt.), ✓ liczba zamontowanych punktów sygnalizacji świetlnej i oznaczeń drogowych (szt.), ✓ długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km.), ✓ liczba środków transportu komunikacji publicznej oferowana na terenie Gminy (szt.), ✓ liczba połączeń zapewniających dojazd mieszkańców wsi do siedziby Gminy (szt.),

3.2 Poprawa stanu infrastruktury technicznej	✓ doposażanie jednostek OSP w sprzęt ✓ rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej ✓ budowa sieci kanalizacyjnej i systemu zbiorowego oczyszczania ścieków na terenach gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione ✓ modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej oraz wzmocnienie sygnału radio-telewizyjnego i internetowego ✓ wsparcie i zachęcanie mieszkańców do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków ✓ kontrola w zakresie opróżniania bezodpływowych zbiorników gromadzących ścieki bytowe, przemysłowe i komunalne ✓ prowadzenie gospodarki melioracyjnej i odwodnieniowej, w tym modernizacja infrastruktury ✓ wspieranie i zwiększanie małej retencji wodnej w ujęciu gminnym jak i prywatnym ✓ wdrażanie ustaleń i działań określonych w Planie Przeciwdziałania skutkom suszy zmierzających do ograniczenia negatywnym zjawisk występowania suszy	✓ rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy, dostosowany do zwiększających się potrzeb mieszkańców i rozwijającej się zabudowy ✓ zapewnienie dostępu do infrastruktury wodociągowej wszystkim mieszkańcom Gminy ✓ zapewnienie mieszkańcom możliwości podłączenia się do wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy. ✓ rozwój usług cyfrowych w Gminie, dzięki dostępowi do wysokiej jakości Internetu ✓ Umożliwienie mieszkańcom podłączenia do sieci gazowej ✓ zwiększenie liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej ✓ regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodno-powietrznych w glebie	✓ długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), ✓ udział korzystających z sieci wodociągowej (%) ✓ udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej ✓ długość wybudowanej sieci światłowodowej (km), ✓ długość wybudowanej sieci szerokopasmowej (km), ✓ liczba gospodarstw domowych wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków (szt.) ✓ liczba działających urządzeń melioracyjnych (szt.),
3.3 Poprawa jakości środowiska i adaptacja do zmian klimatu wraz z utrzymaniem ładu przestrzennego	✓ rozwój odnawialnych źródeł energii ✓ ograniczenie niskiej emisji do atmosfery poprzez likwidację kotłów opalanych paliwem stałe ✓ zwiększenie efektywności energetycznej poprzez termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej ✓ zwiększenie lesistości, szczególnie na obszarach nieużytków ✓ optymalizacja systemu odbioru i segregacji odpadów na terenie gminy ✓ wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców (m.in. w zakresie ograniczania niskiej emisji, segregacji odpadów, zagospodarowania wód opadowych), w tym współpraca z partnerami publicznymi i pozarządowymi ✓ wdrażanie programów odnowy wsi	✓ łagodzenie skutków zmian klimatu i zwiększenie umiejętności adaptacji Gminy Regnów do tych zmian, ✓ zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, ✓ poprawa efektywności energetycznej budynków, ✓ rozwój elektromobilności, ✓ zwiększenie świadomości ekologicznej ✓ poprawa warunków życia i stanu zdrowia mieszkańców ✓ podnoszenie walorów estetycznych Gminy, dzięki zadbanym terenom zielonym ✓ zwiększenie udziału energii elektrycznej i cieplej pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii. ✓ rozwój samowystarczalności Gminy pod względem zapewnienia energii	✓ powierzchnia terenów zieleni na terenie Gminy (ha), ✓ liczba wymienionych kotłów grzewczych na niskoemisyjne (szt.), ✓ liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.), ✓ ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (J), ✓ liczba działań wykorzystujących zieloną

	✓ opracowanie procedury dotyczącej organizacji działania gminy oraz wsparcia mieszkańców na wypadek wystąpienia suszy ✓ działania edukacyjne dla rolników celem przygotowania upraw na obserwowane zmiany klimatu ✓ dbałość o ład przestrzenny i ochronę środowiska poprzez opracowywanie i aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) ✓ rewitalizacja i rewaloryzacja obszarów zdegradowanych ✓ ochrona gatunków chronionych (roślin i zwierząt) poprzez odpowiednie zabezpieczenie terenu i jego oznakowanie ✓ wykonywanie cięć i zabiegów pielęgnacyjnych w parkach ✓ zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe takie jak parki, aleje, zabytkowe drzewa, zbiorniki wodne, krajobrazy i wpisywanie ich na listy obiektów chronionych ✓ przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w za-kresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury ✓ promocja rozwiązań komunikacji bez samochodu przez rozwój sieci ścieżek rowerowych wzmacniających dostępność komunikacyjną gminy ✓ wdrażanie postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz celów zawartych w Planie Gospodarowania Wodami dorzecza Wisły ✓ montaż zbiorników na wodę opadową w zabudowie jednorodzinnej i przy obiektach użyteczności publicznej ✓ poprawa stanu zabytków na terenie gminy ✓ podejmowanie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności zabytków oraz ich promocja ✓ podejmowanie wspólnych działań z właścicielami zabytków w celu zwiększenia ochrony	✓ poprawa estetyki i funkcjonalności terenów poddanych rewitalizacji	i niebieską infrastrukturę (szt.) ✓ liczba podjętych działań w ramach ✓ rewitalizacji terenów wiejskich (szt.)

8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Regnów wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

8.1 Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 2233 ze zm.), Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 ww. ustawy tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Charakterystykę uwarunkowań hydrograficznych i hydrogeologicznych wraz z podziałem na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych przedstawiono w rozdziale 2.3.2 i 2.3.3.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Do najistotniejszych cieków Gminy Regnów należą rzeka Rylka oraz kanał Ossowice-Regnów (inaczej Kanał Regnowski). Rejony rzek w okresie jesiennym, wiosennym, a także letnim, przy długich i ciągłych opadach narażone są na podtopienia i zalewania wodami poopadowymi.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we Wstępnej Ocenie Ryzyka Powodziowego (WORP) zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego (MZP), dla których określono obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). W dniu 15 kwietnia 2015 r. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie opublikował za pośrednictwem strony internetowej www.mapy.isok.gov.pl zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego, dla rzek objętych i cyklem planistycznym opracowania MZP i MRP. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, jako oficjalne dokumenty planistyczne, stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

W II cyklu planistycznym (2016-2021) dokonano przeglądu MZP i MRP sporządzonych w I cyklu, i w uzasadnionych przypadkach ich aktualizacji. Sporządzone zostały również nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) zakończonej w 2018 r. Podanie zaktualizowanych oraz nowych MZP i MRP do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu nastąpiło w dniu 22.10.2020 r.

Dla terenu Gminy Regnów nie zostały opracowane mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego. W związku z powyższym, jak i na podstawie otrzymanej informacji z PGWWP RZGW Warszawa teren Gminy Regnów nie znajduje się w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i nie obowiązują na nim zakazy wymienione w art. 77 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. z 2022r., poz. 2625). W związku z powyższym dla robót inwestycyjnych planowanych na tym obszarze nie jest wymagane:

- uzyskanie decyzji zwalniających z art. 77 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. z 2022r., poz. 2625 ze zm.)
- uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. z 2022r., poz. 2625 ze zm.)

Wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią w opracowanych i przyjętych MZP i MRP były częścią składową oraz dały podstawę do opracowania Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty został Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. (Dz. U. z 2016r., poz. 1841). Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest dokumentem planistycznym, opisującym aktualny stan ochrony przeciwpowodziowej oraz zawierającym katalog działań, mających na celu redukcję ryzyka powodziowego na terenach zagrożonych. Obecnie trwa końcowy etap opracowania aktualizacji Planów zarządzania ryzykiem powodziowym (aPZRP) dla poszczególnych dorzeczy. Należy jednak zaznaczyć, że teren Gminy Regnów nie wpisuje się w Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły z uwagi na brak wyznaczonych na tym obszarze terenów szczególnego zagrożenia powodzią.

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli określono informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) zlokalizowanych w granicach gminy (nazwa, status JCWP, informacja o stanie JCWP i JCWPd oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym JCWP i JCWPd w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK) oraz o stanie realizacji tych działań.

Tabela 33. *Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych wydzielonych w granicach Gminy Regnów wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi*

Kod JCW powierz-chniowych	**Nazwa**	**Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny**	**Przypisane cele środowiskowe**	**Kategoria i działania przypisane dla JCW w Programie wodnośrodowiskowym kraju dotyczące gminy Regnów**
WODY POWIERZCHNIOWE				
PLRW2000 17272649	Rylka	zły, umiarkowany, dobry	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego	Gospodarka komunalna: • regularny wywóz nieczystości płynnych • budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
PLRW2000 17272669	Białka	zły, dobry, dobry	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego	Gospodarka komunalna: • regularny wywóz nieczystości płynnych • budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • przeprowadzenie weryfikacji Programu ochrony środowiska dla gminy w zakresie ograniczania emisji do atmosfery wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych
Kod JCW podziemny ch	**Nazwa**	**stan chemiczny; stan ilościowy**	**Przypisane cele środowiskowe**	**Kategoria i działania przypisane dla JCW w Programie wodnośrodowiskowym kraju dotyczące gminy Regnów**
WODY PODZIEMNE				
PLGW2000 63	63	dobry, dobry	utrzymanie dobrego stanu chemicznego i dobrego stanu ilościowego	Gospodarka komunalna: • wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia • przegląd i wydawanie nowych pozwoleń wodnoprawnych przez prezydenta

				miasta/starostę/marszałka /dyrektora RZGW uwzględniających faktyczne zapotrzebowanie na wodę oraz dostępne zasoby wód podziemnych a nie możliwości techniczne poboru wody z ujęcia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych Programu wodno-środowiskowego kraju oraz bazy danych aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły (aPGW, 2016r.)

Dane z bazy Planu Gospodarowania Wodami dla dorzecza Wisły przedstawiają stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy Regnów. Zgodnie z danymi stan wód powierzchniowych ocenia się na zły, natomiast stan wód podziemnych pod względem chemicznym i ilościowym jako dobry. Należy jednak zaznaczyć, że wody powierzchniowe w granicach dwóch wykazanych jednolitych części wód są wodami o dobrym/umiarkowanym stanie ekologicznym i dobrym stanie chemicznym. Przypisane działania dla każdej jednolitej części wód powierzchniowych i podziemnych w Programie wodno-środowiskowym kraju dotyczą regularnego wywozu nieczystości płynnych, budowy i modernizacji zbiorników bezodpływowych oraz budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Należy tutaj zwrócić uwagę, że na terenie Gminy Regnów brak jest sieci kanalizacyjnej i zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 zakłada dbałość o stan wód powierzchniowych i podziemnych poprzez kontynuowanie działań związanych z modernizacją i budową zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz działań związanych z budową sieci kanalizacyjnej na terenach gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione. Z punktu widzenia utrzymania dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych wyznaczono działania w zakresie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych oraz wykonania rocznych raportów z badań wód na ujęciach komunalnych.

Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 zakłada i promuje działania zmierzające do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz osiągnięcia założonych celów środowiskowych w ramach poszczególnych jednolitych części wód. Bezpośrednio w Strategii wskazuje na to cel operacyjny 3.2 „Poprawa stanu infrastruktury technicznej" w obszarze „Infrastruktura i środowisko", gdzie jednym z wyznaczonych kierunków jest m.in. kontrola zbiorników bezodpływowych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią na terenach gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Bezpośrednio wskazuje na cel operacyjny 3.2 „Poprawa stanu infrastruktury technicznej" w obszarze „Infrastruktura i środowisko", gdzie jednym z wyznaczonych kierunków jest prowadzenie gospodarki melioracyjnej i odwodnieniowej, w tym modernizacja infrastruktury oraz wspieranie i zwiększanie małej retencji wodnej w ujęciu gminnym jak i prywatnym. W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy.

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne, plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych. Cele szczegółowe Planu dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą: społeczeństwa, gospodarki i środowiska i obejmują:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy.

W Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy (2021r.) ujęto katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, jakie należy wdrożyć w poszczególnych jednolitych częściach wód. W stosunku do obszaru Gminy Regnów rekomenduje się wdrożenie następujących działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych (działanie 2),
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie 4),
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji (działanie 7),
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej (działanie 8),
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych (działanie 9),
- budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej (działanie 16),
- czasowe ograniczenie korzystania z wód (działanie 17),
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Powyższe działania zaimplementowano do Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 wpisując jest w kierunki działań celu operacyjnego 3.2 „Poprawa stanu infrastruktury technicznej" w obszarze „Infrastruktura i środowisko", jako zbiór działań związanych z wdrażaniem ustaleń krajowego „Planu przeciwdziałania skutkom suszy".

8.2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego terytorium/obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia on zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne oraz osiągnąć efekty tych celów.

Podstawowym dokumentem, na podstawie którego wyodrębniono model funkcjonalno-przestrzenny Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów. Biorąc pod uwagę obecny stan zagospodarowania Gminy Regnów i istniejące uwarunkowania przestrzenne w istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się:

- ***strefę zainwestowania osadniczego***, którą tworzą: zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa, zabudowa produkcyjno – składowa oraz zabudowa rekreacyjna. Największe zagęszczenie strefy osadniczej ma miejsce w środkowej części gminy w miejscowościach Regnów, Podskarbice Królewskie oraz w północno-wschodniej części na wysokości m. Annosław. Pozostałe tereny Gminy Regnów to tereny o rozproszonej, niezwięzłej zabudowie.
- ***strefę otwartej przestrzeni***, którą tworzą pola uprawne, użytki trwałe, sady, kompleksy łąk i pastwisk. Strefa ta jest strefą dominującą w krajobrazie i stanowi zwarty kompleks obejmujący cała powierzchnię gminy. W krajobrazie przeważa roślinność trawiasta i uprawa rolna z elementami uprawy trwałej (sady).
- ***strefę ochrony wartości przyrodniczych***, którą tworzą północno-zachodnie tereny w rejonie m. Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie i Kazimierzów. Są to tereny wchodzące w granice wyznaczone korytarza ekologicznego o randze krajowej pn. Dolina Bzury - Dolina Pilicy (kod KPnC-21B).
- ***układ komunikacyjny***, który tworzą drogi powiatowe i gminne poszczególne miejscowości gminy z głównym ośrodkiem tj. m. Regnów.

Poniżej na rysunku zaprezentowano istniejące uwarunkowania i strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy Regnów.

Rysunek 5. *Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Regnów – stan istniejący*

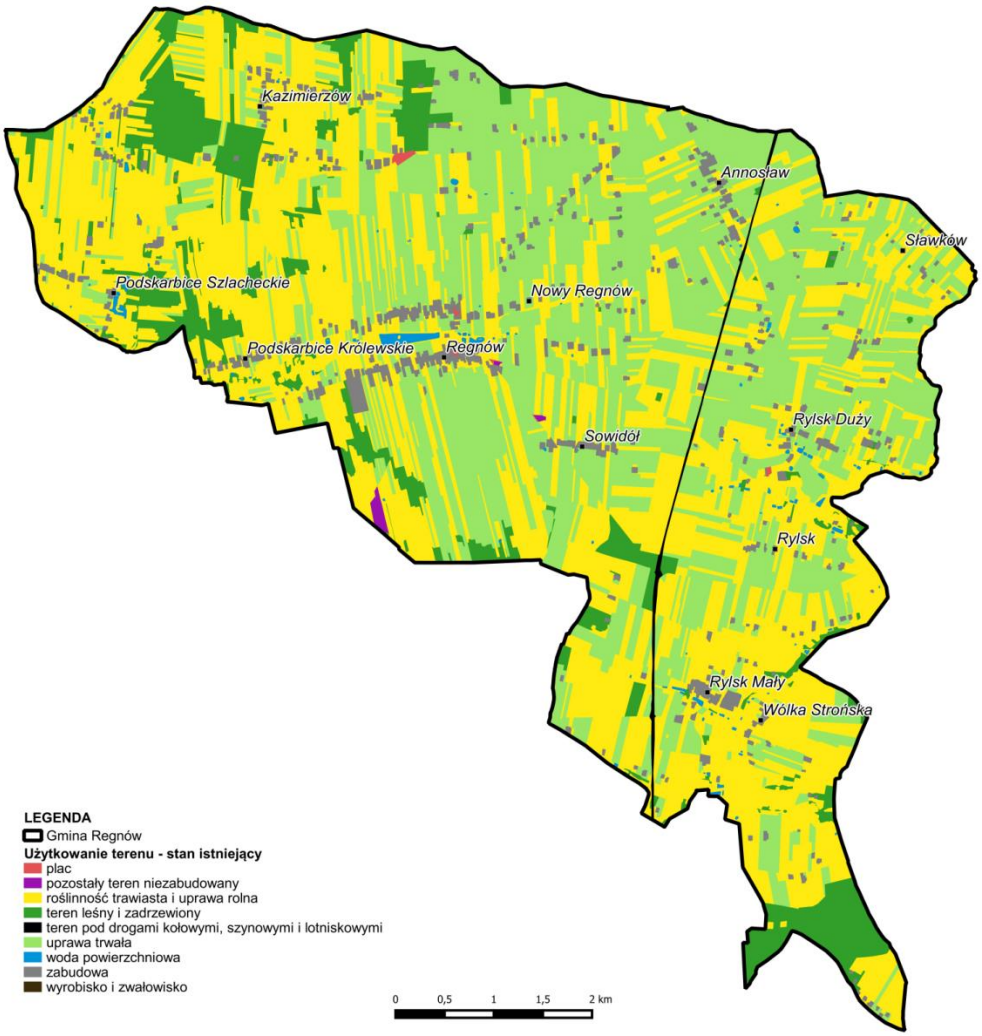

Punktem odniesienia dla modelu funkcjonalno – przestrzennego Gminy Regnów są zdefiniowane cele strategiczne, operacyjne i przyjęte kierunki działań. Założenia modelu opierają się na ustaleniach wynikających z zasad ustalonych w modelu wojewódzkim oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów. Oznacza to, że przyjęte cele i kierunki rozwoju strategicznego Gminy Regnów zgodne są z aktualnie obowiązującymi uwarunkowaniami przestrzennymi oraz wpisują się w założone kierunki kształtowania przestrzeni Gminy Regnów na najbliższe lata, zarówno w skali lokalnej jak i regionalnej. Takie powiązanie istniejących uwarunkowań, wykształconych stref funkcjonalnych oraz założonych kierunków zmian przestrzennych pozwoliło wyodrębnić w modelu funkcjonalno-przestrzennym gminy następujące przyszłe sfery rozwoju, do których należą:

1) sfera – osadnictwo i infrastruktura społeczna

Główną zasadą będzie dążenie do zwartości i wielofunkcyjności terenów zabudowy, polegające na skupianiu zabudowy i zapewnianiu bliskiej dostępności podstawowych funkcji. Koncentracja zabudowy dotyczyć będzie głównych ośrodków i miejscowości gminy. Jednym z priorytetów będzie ograniczenie niskiej emisji poprzez termomodernizację oraz wymianę nieekologicznych źródeł ciepła i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych na terenie Gminy. Z racji centralnego położenia i dotychczasowych funkcji przewidywane jest umacnianie roli Regnowa jako głównego ośrodka administracyjno – kulturalno – oświatowego Gminy. W zakresie sfery społecznej o osadniczej strategiczne kierunki działań obejmą m.in.:

- wielofunkcyjny rozwój ośrodka lokalnego – miejscowości Regnów, przez rozwój usług kulturalnych, rekreacyjnych, przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych i terenów zielonych,
- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych, w tym opieki nad dziećmi do lat 3 i usług zdrowotnych,
- rozwój usług pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów,
- wykorzystanie potencjału centrów wsi oraz obiektów świetlic wiejskich i strażnic na rzecz adaptacji i dostosowania do działań wspierających integrację mieszkańców,
- utworzenie terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową, wspierających osadnictwo na terenie Gminy Regnów.

Poniższe zestawienie określa rolę poszczególnych miejscowości w sieci osadniczej gminy oraz kierunki zmian funkcji poszczególnych miejscowości.

Tabela 34. *Dotychczasowe oraz zakładane kierunki funkcji osadniczej poszczególnych miejscowości Gminy Regnów*

LP	Miejscowość	Dotychczasowa funkcja miejscowości		Główne czynniki wpływające na kierunki zmian funkcji	Kierunki zmian funkcji
		wiodąca	uzupełniająca		
1.	Annosław	rolnictwo i sadownictwo	przetwórstwo spożywcze, zabudowa rekreacyjna	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości	Rozwój intensywnego sadownictwa i warzywnictwa
2.	Kazimierzów	rolnictwo	leśnictwo	Agrocenoza niskiej jakości	brak
3.	Nowy Regnów	rolnictwo i sadownictwo	brak	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości	Rozwój intensywnego sadownictwa i warzywnictwa
4.	Podskarbice Królewskie	rolnictwo	leśnictwo	Agrocenoza niskiej jakości	brak
5.	Podskarbice Szlacheckie	rolnictwo	leśnictwo	Agrocenoza niskiej jakości	brak
6.	Regnów	rolnictwo i sadownictwo	gminny ośrodek usługowy	Agrocenoza niskiej jakości – południowa część wsi	Rozwój sfery produkcji nierolniczej, mieszkalnictwo, rekreacja
7.	Rylsk	rolnictwo	leśnictwo	brak	Rozwój sfery produkcji nierolniczej
8.	Rylsk Duży	rolnictwo i sadownictwo	brak	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości	Rozwój intensywnego sadownictwa i warzywnictwa
9.	Rylsk Mały	rolnictwo	leśnictwo	Agrocenoza niskiej jakości	brak
10.	Sławków	rolnictwo	brak	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości	Rozwój intensywnego sadownictwa
11.	Sowidół	rolnictwo	sadownictwo	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości	brak
12.	Wólka Strońska	rolnictwo	brak	Agrocenoza wysokiej i średniej jakości.	brak

2) sfera – środowisko przyrodnicze

Główną zasadą będzie wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi i utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu. W tym zakresie strategiczne kierunki działań obejmą m.in.:

- zabezpieczenie potrzeb wodnych Gminy, przez modernizację ujęć wody, modernizację sieci wodociągowej (w tym wymiana sieci azbestowej), montaż zbiorników na wody opadowe, stosowanie rozwiązań niebieskiej i zielonej infrastruktury,
- utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi przez harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej na cele rekreacyjne, np. przez rozbudowę ścieżek pieszych, rowerowych, edukacyjnych,
- rozwój odnawialnych źródeł energii w obszarze całej gminy, w tym promocja energii wiatrowej, słonecznej i biogazowni,
- zabezpieczenie terenów o szczególnych walorach przyrodniczych przez powstawaniem dzikich wysypisk i rozwój infrastruktury wspierającej selektywną zbiórkę odpadów w PSZOK i usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i zabezpieczenie środowiska przyrodniczego przed negatywnym oddziaływaniem społeczno – gospodarczej działalności mieszkańców przez inwestycje w rozwiązania służące poprawie efektywności energetycznej budynków, wymianę źródeł niskiej emisji.

3) sfera – środowisko kulturowe

Główną zasadą w rozwijaniu tego obszaru jest integrowanie walorów kulturowych z przestrzenią społeczno – gospodarczą gminy. W tym obszarze wyznaczone kierunki strategiczne obejmują m.in.:

- inwestowanie w przestrzeń publiczną z zachowaniem i ochroną zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego, np. zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych Gminy Regnów
- rozwój kultury i promocji na terenie gminy.

4) sfera – gospodarka

Główną zasadą przyjętą dla tego obszaru jest równoważenie rozwoju gospodarczego poszczególnych części Gminy oraz wzbogacanie funkcjonalne obszarów wiejskich na rzecz zwiększenia konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz poprawa jej atrakcyjności inwestycyjnej. W tym zakresie wyznaczone kierunki strategiczne maja przyczynić się do:

- wykorzystywania endogenicznych potencjałów na rzecz rozwoju lokalnych specjalizacji, np. działalności przetwórczej, działalności rolno-spożywczej, działalności sadowniczej
- wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, wpieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- rozwój sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów prowadzonej działalności gospodarczej i rekreacyjnych.

5) sfera – rolnictwo

Obszary rolnicze pozostaną przy swoich funkcjach. Obszary rolnicze stanowią blisko 90% powierzchni gminy i zajmują praktycznie jej całą powierzchnię. Nie ma wyraźnych stref gruntów rolnych od pozostałych terenów. Gmina Regnów to krajobraz typowo rolniczy, bardzo mało urozmaicony. Obszary rolnicze pełnić będą dalej swoją funkcję.

6) sfera – infrastruktura komunikacyjna

Główną zasadą przyjętą dla tego obszaru jest optymalizacja sieci transportowej i poprawa dostępności komunikacyjnej gminy z innymi ośrodkami w regionie. W tym zakresie kluczowe będą wyznaczone kierunki strategiczne związane z:

- poprawą wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych,
- poprawą infrastruktury komunikacyjnej na obszarze całej gminy, w szczególności wzdłuż dróg powiatowych
- tworzeniem bezpiecznych warunków ruchu pieszych, przez przebudowę ciągów pieszo – drogowych, bezpiecznych przejść oraz wymianę oświetlenia.

7) sfera – infrastruktura techniczna

Główną zasadą będzie dążenie do powszechnego dostępu do usług teleinformacyjnych. W tym zakresie gmina będzie podejmować będzie inicjatywy mające na celu:

- poprawę dostępności do szerokopasmowego Internetu,
- rozwój sieci punktów publicznego dostępu do Internetu (hot spot).

Dodatkowo w aspekcie infrastruktury technicznej wyznaczone kierunki strategiczne zakładają dalszą poprawę i rozbudowę systemów i rozwiązań wodno-kanalizacyjnych na terenie gminy, które zapewnić mają prawidłową ochronę zasobów wód podziemnych oraz ujęć wód. Jednym z działań jest budowa zbiorczej infrastruktury kanalizacyjnej na terenach gdzie będzie to ekonomicznie uzasadnione. W aspekcie gospodarki wodno-ściekowej strategiczne kierunki działań koncentrują się na rozbudowie i modernizacji sieci wodociągowej, budowie indywidualnych systemów oczyszczalnia ścieków, kontroli i modernizacji zbiorników bezodpływowych itp.

Powyższe sfery rozwoju są kluczowe w aspekcie przyszłego formowania struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Regnów. Wyznaczone sfery są odzwierciedleniem potrzeb i pokrywają się z głównymi założeniami strategicznymi rozwoju Gminy Regnów w perspektywie lat 2023-2030. Nie przewiduje się zasadniczych zmian w strukturze przestrzennej gminy. Obszar gminy będzie utrzymany jako sfera produkcji rolniczej i sadowniczej z dalszą tendencją do rozwoju sadownictwa. Zabudowa będzie ograniczona do pasm o dominującej zabudowie zagrodowej.
Biorąc pod uwagę stan istniejący (uwarunkowania lokalne) oraz opisany powyżej stan docelowy (kierunki rozwoju) poniżej na rysunku przedstawiono docelowe zagospodarowanie przestrzenne Gminy Regnów w ujęciu funkcjonalno-przestrzennym.

Rysunek 6. *Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Regnów – zakładany model funkcjonalno-przestrzenny gminy Regnów*

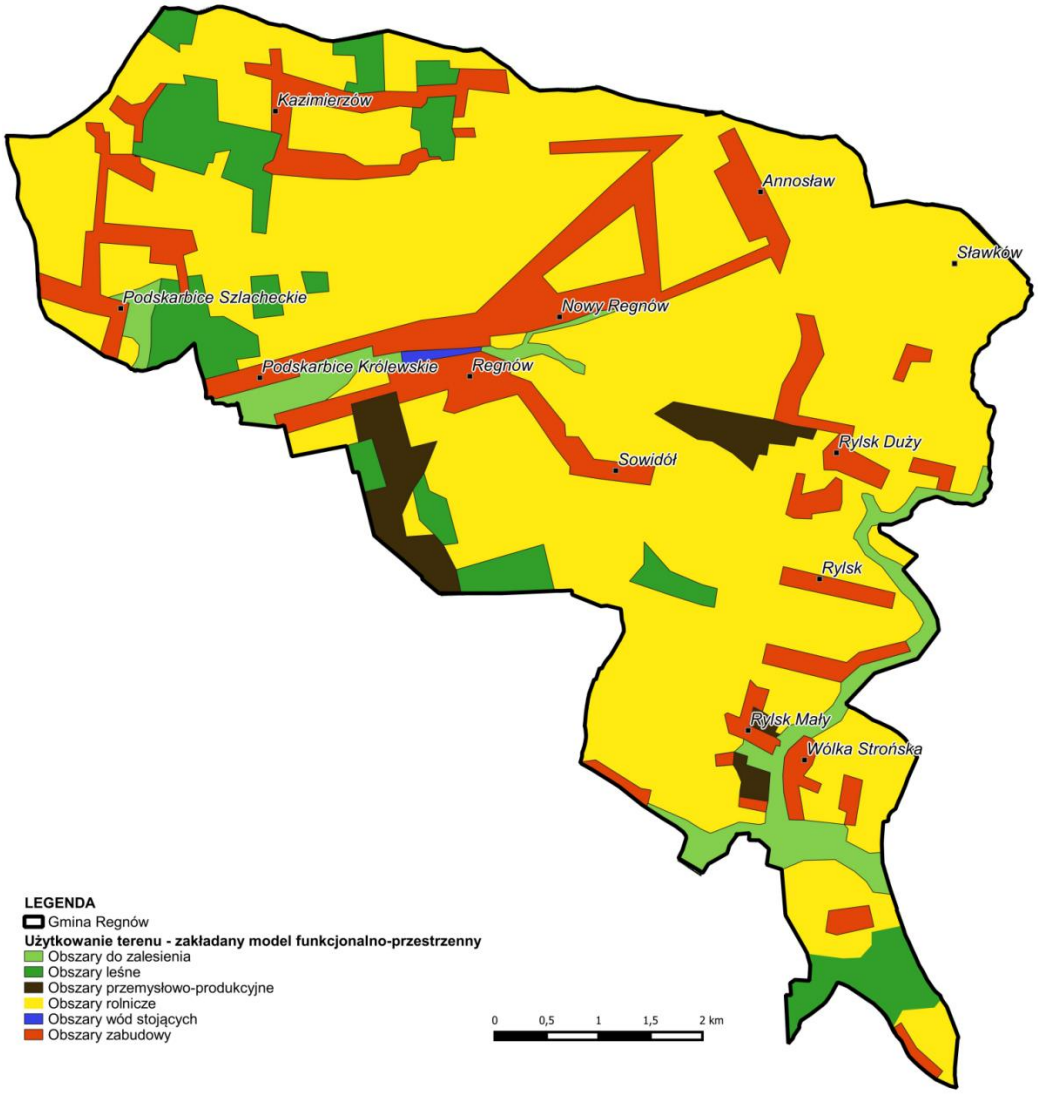

Źródło: opracowanie własne

8.3 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Regnów wynikają z dokumentów planistycznych gminy oraz poczynionych ustaleń strategicznych. Skupiają się one na opisie funkcji dominujących w przestrzeni gminy. Poniższe zestawienie przedstawia krótką charakterystykę zasad rozwoju przestrzennego gminy w oparciu o sześć funkcji, obejmujących całość bądź większość terenów gminy:

1) Tereny o funkcjach mieszkaniowych:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rozwój terenów mieszkaniowych z usługami we wsi Regnów, Rylsk, Rylsk Duży i Annosław wraz z rozbudową układu ulicznego i usług oświaty,

- rozwój gminy w sposób harmonizujący z istniejącą zabudową o historycznej strukturze przestrzennej,
- ochrona struktury sieci osadniczej
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego
- regulowanie gospodarki ściekowej dla poprawy i ochrony wód, w tym budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ośrodku gminnym w Regnowie
- stosowanie technologii uwzględniających ochronę środowiska przyrodniczego i zdrowie ludzi na obszarach produkcyjnych
- wzbogacanie zieleni na terenach osadniczych oraz ograniczanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego przy zastosowaniu rozwiązań niskoemisyjnych;
- segregacja i gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- modernizacja układu komunikacyjnego w uwzględnieniem rozwiązań ograniczających uciążliwość akustyczną

2) Tereny o funkcjach usługowych:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój terenów usługowych we wsiach, Regnów, Rylsk, Rylsk Duży, Annosław, Nowy Regnów, Podskarbice Szlacheckie
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej.

3) Tereny o funkcjach produkcyjnych:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- maksymalne wykorzystanie istniejącej bazy przemysłowo-składowej na cele produkcyjne
- wspieranie restrukturyzacji technologicznej zmierzającej do większej konkurencyjności produkowanych wyrobów oraz realizacji programów produkcji przyjaznej środowisku;
- dopuszczenie drobnej produkcji i usług rzemiosła produkcyjnego w obrębie zabudowy zagrodowej na obszarach wiejskich pod warunkiem zachowania wymogów ochrony środowiska.
- wyeksponowanie i promowanie terenów dla działalności produkcyjnej, szczególnie w kontekście „strefy ekonomicznej"
- tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę.

4) Tereny o funkcjach leśnych i zieleni urządzonej:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- zabezpieczenie układów przyrodniczych dla zachowania ciągłości przestrzennej systemu ekologicznego,
- stosowanie ekologicznej metody gospodarowania zasobami przyrody,
- ochrona obszarów przed przeszkodami tworzącymi bariery jak zwarta zabudowa kubaturowa czy wysoka zwarta zieleń w obrębie dna dolin,
- ochrona przed lokalizowaniem inwestycji uciążliwych i degradujących środowisko przyrodnicze,

- ochrona przed przekształcaniem trwałych użytków zielonych w grunty rolne, ugorowaniem gruntów i zabudowaniem,
- objęcie ochroną obszarów lokalnych wartości środowiska
- wyznaczenie terenów użytków ekologicznych, których granice obejmują oczka wodne, cieki wodne, kompleksy leśne i doliny cieków
- podniesienie wskaźnika lesistości gminy.

5) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i obszary o funkcjach turystycznych:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rozwój terenów pod budowę obiektów rozwoju turystyk,
- utworzenie bazy informacyjnej i promocyjnej dla działalności turystycznej w m. Regnów,
- organizacja pomocy szkoleniowej w zakresie stworzenia bazy dla rozwoju agroturystyki,
- rozwój działalności handlowej i tworzenia bazy żywieniowej dla potrzeb obsługi turystów,
- zagospodarowywanie terenów dla rozwoju turystyki w rejonie Obszaru Chronionego Krajobrazu Bolimowsko - Radziejowickiego z Doliną Środkowej Rawki (północna granica gminy)

6) Tereny użytkowane rolniczo:

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- objęcie ochroną gruntów rolnych najwyższych klas rolniczej przydatności, tj. klas bonitacyjnych I – IIIb,
- ochrona i ograniczenie dostępności gruntów rolnych klas III i IV przed przeznaczeniem na cele nierolne;
- na gruntach rolnych klasy I- III i gruntach kl. IV a-b ograniczenie rozwoju nowych inwestycji produkcyjno-usługowych i wskazywanie pod ich lokalizację gleby o najniższej przydatności dla rolnictwa,
- w części wschodniej i zachodniej gminy ukierunkowanie rolnictwa na produkcję „zdrowej żywności" aktywizując rolnictwo ekologiczne, zintegrowane i połączone z agroturystyką,
- zrealizowanie programu kanalizacji rozdzielczej gminy z budową lokalnych oczyszczalni ścieków we wsiach rozwojowych,
- stosowanie zabiegów agrotechnicznych i technologii uprawowych ograniczających erozję mechaniczną i chemiczną gleb oraz ograniczanie chemizacji przy dostosowaniu nawożenia do możliwości sorpcyjnych kompleksów glebowych;
- ochrona terenów szczególnie narażonych na denudację naturogeniczną i uprawową;
- rozwój rolnictwa zintegrowanego i upowszechnianie rolnictwa ekologicznego jako szansy rozwojowej małych gospodarstw rolnych;
- prowadzenie zabiegów zmierzających do odkwaszania gleb.

9 Obszary strategicznej interwencji

Przejawem polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie są obszary strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Polityka rozwoju województwa łódzkiego uwzględnia OSI określone w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR).

Zgodnie z KSRR 2030 istotą polityki regionalnej jest zapewnienie bardziej zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Poszczególne regiony, obszary miejskie czy wiejskie o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwoju otrzymają wsparcie służące wyeliminowaniu barier rozwojowych i pobudzeniu trwałego wzrostu. Kierując się zasadą koncentracji terytorialnej, do obszarów strategicznej interwencji (OSI) polityki regionalnej kraju zaliczono: obszary zagrożone trwałą marginalizacją; miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze, Śląsk i Wchodnią Polskę. Gmina Regnów terytorialnie nie została przyporządkowana do żadnego z wyznaczonych obszarów strategicznej interwencji na poziomie krajowym.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznacza obszary strategicznej interwencji dla miast i gmin województwa, określając im funkcje w przyszłości i ich kierunki rozwoju. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne. Założeniem jest, aby poprzez ukierunkowanie terytorialnie strategicznej interwencji obszary województwa, w których zidentyfikowano problemy rozwojowe lub dostrzeżono szczególne walory, w perspektywie do 2030 roku osiągnęły stabilny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Gmina Regnów została wpisana w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 w regionalne Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), jako:

- ***Obszar walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych***, który w perspektywie do 2030 roku ma się przekształcić w Obszar Zielonej Gospodarki

OBSZAR ZIELONEJ GOSPODARKI

Obszar obejmuje 94 gmin województwa łódzkiego, położonych poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi z dominująca funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz z predyspozycjami do rozwoju turystyki. Gmina Regnów należy do grupy gmin, gdzie potencjał rolnictwa jest wysoki. Działania zalecane do realizacji na tym obszarze związane są z ochroną gruntów rolnych i rozwojem wiodącej funkcji, czyli rolnictwa, prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m. in.: właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważne jest również wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Na wyznaczonych Obszarach Zielonej Gospodarki dla rozwoju funkcji rolniczej, ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności Obszarów Strategicznej Interwencji na zmiany

klimatu i zagrożenia naturalne. Działania będą miały na celu m.in. zwiększanie zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzanie zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz wprowadzenie rozwiązań ukierunkowanych na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciwzagrożeniową (m.in. przeciwpowodziową i przeciwpożarową).

Rysunek 7. *Obszary Zielonej Gospodarki wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030)*

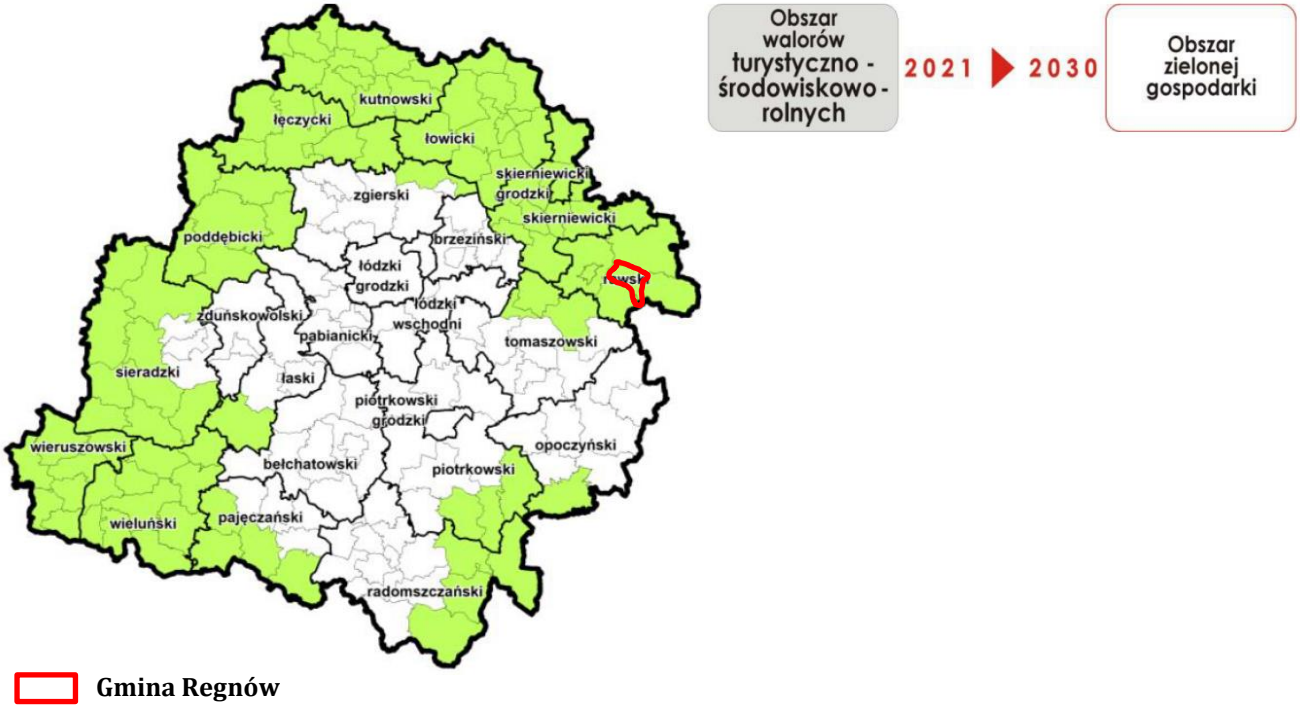

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

9.1 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Strategia rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030 wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń Strategii z dokumentami wyższego szczebla gwarantuje, że podejmowane działania będą uporządkowane i spójne na poziomie lokalnym i regionalnym. Nawiązanie do celów strategicznych wyższego poziomu powoduje, że zaplanowane w strategii działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów długoterminowych będących kontynuacją jednorodnej polityki strategicznej. Podstawą aktualnie obowiązującego systemu zarządzania rozwojem kraju jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, natomiast głównymi dokumentami strategicznymi, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju są: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017r. oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 z 17 września 2019r. Dodatkowo na poziomie regionalnym kluczową role w kształtowaniu polityki strategicznej odgrywa Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do 2030 roku oraz przyjęty Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego. Poniżej zestawiono cele, kierunki i działania zawarte w powyższych dokumentach, które wpisują się i są spójne z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym

Cele szczegółowe	Obszary działań
Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	– Reindustrializacja – Rozwój innowacyjnych firm – Małe i średnie przedsiębiorstwa – Kapitał dla rozwoju – Ekspansja zagraniczna
Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	– Spójność społeczna, – Rozwój zrównoważony terytorialnie
Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	– Prawo w służbie obywatelom i gospodarce – Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem – E-państwo – Finanse publiczne – Efektywność wykorzystania środków Unii Europejskiej

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) z 17 września 2019r.

Cel główny: Efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Cele szczegółowe	Kierunki interwencji
Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	– wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo -wschodnia Polska oraz obszary zagrożone marginalizacja – zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze – przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska – przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych – rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów
Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	– rozwój kapitału ludzkiego i społecznego – wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym – innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	– wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem – wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do 2030 roku

Wizja rozwoju: Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum Polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych

Cele strategiczne	Cele operacyjne
Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka	– zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego – podnoszenie jakości kapitału ludzkiego – wsparcie rozwoju MŚP – rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności
Obywatelskie społeczeństwo równych szans	– rozwój kapitału społecznego – poprawa stanu zdrowia mieszkańców – ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego
Atrakcyjna i dostępna przestrzeń	– adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska – ochrona i kształtowanie krajobrazu – zwiększenie dostępności transportowej – nowoczesna energetyka w województwie – racjonalizacja gospodarki odpadami – zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Wizja rozwoju: Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia

Cele szczegółowe:
– Region spójny, o zrównoważonym systemie osadniczym – Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej – Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej – Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego – Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym – Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej – Region o krajobrazie wysokiej jakości – Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego – Region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwojowy na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego

10 System wdrażania i realizacji Strategii

Prawidłowy proces wdrażania Strategii opiera się na wielu czynnikach. Jednym z kluczowych zadań gminy jest współpraca władz lokalnych z mieszkańcami gminy. Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023 – 2030 nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak powinna być elementem przewodnim przy dalszych planach rozwojowych Gminy. Jako że Strategia jest dokumentem wieloletnim i obejmuje okres 8 lat, wdrażanie strategii powinno odbywać się etapowo. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie powinny być Władze Gminy (w tym Wójt oraz Urząd Gminy, jak i wszystkie jej jednostki). Organem odpowiedzialnym za realizację dokumentu Strategii jest Wójt. Strategia wdrażana będzie bezpośrednio przez Urząd Gminy w Regnowie, zgodnie z ich kompetencjami oraz przez jednostki podległe Urzędowi Gminy:

- Kultura: Gminna Biblioteka Publiczna w Regnowie, Gminny Dom Kultury w Rylsku
- Oświata i wychowanie: Szkoła Podstawowa w Regnowie z oddziałami przedszkolnymi
- Pomoc społeczna: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie

Wójt Gminy Regnów będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Gminy Regnów oraz kierowników, dyrektorów/kierowników gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie. Rada Gminy będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych. Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Regnów (liderem i koordynatorem).

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

11 Monitoring i ewaluacja

Warunkiem sprawnej oraz efektywnej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023–2030 jest wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i oceny tej Strategii wraz z towarzyszącymi jej programami rozwoju. Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanego z nim systemu ewaluacji pozwoli wyeliminować w dużym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów Strategii w trakcie jej realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych, dodatkowych działań (zadań), które będą wpisywać się w wyznaczone cele strategiczne i operacyjne.

Proces monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć i działań. Celem monitoringu jest m.in. efektywna ocena realizacji zawartych w Strategii założeń, dostarczenie informacji na temat rzeczowego i finansowego stopnia realizacji poszczególnych celów; ocena procesu realizacji poszczególnych działań oraz wskazanie występujących trudności. Podstawą systemu monitorowania będą raporty monitoringowe z postępów w realizacji działań uwzględnionych w Strategii, uwzgledniające poziom operacyjny wdrażania Strategii i przyjęte wskaźniki osiągnięcia działań, które zostały wyszczególnione w tabelach z celami i kierunkami strategicznymi w rozdziale 7 niniejszej Strategii. Raport zawierał będzie informacje: opis stanu realizacji działań, dotychczas osiągnięte wskaźniki realizacji działań, napotkanie problemy i metody ich rozwiązania, planowane działania konieczne do pojęcia na nadchodzące 2 lata, niezbędne do wdrażania Strategii zasoby. Na koniec okresu wdrażania Strategii przeprowadzony zostanie monitoring strategiczny, odnoszący się do rezultatów wdrażania Strategii i stopnia osiągniecia celów. Efekty Strategii będą

opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Proces ewaluacji Strategii to systematyczne badanie prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod. Celem badania jest oszacowanie jakości i efektów wdrażania Strategii. Prowadzona ewaluacja spełniać ma następującą rolę:

- weryfikować efektywność wdrażania – zapewniać, że wdrażane działania są uzasadnione, a środki są efektywnie alokowane,
- wskazywać, w jakim stopniu wdrażanie Strategii wpłynęło na osiągniecie celów, jak dobrze zostały wykorzystane środki i jakie było oddziaływanie działań rozwojowych przez doniesienie m.in. do założonych rezultatów,
- poprawiać wydajność, skuteczność wdrażania i zarządzania Strategią,
- poprawiać i rozwijać potencjał osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii, ich relacji i kultury organizacyjnej,
- włączać interesariuszy, w tym grup dotychczas marginalizowanych we współdecydowanie o szczegółach wdrażania Strategii.

Ewaluacja opierać będzie się na powszechnie stosowanej metodzie ewaluacji hybrydowej. Metoda ta, jest kombinacją ewaluacji wewnętrznej dokonywanej przez pracowników gminy i zewnętrznej – realizowanej przez zewnętrznego eksperta . W praktyce oznaczać będzie to, że podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii samodzielnie planują i realizują badanie, ale jego elementy (np. realizacja ankiety, wywiady, zaangażowanie interesariuszy) zlecane są na zewnątrz. Wnioski i rekomendacje z tak realizowanej ewaluacji również są wynikiem współpracy pracowników i eksperta zewnętrznego. Ewaluacja prowadzona będzie z następującą częstotliwością, uwzględniającą typy ewaluacji:

1) ***ewaluacja mid-term*** – realizowana w połowie okresu realizacji, jej celem jest sprawdzenie, czy osiągnięte do tego momentu efekty gwarantują realizację celów, a jeśli nie, przedstawiać ma rekomendacje w zakresie działania naprawczych koniecznych do wdrożenia oraz zakresu wymaganej modyfikacji i aktualizacji Strategii,
2) ***ewaluacja ex-post*** – realizowana po zakończeniu wdrażania Strategii, jej celem jest ocena wszystkich efektów wdrażania oraz przedstawienie rekomendacji w zakresie aktualizacji polityki rozwoju Gminy.

W trakcie prowadzonej ewaluacji zaangażowani zostaną interesariusze Strategii, tj. mieszkańcy, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, rolnicy, inwestorzy, jednostki pomocnicze (pracownicy biblioteki, GOPS-u, szkół, sołtysi). Wzory kart monitoringowych, raportów monitoringowych i raportów ewaluacyjnych zostaną opracowane i przyjęte Zarządzeniem Wójta.

12 Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Regnów na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023);
- ogólnopolskie programy operacyjne, m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który został wydłużony o 2 lata, czyli do 2025 roku oraz z nowej perspektywy na lata 2021-2027;

- regionalne programy operacyjne, np. Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzy-stania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- FS – Fundusz Spójności,
- EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny+,

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizacją Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Regnów.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę do dodatkowych zobowiązań Gminy.

13 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2022 poz. 1029), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty planów z dziedziny przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jednocześnie zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy OOŚ organ opracowujący projekt dokumentu, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny) może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacji postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz w przypadku, gdy analizowany dokument dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów lub obszarów w granicach jednej gminy.

Przy rozważaniu możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 Ustawy OOŚ:

1) Charakter działań przewidzianych w dokumencie.
2) Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko.
3) Cechy obszaru objętego oddziaływania na środowisko.

Biorąc pod uwagę charakter planowanego dokumentu należy stwierdzić, że realizacja jego ustaleń nie powinna spowodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Rodzaj działań ujętych w przedmiotowym dokumencie wskazuje, że większość z nich nie będzie wyznaczała ram dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839), a jedynie część z nich może być rozpatrywane, po szczegółowym określeniu ich zakresu i parametrów, jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (np. przedsięwzięcia dot. sieci drogowej, wod-kan). W przypadku, gdy na późniejszym etapie planowania okaże się, że jakiekolwiek działania inwestycyjne będą wymagały przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zostaną one poddane stosowane ocenie.

W wyniku realizacji założeń dokumentu nie wystąpią znaczące oddziaływania na środowisko, gdyż Strategia realizowana będzie w myśl zasad zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. Strategia przyczyniać się będzie do poprawy stanu środowiska oraz wspierać będzie realizację polityk wspólnotowych w dziedzinie środowiska.